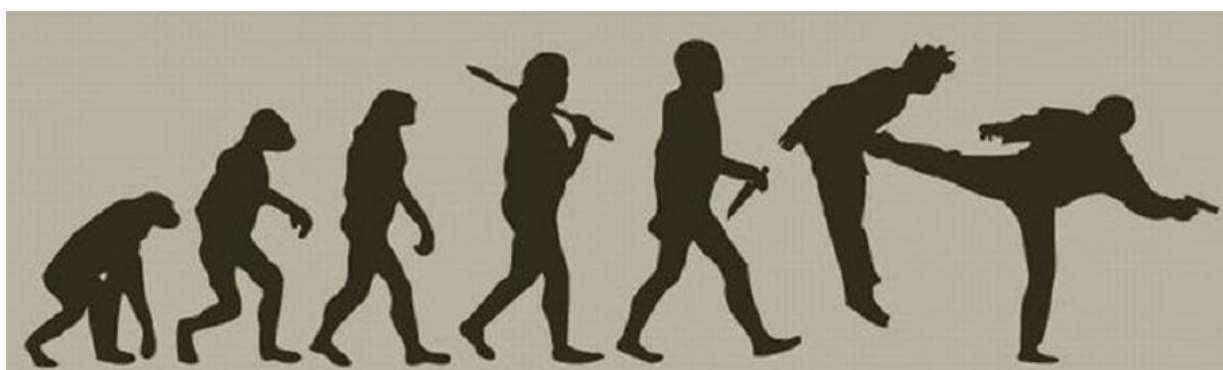

**Anul I – Master “Psihosociologia devianței, victimologie și
asistența victimală”**

ANTROPOLOGIA VIOLENTEI

**Profesor coordonator
Dl. George Anca**

CUPRINS

1. Explorarea violentei de-a lungul timpului.....	4
(Lupu Stanescu Raluca)	
2. Violenta, o altfel de “religie”.....	9
(Prodescu Mariana)	
3. Violenta domestica.....	14
(Gheorghe Rada Gabriela)	
4. Violenta in familie.....	20
(Stefan Stancu Adrian)	
5. Sclavia- un statut arhaic de violent fizica si psihica dar inca prezenta.....	26
(Elena Iulia Iordache)	
6. Motivarea comportamentului violent-violenta scolara.....	28
(Galca Georgescu Maria)	
7. Violenta de sine vs. violent celorlalti.....	31
(Gheorghe Rada Gabriela)	
8. Violenta si abuzul asupra femeii de-a lungul timpului – de catre barbat.....	33
(Bica Mariana-Loredana)	
9. Cultivarea emotiilor – nonviolenta.....	39
(Iacob Manuela)	
10. Violenta asupra animalelor.....	41
(Crăescu Ene Florentina)	
11. Exista oare violenta?.....	45
(Fratila Lavinia)	
12. Intre iubire si ura.....	50
(Gheorghe Rada Gabriela)	
13. Non-violenta si Ahimsa Jaina.....	52
(Gustu Mariana)	
14. Martin Luther King Jr. si non-violenta.....	56
(Cristian Zaharia Lucica)	

15. Ahimsa.....	64
(Zuica Laura)	
16. Religia.....	76
(Fratila Lavinia)	
17. Drogul	80
(Elena Sbarcea)	
18. Magie si vrajitorie.....	85
(Dumitru Viorica)	
19. Ambasadorii – mesaje ascunse intr-un tablou.....	87
(Iordache Carolina)	
20. Zahei orbul.....	91
(Iordache Carolina)	
21. Fobia sociala.....	97
(Gustu Mariana)	

Explorarea violentei de-a lungul timpului

- Lupu-Stanescu Raluca -

Definitia data termenului antropologie de-a lungul timpului se imparte in doua etape: prima este aceea care are in vedere antropologia ca „stiinta ce studiaza originea, evolutia si variabilitatea biologica a omului (facand abstractie de conditiile social-istorice)” - Dictionarul limbii romane moderne- 1958, iar cea de a doua, definitie data de Dictionarul Explicativ al Limbii Romane, in prezent, are in vedere omul în corelatie cu conditiile naturale si social-culturale. S-a demonstrat asadar, de-a lungul evolutiei sale, ca omul, nu poate fi analizat in afara contextului social- istorico-cultural, deoarece prin analiza trunchiata se pierd elemente esentiale, definatorii pentru specia umana.

Raportandu-ne la antropologia violentei, corelata cu definitiile anterioare, putem afirma faptul ca natura instictiva, strict fiziologica a omului capabil sa faca orice pentru a-si satisface nevoile primare, sta la baza violentei, pe care putem sa o numim primara, sau de inceput.

Omul primitiv (homo sapiens), ca prima faza a evolutiei social-intelectuale a speciei, cunoaste violenta ca modalitate de supravietuire si o aplica in toate actiunile lui. Reiese de aici faptul ca omul, in acesta faza a evolutiei sale este violent de la natura, fara a fi stimulat de un context situational. Violenta primara nu poate fi catalogata, ea exista, si atat. Violenta este o stare deblocata nativ, este o stare fiziologica neargumentata, este deci, genetica. Racnetul visceral al foamei este primul aviz al violentei viitoare. Cand bebelusul nu simte gustul laptelui matern, devine agitat la inceput, plange apoi, se zbate, devenind din nelinistit, violent chiar. Plange, se zvarcoleste, zgarie daca poate. Violenta nu trebuie cultivata, este acolo in existenta individului. Asadar, violenta este axiomatica; se defineste prin insasi existenta ei.

O data cu evolutia individului, apar metode de control social, de coercitie impotriva comportamentelor violente. O astfel de metoda este credinta intr-o entitate spirituala, culturala care impune o noua raportare a individului la lume si care ii poate infrana impulsunile instinctive, aspect foarte bine surprins de Mircea Eliade in lucrarea sa „India” din care prezentam un fragment care ni se pare edificator:

“Aceasta s-a intamplat demult, pe vremea lui Guru Nanak, prin veacul al XVII-lea. Doar cu cativa ani in urma, norodul Sikh a dat pilda de acelasi eroism de care sunt mandre femeile lor. 500 dintre ei, din clanul Akali, convertiti la doctrina

rezistentii pasive a lui Mahatma Gandhi, si-au propus sa <<cucereasca un pom>>. Si in fiecare dimineata, trimiteau o echipa din acesti tineri sa cuprinda pomul in brate. Fireste, s-a impotrivit politia. Dar tinerii n-au vrut sa paraseasca pozitia, desi n-au vrut s-o aprere cu forta. Si atunci au fost batuti crunt, sangeros, pana ce au cazut in nesimtire. Si cum cadea o echipa, venea alta sa-i ia locul fara ca nimeni sa cracneasca, fara ca nimeni sa ridice bratul. Agonia a durat cateva zile, pana ce toti 500 au fost doborati. Dar ei si-au tinut cuvatul, cuvantul dat lui Mahatma Gandhi, non-violenta, si cuvantul dat lor insile de a nu fi renuntat decat atunci cand isi pierd simtirea. Faptul acesta de renuntare la forta fizica este cu atat mai formidabil cu cat Akali Sikhi sunt de o violenta legendara, si pentru cea mai insemnata insulta, ei ucid. De altfel, fiecare poarta, chiar acum, in timpul revolutiei civile, un cutit la brau si fiecare din ei are o arma, iar eroismul acesta este impartasit de intreaga comunitate; victoriile lui apartin si femeilor si copiilor. De aceea femeile te privesc drept in ochi, cu surasul lor distant si nepasator. Alaturi de el, unele femei din India par sclave. ”

Asadar, dupa cum spunea insusi Mahatma Gandhi. „violenta este arma celor slabi”, superioritatea individului nu este rezultatanta violentei si agresivitatii de orice natura. Apartenenta individului la grup ii stabileste regului, norme si totodata accesul la gandirea colectiva – turma. Cand turma oamagiazza excesul individual in momente conflictuale, violenta de grup separa puternic violenta necesara supravietuirii.

F.Nietzsche surprindea foarte bine natura umana, afirmand: „Pantecul este pricina faptului ca omului ii vine cam greu sa se considere un zeu” si „Viata nu a fost cercetata cu suficienta bagare de seama, de vreme ce nu s-a zarit si mana care, plina de menajamente, ucide.” Deci omul cauta sa-si satisfaca propriile nevoi prin orice mijloace, dupa principiul : „scopul, scuza mijloacele”.

De-a lungul vremii, omul a avut diverse scopuri care l-au determinat la un comportament violent, de aici decurgand mai multe tipuri de violenta:

- Violenta innascuta (despre care am vorbit anterior) si violenta renascuta, stimulata de diversi factori externi; aici putem aminti faptul ca avem pacatul originar in noi, inca de la nastere, pacat ce este iertat prin Taina Botezului, dar ce poate fi activat daca picam iar prada ispitei ca inaintasii nostri, Adam si Eva, sau, un exemplu al zilelor noastre, beciul de box, K1, etc in care partenerii isi impart pumni, picioare, se ranesc sangeros, ca apoi sa-si stranga mana si sa se imbratiseze-fatarnicia violentei, data de stimulul exten, recompensa, banul, renumele, titlul etc;
- Violenta pentru apararea progenerurii; (agresarea copilului dezvolta comportamente violente in cazul parintilor);
- Violenta pentru accesul la partener si mentinerea acestuia (lupta feteleo sau a

- baietilor pentru un partener revendicat si de altcineva);
- Violenta in copilarie si cea a adultului pentru a dovedi si mentine ierarhia;
- Violenta ca mostenire, sau ca pastrare a cuvintului dat: ca factor al razbunarii, al unui fapt trecut, vendeta;
- Incalcarea tabu-urilor: naste violenta, de cele mai multe ori colectiva. (principii ale unui grup).

Violenta indusa se aplica cu succes grupurilor. Violenta provocata poate fi: individuala, prin paralognism (rationament fals facut din nestiinta, dar fara intentie), sau colectiva, prin falsa informare.

Violenta ca act al agresiunii:

1.Directa: tine de altercatii verbale, injurii, etc.

2.Indirecta: prin santaj, camata, excocherii financiare (Caritas, FNI)

Factorii inflamatori ai violentei:

- inadapatabilitatea individuala;
- fatarnicia membrilor colaterali, inselaciune, furt, o promisiune data si nerealizata.

Observam deci, ca evolutia umana nu a putut stopa acest fenomen innascut si anume, violenta. Desi au existat factori coercitivi (Biserica, puscaria, condamnarea la moarte) care au incercat sa puna frau acestor comportamente, pe care azi le numim deviate, nu intotdeauna acestea au avut succes. Astazi omul omoara tot pentru a-si satisface nevoile, deci tot pentru a supravietui, tot din egocentrism, deci natura lui nu s-a schimbat si doar a imbracat si alte nuante, date de dezvoltarea social-culturala. Chiar si in cazul legitimei aparari, omul ucide pentru a supravietui el si nu agresorul sau, devenit apoi, victima sa. Violenta naste violenta, ca fiind cel mai comod mecanism de autoaparare la care apeleaza omul - creatura considerata inteligenta, in defavoarea dialogului si a altor metode de dezvoltare, de educatie si cultura. De ce? In situatii extreme, instinctul de conservare, comun tuturor vietatilor, apeleaza mecanisme de baza ce insotesc omul de la nastere, ele facand parte din structura sa ca individ.

Cand foamea de cultura va depasi foamea biologica, atunci violenta va disparea. Oare acest lucru este posibil? Cu siguranta va imbraca alte forme. Daca analizam societatea de-a lungul evolutiei sale, putem observa ca de multe ori cultura sperie si ca indivizii culti sunt de multe ori indepartati, caci nu pot fi condusi prin efectul de turma. Un individ, cult, instruit, nu cade prada instinctelor primare cu usurinta. El filtreza printr-o sita extrem de fina toate informatiile primite inainte de a

reactiona la stimulii interni sau externi. Inchisorile au in spatele gratiilor oameni al caror grad de cultura este scazut, deci cultura tine oarecum departe savarsirea comportamentelor deviante ce au la baza violenta : talharia, furtul, crima, santajul, camataria etc. Doar inchisorile comuniste si doar in cazuri rare cazuri gasim in spatele gratiilor oameni cu un inalt nivel de cultura.

In prezent, traim pentru a manca si mancam pentru a trai intr-o societate "democratica libera" in care "cel mai puternic supravietuieste". Existenta individului se reduce la a duce "o viata mai buna" si lupta pentru supravietuire, fiind ghidat de repere sociale in continua degradare, in care nonvaloarea ia locul nepretutului cultural.

Ca un corolar al celor prezentate, P. Tutea spune : „Omul – javra asta bipeda, pe care eu il consider <<animal prost>>, homo stultus- atunci cand se screme sa faca singur ordine, adica atunci cand practica umanismul, il inlocuieste pe Dumnezeu cu el.”

Bibliografie

1. Dictionarul limbii romane moderne, Editura Academiei Republicii Populare Romane, Bucuresti, 1958;
2. Eliade, Mircea, *India*, Editura pentru turism, Bucuresti 1991, pag 58;
3. Nietzsche, F., *Dincolo de bine si de rau. Aforisme si interludii, Partea a IV-a*, Editura Humanitas, Bucuresti, 1991;
4. Tutea, P., *322 de vorbe memorabile ale lui Petre Tutea*, Editura Humanitas, 1997.

VIOLENTA, o altfel de,, RELIGIE’’

- Prodescu Mariana –

Cel mai mare rau al timpurilor noastre este ca **stiinta** si **religia** apar ca doua forte inamice si ireductibile. **Rau** al intelectului care devine in timp **rau** al sufletului si ca urmare, un **rau** social. Nevoia stiintifica si nevoia religioasa, nascute din nevoile indestructibile ale omului contribuie la dezvoltarea facultatilor umane.

Datorita materialismului, pozitivismului si scepticismului , s-a ajuns la o idee falsa despre Adevar si Progres. Aceasta face ca timpul nostru sa conceapa dezvoltarea umanitatii ca un mars etern catre un adevar nedefinit, indefinit si inaccesibil (conceptia filozofiei pozitivistice a lui August Comte si a lui Herbert Spencer). Ori Adevarul era cu totul altceva pentru inteleptii Orientului si Greciei. Ei stiau ca Adevarul nu il pot cuprinde si echilibra, fara o cunoastere sumara a lumii fizice, dar stiau de asemenea, ca el rezida inainte de toate, in noi insine, in principiile intelectuale si in viata spirituala a sufletului – singura Divina realitate si cheia Universului.

„ADEVAR inseamna adapostire luminoasa ca trasatura fundamentala a fiintei ‘spune MARTIN HEIDEGGER in „Sein und Zeit’’ (FIINTA SI TIMP 1926) dar si „rectitudine si corectitudine ‘ sau **intelegera adevarului ca,, stare de neascundere’’ in Doctrina lui Platon; Adevar, bine, fiinta, idee toate isi au esenta in gandirea metafizica a multor iluminati ,iar metafizica este teologica . Adunandu-si vointa , dezvoltandu-si facultatile latente, ei atingeau acel centru viu, numit Dumnezeu, a carui lumina face sa se inteleaga oamenii si fiintele.**

Pentru intelepti, Progres inseamna cunoasterea istoriei lumii si a oamenilor si evolutia acestora in timp si spatiu. Krishna, Budha, Zoroastru, Hermes,Moise, Pythagora, Iisus au fost puternici modelatori de spirite si salutari organizatori ai societatii. Netraind decat pentru ideea lor, totdeauna gata de a muri si stiind ca moartea pentru Adevar este actiunea eficace si suprema, ei au creat stiinte si religii, ca urmare scrieri si arte, a caror esenta ne hraneste inca si ne face sa traim.

Adevarul este inaccesibil sau el a fost in posesia celor mai mari intelepti si a primilor initiatori pe pamant? El se afla la baza marilor religii si in cartile sacre ale tuturor popoarelor.

„ ‘Prin fructele lor ii veti judeca’’ a spus Iisus - sper ca pozitivismul si scepticismul din zilele noastre sa nu nasca o generatie seaca, fara ideal, fara lumina si credinta.

Dogmele si miturile invatate public, in temple si scoli, recunoscute in cult si in stiinta profunda, doctrina secreta, actiunea oculta a marilor initiati , profeti sau reformatori, care au creat, sustinut, propagat ,religii au o istorie exterioara si care se petrec la lumina zilei, cunoscute de toata lumea si altele care se petrec in adancul templelor, in confrerii secrete, dar mai ales in sufletele marilor profeti care nu au incredintat niciunui discipol, extazul lor Divin.

Aceasta istorie a religiei eterne si universale, dezvaluie miezul, adancul lucrurilor, locul constiintei umane, care corespunde adevarurilor transcendente. Pentru rasa ariana, germenul si nucleul se afla in Vede. Prima sa cristalizare istorica apare in Doctrina Trinitara a lui Krishna, ce-i da brahmanismului puterea sa, iar religiei Indiei, amprenta sa de nesters. Budha, care dupa cronologia brahmanilor ar fi posterior lui Krishna, cu 2400 de ani, nu face decat sa scoata in relief, o latura a doctrinei oculte, cea a metempsihozei si a seriei de existente inlantuite de Legea lui Karma.

Vechimea doctrinei sacre este la fel de frapanta in Egipt, expusa in cartile grecesti ale lui Hermes Trismegiste-monismul trinitar, o complicatie a Scolii din Alexandria, sub dubla influenta a iudeo-crestinismului si neo-platonismului.

Un alt popor insemnat, din Antichitate, creator al unei civilizatii originale, mentionat in textele stravechi ale Bibliei (Geneza X, 15), urmas a lui Canaan, descendentii ai lui Noe, sunt ‘hittitii’ sau ‘hamitii’, cam de aceeasi semintie cu egiptenii si cu kusitii(Sudanul de azi si Etiopia din Antichitatea Greaca). In 1958, arheologul James Mellaart descopera la Konya, o movila mare formata din ziduri de caramida arsa, reprezentand un oras din epoca neolitica, care era alaturi de Ierihon, cel mai vechi oras cunoscut din lume, avand peste 8000 de ani vechime, oras impodobit cu cele mai vechi tesaturi din lume, cu cel mai vechi altar si cele mai vechi picturi ale umanitatii, din care putem deduce dorintele, temerile si trairile oamenilor din epoca de piatra

Imperiul Hittit a purtat in Asia anterioara aceeaasi politica de expansiune, de cuceriri si anexiuni, pe care avea sa o realizeze si Asiria in mileniul 1 i.Hr. si Egiptul faraonic sub Ramses al II-lea. De pe urma razboaielor, obtineau sclavi si ofiteri, ba chiar si soldati obisnuiti (cf V. Zamarovsky- ‘Opere’ pg.195). Situatiile sclavilor se putea deduce din actele juridice si economice in Imperiul Hittit nu se vindeau sclavii, comparative cu Babilonul si Asiria. Codul Penal al acestora era mai bland si uman, comparativ cu cel asiro-babilonian, care prevedea pedepse foarte mari pentru sclavi, torturandu-i, mutilandu-i, sau executandu-i.

In China neolitica, la Yang-Shao, documente arheologice ne ofera marturii despre anumite credinte religioase , documentele scoase la lumina prin descoperirea

culturii neolitice se refera aproape in intregime la idei, credinte, in legatura cu spatiul sacru, fertilitate, moarte, postexistenta, conceptia ciclului cosmic ilustrat de calendar si actualizat prin rituri, importanta stramosilor ca sursa de putere magico-religioase , ,, misterul conjunctiei contrariilor'', care anticipa intrucatva ideea de unitate, totalitate a vietii cosmice, dominanta in epocile ulterioare .

Sa adaugam ca aceste aspecte ale religiei, credintele si ritualurile marilor clanuri regale, pentru fenomenele cosmice naturale, bogatia recoltelor, sau dimpotriva pentru dezastru, razboaie, boli, moarte, erau reprezentate prin sacrificii cu numeroase victime umane si animale.

O credinta similara ar putea explica sacrificial uman, cu ocazia construirii templelor si palatelor, unde sufletele victimelor, asigurau perenitatea constructiei. Sacrificiile umane si animale erau efectuate cu un anume ritual, in timpul carora aveau loc procesiuni.

Acte de cult insotite de sacrificii, sunt atestate si in Germania pentru perioada neolitica, mai comune fiind sacrificiile aduse contruirii caselor (documente atestate si in statiunile Traian, Trusesti si Habasesti), iar in Cipru secolului al VI-lea i.Hr., copiii erau sacrificati si ingropati sub vatra, sau sub pragul usii.

Documentatia arheologica lasa sa se inteleaga ca in epocile stravechi existau organizari sociale, apar manifestari razboinice, fortificatii, ceea ce inseamna o diferentiere sociala pe baza unor functii cu caracter ocazional sau permanent.

In viziunea lui Hitchens, ‘,,**religia otraveste totul**’ si provoaca agresiuni, conflicte si razboi. Scruton opunandu-se viziunii acestuia argumenteaza ‘**religia nu este cauza violentei, ci solutia ei**’: **violenta vine dintr-o alta sursa si nu exista o societate fara ea (fara religie), deoarece vine chiar de la inceputul incercarii vietii in comun a fiintelor umane**, Scruton dandu-i exemplu pe ganditorii post-iluministi: Jacoby Schelling, C.F. Dupuis(1795), Hegel, Nietzsche, Durkheim, Freud, Mircea Eliade si Renee Girard- teoreticianul religios favorit, autorul lucrarii ‘La violence et le sacre’.

,, Zona centrala a ‘culturii comune’ este religia. Triburile supravietuiesc deoarece au zei, care unesc dorintele multora intr-o singura dorinta, apoi cer si acorda sacrificiile de care depinde viata sociala. Aceasta comunitate tribala se recunoaste pe sine, intr-un colectiv ‘**noi**’, se aduna la altar, iar prin cainta sacrificiului ii mantuieste pe cei cazuti si le restaureaza integritatea .’

Riturile de trecere care acompaniaza initierea, casatoria si trezirea tribului din starea de pace catre cea de razboi, sunt experimentate colectiv , ca revelatii ale legaturii de comunitate . Acesta este modul in care agonia mortii este depasita de catre cei care supravietuiesc , moartea fiind privita ca o tranzitie intr-un alt stadiu, inlauntrul comunitatii si o ridica la un nivel supranatural, atribuindu-i o autoritate divina.

Antropologic discutand, religia dincolo de reprezentarea ei complexa , din temple de cult, prevestiri, oracole, sacrificii, determina pacatele militare ale conducatorilor , sa devina pacatele Cetatii Lui Dumnezeu (vezi Cezar), devenind dificila din punct de vedere analitic, distinctia dintre actiunea politica si cea religioasa ‘pentru cea mai mare parte a istoriei umanitatii; ideea statului total sau absolut, a fost intim legata de religie. Daca examinam monarhiile orientale: China, India, Persia sau imperiile Aztecilor si Incasilor, ori curtile medievale din Spania, Rusia sau Franta , este aproape invariabil ca sa gasim ca acesti dictatori erau in acelasi timp zei, sau sefi ai bisericii’. (pg. 231- ‘The Sacred and the human’- Roger Scruton).

Cand este legitima utilizarea fortei? Cum definim violenta, dar razboiul? Este inseparabila coercitia de ordinea sociala, avand ca instrument religia? Este un laitmotiv sau o necesitate? Violenta descrie inadecvat actul sacrificiului ? Iata intrebari retorice, pe care le punem . Ce sunt toate cele, pe care religia le poate face , cu toate formele violentei, de la sacrificiile neolitice, crucificarea lui Iisus, la ororile cruciadelor si terorismul jihadist, atrocitati, terorism si crima , in numele acesteia (a religiei). ?

BIBLIOGRAFIE

- 1.** Eduard Schure- ‘Marii Initiati-o prezentare a istoriei secrete a religiilor’, Ed. Universitaria, 1991
- 2.** ‘Gandirea hittita in texte’ - Ed. Stiintifica si Enciclopedica, 1986
- 3.** Mircea Eliade-‘Istoria credintelor si ideilor religioase’, Ed. Stiintifica si Enciclopedica, 1986
- 4.** Roger Scruton-‘ The Sacred and the human’; ‘An Intelligent Person’s Guide’
- 5.** MARTIN HEIDEGGER-Repere pe drumul gandirii ed. Politica 1988

Violența domestică

Maltratarea copilului. Mituri și realități.

- Gheorghe Rada Gabriela -

“ Amploarea violenței familiale, constituie, în prezent, una dintre cele mai grave probleme sociale cu care se confruntă societățile contemporane, inclusiv România. Cuprinzând toate formele de agresiune care se exercită în cadrul căminului (maltratarea partenerei sau a partenerului de cuplu, abuzul contra copiilor, părinților, bătrânilor sau a altor rude, incestul, violul marital etc), această formă largă de violență se adaugă valului de agresiuni exercitate în afara familiei, contribuind astfel, la generalizarea unui climat social dominat de teamă, anxietate și conflict (...). Violența din cadrul familiei nu este altceva decât produsul unei violențe generalizate la scară socială, reproducând tendințele de creștere a agresiunilor în societate. Pe de alta parte, violența (intra)familială are un impact puternic asupra violenței sociale, amplificând posibilitatea de reacție agresivă a membrilor atunci când se află în diferite situații de criză ori conflict”¹.

După cum se știe, de a lungul anilor, foarte mulți cercetători au definit violența iar Jerau-Marie Domenach² le-a sintetizat în funcție de aspectul luat în seamă, după cum urmează:

- „violența reprezintă explozia unei forțe care îmbracă un aspect incontrollabil și adesea devine mortală (aspect psihologic)”;
- „violența este un atentat la bunurile și libertatea unei persoane (aspect moral)”;
- “violența înseamnă utilizarea forței pentru a obține puterea sau pentru a o deturna în scopuri ilicite (aspect politic)”.

La reuniunea organizată de către INSTITUT EUROPEEN DES CINDYNIQUES prezența istoricului Alain Corbin, a filozofului Andre Compte-Spoonville și a sociologului Michel Wieviorka s-a dovedit a fi foarte fructuoasă deoarece au reușit prin intervențiile lor să clarifice anumite aspecte asupra problematicei violenței.

Filozoful Andre Compte-Spoonville afirmă că violența reprezintă “utilizarea fără măsură a forței”³. Violența este, astfel, tot “ ceea ce este fără

1. Sorin M. Rădulescu : “ Sociologia violenței (intra)familiale:victime și agresori în familie”, Ed. Lumina Lex, 2001 ,pag .14-15.

2. J.M. Domenach : „L’ubiquite de la violence” Revue Internationale des Sciences Sociales, revue trimestrielle, vol.XXX, nr. 4, 1978, pag. 760.

3. .Andre Compte-Spoonville, comunicare prezentată în cadrul colocviului: “ La violence est-elle un accident? ” , Institut Europeen des Cinyniques, Paris, 20-21noiembrie, 1997, pag.8

reținere, ce depășește măsura, normalul sau media”⁴. El subliniază, de asemenea, caracterul permanent al violenței în societate, insistând asupra faptului că violența nu este deloc accidentală.

Pentru istoricul Alain Corbin violența “este ceea ce contravine unui sistem de norme asumate de către un grup sau o societate”⁵.

Michel Wieviorka confirmă ideea existenței violenței în toate societățile, dar subliniază transformările pe care violența le suportă de-a lungul anilor la nivelul semnificațiilor, manifestărilor concrete și la nivelul reprezentărilor.

Organizația Mondială a Sănătății propune abordarea violenței atât din perspectiva relației dintre agresor și victimă, a spațiului de manifestare, cât și a tipului de acțiune care se exercită asupra victimei. Prin urmare, în raport cu tipul de acțiune exercitat asupra victimei, actele de violență pot fi “de natură fizică, sexuală, psihologică, sau pot implica prezența unei carențe sau lipsa de îngrijire”⁶. Aceste tipuri de abuz împotriva copilului au fost discutate și detaliate de către Kari Killen⁷ foarte pe larg.

În esența sa, violența (intra)familială constituie “orice formă de agresiune, abuz sau intimidare, dirijată împotriva unui membru al căminului familial, unei rude de sânge sau contra altor persoane din mediul familial”⁸. Oferind o definiție mai restrictivă decât cea prezentată mai sus și punând accentul pe agresiunile exercitate, cu precădere asupra femeilor și copiilor, INSTITUTUL PENTRU CERCETAREA ȘI PREVENIREA CRIMINALITĂȚII din România, definește violența (intra)familială ca fiind reprezentată de “utilizarea constrângerii fizice sau emoționale asupra unui alt membru al familiei în scopul impunerii puterii și a contrului asupra acestuia” ori “ansamblul conflictelor din grupul familial, care au ca efect maltratarea partenerului sau al copilului”⁹. O evaluare sumară a caracteristicilor principale ale agresorilor ne permite să înțelegem că violența (intra)familială este atât un produs al modului în care este distribuită structura

4. *Idem*, pag 9

5. . Alain Corbin, *comunicare prezentată în cadrul colocviului :” La violence est-elle un accident?”*, Institut Europeen des Cinyriques, Paris, 20-21 noiembrie, 1997, pag. 13

6. Etienne G. Krug, Livda L. Dahlberg, James A. Mercy, Anthony Zwi Raphael Lozano-Ascenia ,” *Rapport mondial sur la violence et la santé*”, Organisation Mondiale de la Sante, Geneve, 2002, pag. 6

7. Kari Killen : “ *Copilul maltratat*”, Ed. Eurobit, Timișoara, 1999, pag.26

8. *Correctional Service* , Canada, 1988, pag. 3

9. *Institutul pentru Cercetarea și Prevenirea Criminalității*, 2000, pag.4

de putere în familie, cât și al modului în care aceeași structură de putere este răspândită în societate¹⁰.

În studiile sale, privind diferite aspecte ale violenței umane, sociologul Daniel Welzer-Lang consideră că violența contra copiilor este una dintre cele mai importante forme de violență care se manifestă în societate.

Dat fiind fenomenul tot mai vizibil în majoritatea societăților contemporane, al creșterii violenței și a agresiunilor în cadrul familiei, S.

Steinmetz și M. Straus (1974), au apreciat că grupul familial s-a transformat dintr-un leagăn de securitate într-un veritabil “leagăn al violenței”, schimbare care face din familie una dintre cele mai violente instituții sociale din ultimele decenii. Se pare că aici agresivitatea este extrem de puternică, mai puternică decât în oricare altă comunitate¹¹.

Unii cercetători, printre care L. Berkowitz (1983), apreciază că “agresiunea expresivă pură “este extrem de rară, majoritatea cazurilor de violență având un caracter instrumental. Spre deosebire de violență, agresiunea este, în general, orice act de atac asupra unei persoane, care este neprovocat de aceasta¹²”.

Normele sociale și cele juridice interzic utilizarea agresiunii împotriva oricărui membru al societății, dar nu delimitează concret granița dintre maltratare și conduită acceptabilă: “În general, nimeni nu definește un act de maltratare ca fiind violent, dacă acel act este permis sau solicitat de un rol social(...). De aceea, majoritatea părinților nu definesc palma dată unui copil ca un act de violență, deoarece o privesc ca pe o componentă necesară a rolului de părinte. Din această perspectivă, violența familială în general, cea contra copiilor în special, nu este nici definită și nici sanctionată, ca atare, de cei din afară (de outsiders), deoarece rolurile familiale permit folosirea violenței în cadrul unor limite care sunt, întotdeauna, supuse interpretării”¹³. Cel mai adesea, victimele violenței (intra)familiale sunt baietii și aproximativ 24% din victime au vârsta cuprinsă între 12 și 17 ani¹⁴. Majoritatea părinților care recurg la agresiuni contra copiilor sunt fie femei agresate de soții lor, fie bărbați care își agresează și soțiile. Există în acest

10. *Correctional Service, Canada, 1988, pag. 16*

11. Sorin M. Rădulescu: “*Sociologia violenței (intra)familiale: victime și agresori în familie*”, Ed. LuminaLex, 2001, pag. 14

12. *Idem, pag. 25*

13. Johnson G. Allan, “*Human Arrangements. An introduction in Sociology*”, San Diego, New York, Chicago, Washington, Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1986, pag. 490;

14. *Tehnică Repport, 1986*

sens o probabilitate de 45 % până la 80% ca bărbații care abuzează fizic de soțiile lor să abuzeze fizic și de copiii pe care-i au. Pe de altă parte, spre deosebire de femeile care nu sunt agresate de soți, cele agresate au o probabilitate de cel puțin două ori mai mare în a-și agresa proprii copii¹⁵.

Notiunea de abuz contra minorului se referă, de fapt, la orice comportament al adultului care are un impact negativ asupra primului¹⁶. Când personajele agresive sunt prezentate ca modele de comportament, ele pot deveni o sursă de încurajare a agresivității copiilor, aflați în permanentă căutare de modele, iar mediul familial are o importanță deosebită în creșterea și dezvoltarea armonioasă a personalității copilului.

De aceea o bună educație și un sprijin oferit părinților în dificila lor sarcină parental îi face ușor să renunțe la metoda pedagogic tradițională: bătaia. În 1964, un pediatru american, Henry Kempe, a adus în atenția lumii întregi consecințele dramatice ale bătăii asupra dezvoltării copilului.

Deși, România se află printre țările în care legislația interzice folosirea pedepselor corporale asupra copiilor, totuși, specialiștii sunt de părere că mai avem mult de lucrat la acest capitol deoarece o mare parte a românilor încă sunt de părere că „bătaia e ruptă din rai”sau ” nu ascunde bățul de copil”sau “unde dă mama crește”..... sau “ îl bat ca să fac om din el “. Probabil că nu sunt singurele zicale ce proslăvesc bătaia și implicit îndeamnă parinții la o soluție rapidă a situațiilor problematice cu copilul ; ‘ îl bat și altă dată nu o să mai facă’

Nici pedepsele prea dure nu se pot folosi pentru a disciplina copilul: punerea la colț în genunchi pe coji de nuci, trasul de par, bataia la palmă cu rigla etc. Cel mai grav este că bătaia umilește copilul, îi provoacă o suferință psihică cu consecințe de durată în dezvoltarea lui. Când adultul îl educă cu bătaia, de fapt, desconsideră capacitatea copilului de a gândi, de a avea trăiri, emoții și îi impune cu forța ceea ce el adultul vrea. În urma violenței fizice repetate asupra copilului, acesta ajunge să sufere de sindromul copilului bătut (sindromul Silverman-Caffey).

Copiii agresati fizic sau psihic manifestă dificultăți de adaptare școlară și interpersonală, fug de acasă sau de la școală, au rezultate școlare scăzute, mergând până la abandonul școlar. Ei sunt foarte timizi, dar în același timp le este teamă și manifestă agresivitate față de cei din jur.

15. *Correctional Service, Canada, 1988, pag. 33*

16. *Correctional Service, Canada, 1988, pag.12*

Încep să consume tutun, alcool, droguri de la vârste foarte fragede, având un risc crescut de delicvență. De asemenea, acești copii se confruntă cu scăderea atenției și a puterii de concentrare, anxietate generalizată, coșmaruri și dificultăți de adormire, dureri de cap, de stomac sau alte manifestări somatice ale emoțiilor negative¹⁷.

“Prevenirea și combaterea violenței în familie face parte din politica integrată de ocrotire și sprijinire a familiei, dezvoltarea și consolidarea solidarității familiale și reprezintă o importantă problemă de sănătate publică și constituie totodată un obiectiv de interes național”¹⁸

17. Ziarul "Jurnalul Național", 16 martie, 2005

18. Legea nr.217/2003 (art.1, alin.1)

BIBLIOGRAFIE

1. *SORIN M. RĂDULESCU: "Sociologia violenței (intra)familiale :victime și agresori în familie", Ed. Lumina Lex, 2001;*
2. *J.M. DOMENACH : "L'ubiquite de la violence", Revue Internationale des Science Sociales, revue trimestrielle, vol. XXX, nr.4, 1978;*
3. *ANDRE COMPTE -SPOONVILLE, comunicare prezentată în cadrul colocviului : " La violence est-elle un accident?" , Institut Europeen des Cinyniques, Paris, 20-21 noiembrie, 1997;*
4. *ALAIN CORBIN, comunicare prezentată în cadrul colocviului: " La violence est-elle un accident?" , Paris, 20-21 noiembrie, 1997;*
5. *ETIENNE G. KRUG, LIVDA L. DAHLBERG, JAMES A. MERCY, ANTHONY ZWI RAPHAEL LOZANO-ASCENIA : " Rapport mondial sur la violence et la sante", Organisation Mondiale de la Sante, Geneve, 2002;*
6. *KARI KILLEN : " Copilul maltatat", Ed. Eurobit, Timișoara, 1999;*
7. *CORRECTIONAL SERVICE , Canada, 1988;*
8. *INSTITUTUL PENTRU CERCETAREA ȘI PREVENIREA CRIMINALITĂȚII, 2000;*
9. *JOHNSON G. ALLAN : " Human arrangements. An introduction in sociology", San Diego, New York, Chicago, Washington, Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1986;*
10. *TEHNICAL RAPPORT, 1986;*
11. *ZIARUL " JURNALUL NAȚIONAL", 16 MARTIE, 2005;*
12. *LEGEA NR. 217/2003 (art,1, alin. 1).*

Violența în familie

- Stefan Stancu Adrian -

Ocrotirea și sprijinirea familiei, dezvoltarea și consolidarea solidarității familiale, bazată pe prietenie, afecțiune și întrajutorare morală și materială a membrilor familiei, constituie un obiectiv de interes național, iar potrivit legii 217/ 2003, violența în familie reprezintă *“orice acțiune fizică sau verbală, săvârșită cu intenție de un membru al familiei împotriva altui membru al aceleiași familii, care provoacă o suferință fizică, psihică sexuală sau un prejudiciu material”*.

Această lege contribuie în mod semnificativ la evoluția legislației românești în ce privește protecția drepturilor omului, ținând cont de frecvența cazurilor de violență în familie și consecințele fizice și psihice deosebit de grave ale acestui fenomen. Violența casnică a crescut alarmant în contextul unei societăți generatoare de nemulțumiri și frustrări, ce oferă premisele unui comportament violent în familie. Femeile sunt, în mod evident, parte vulnerabilă din cadrul familiei, un fapt bine demonstrate de mass-media.

Violența domestică asupra femeilor reprezintă o amenințare permanentă, însoțită sau nu de o rănire fizică sau psihică în cadrul relației cu partenerul, indiferent dacă sunt sau nu căsătoriti legal sau dacă există raporturi de familie între ei, dacă au același domiciliu. Conform legii, violența în familie reprezintă orice acțiune fizică sau verbală săvârșită cu intenție de către un membru de familie împotriva altui membru al aceleiași familii, care provoacă o suferință fizică, psihică, sexuală sau un prejudiciu material și, în același timp, împiedicarea femeii de a-și exercita drepturile și libertățile fundamentale.

Atacul fizic sau sexual poate fi însoțit de intimidări sau abuzuri verbale; distrugerea bunurilor care aparțin victimei; izolarea de prieteni, familie sau alte potențiale surse de sprijin; amenințări făcute la adresa altor persoane semnificative pentru victimă, inclusiv a copiilor; furturi; controlul asupra banilor, lucrurilor personale ale victimei, alimentelor, deplasărilor, telefonului și a altor surse de îngrijire și protecție.

Abuzul în interiorul unei familii poate lua multe forme: abuzul verbal, refuzul accesului la resurse financiare, izolarea de prieteni și familie, amenințări și atacuri care în unele cazuri pot duce la moartea unuia dintre parteneri.

Violența domestică este un fenomen larg răspândit, mult mai răspândit decât arată sondajele, pentru simplul motiv că unele fapte nu sunt raportate poliției sau spitalelor. În aceste familii este evidentă izolarea socială a soției de către soțul violent, care nu dorește ca soția lui să aibă relații sociale în cadrul cărora să-și poată mărturisi suferința și eventual să poată primi un sprijin.

Aceste cazuri de violență în familie trebuie supuse medierii la cererea părților, mediere realizată de către persoane specializate, prin consiliul de familie format din

rude sau de către mediatori autorizați. Această mediere însă nu oprește desfășurarea procesului penal sau aplicarea de sancțiuni pentru cei care au săvârșit abuzuri. De asemenea, legea prevede și înființarea de Centre pentru adăpostirea victimelor violenței în familie, care sunt unitați de asistență socială ce asigură protecție, găzduire, îngrijire și consiliere victimelor violenței în familie, nevoite să fugă de acasă. În același timp, este interzis accesul în incinta adăpostului a agresorului, această izolare a victimelor se face cu consimțământul acestora.

Adăposturile publice sau private asigură gratuit atât victimei, cât și minorilor aflați în îngrijirea acesteia: protecție împotriva agresorului, îngrijire medicală, hrană, cazare, asistență psihologică și consiliere juridică, pe o perioadă determinată, până la rezolvarea situației familiale. În cazul persoanelor care nu își pot asigura singure cazarea și hrana, acestea vor avea drept de ședere în adăpost până la rezolvarea acestor probleme de către stat sau de către organizațiile neguvernamentale, prin cursuri de calificare profesională.

La primirea în adăpost, victima este ajutată din punct de vedere legal să-și protejeze bunurile rămase la agresor. Acest ajutor este gratuit, la fel ca și îngrijirea medicală și psihiatrică, oferită victimei pentru a o ajuta să treacă peste șocul și trauma unei astfel de violențe. Însă, în același timp cu adăpostirea și protejarea victimei, se poate începe urmărirea penală și judecarea în instanță, la cererea victimei sau din oficiu, ori de câte ori există probe sau indicii temeinice care dovedesc că un membru al familiei a săvârșit un act de violență cauzator de suferințe fizice sau psihice asupra unui alt membru.

Din studiul situației violenței în familie, majoritatea infracțiunilor săvârșite între membrii familiei le constituie cele de omor, tentativă de omor, loviri cauzatoare de moarte, pruncucidere, vătămare corporală gravă, vătămare corporală, viol, act sexual cu un minor, perversiune sexuală, corupție sexuală, incest, abandon de familie - art. 305 Cod penal (numai litera "a" - *parasirea, alungarea sau lasarea fara ajutor, prin expunerea la suferinte fizice sau morale*), rele tratamente aplicate minorului și punerea în primejdie a unei persoane în neputință de a se îngriji. Important este ca toate persoanele care ajung victime ale violenței în familie să-și cunoască drepturile și să apeleze cu încredere la instituțiile și persoanele care le pot ajuta (centre de adăpost, avocat, medic, psiholog, familie, prieteni etc.), fără teamă și fără a-și ascunde suferința, de care, în multe cazuri, se consideră tot ele vinovate.

Deși violența domestică e un fenomen care a însoțit dintotdeauna construirea și dinamica familiei, intrarea ei în atenția științelor juridice și sociale este de data recentă. Doar în ultimii 20 de ani, științele sociale și reglementările legale internaționale fac referință la violența domestică. Abordarea fenomenului de violență domestică s-a petrecut, ulterior generalizării, în rândurile profesioniștilor și ale comunităților, a interesului privind prevenirea maltratării copilului.

Este interesant de remarcat faptul că majoritatea femeilor implicate într-o relație violentă conștientizează amploarea pericolului violenței pe care o suportă, abia în momentul în care manifestările copiilor le trezesc sentimentul responsabilității parentale.

Principala funcție a familiei și a părintelui izolat –protejarea copiilor- este cel mai adesea neglijată în cazul familiilor violente. Cu toate acestea, unul dintre cele mai frecvente argumente ale femeilor care rămân în relație cu un partener violent e că în momentele bune, el știe să fie un tată bun, iar copiii au nevoie de amândoi părinții. Agresivitatea în cuplu conduce la stabilirea unui raport de forțe. Când avem de-a face cu niște cupluri egalitare, în care puterea de decizie aparține ambilor parteneri, dându-le sentimentul de satisfacție, riscul de violență domestică e foarte scăzut.

În raporturile de dominare-supunere, violența ia o formă punitivă. Cel care domină se bucură de o judecată morală, imatură. În majoritatea cazurilor, raportul de putere îl desemnează pe bărbat ca fiind pe poziția dominantă, iar femeia supusă. Limitele comportamentului social uman sunt impuse de regulile moralei. Familia, ca grup social cu existență privată, e guvernată de valorile, normele și tiparele comportamentale ale adulților formând cuplul.

Acest corp de judecați morale vor fi apoi, în procesul educației directe și indirecte, prin imitație, inoculate copiilor. Regulele morale pe care individul le achiziționează în familie în primul rând și care fac parte din procesul numit “*nasterea psihică*” a copilului, sunt actul de identitate al individului în lume, în societate.

Dacă privim familia ca spațiu al satisfacerii nevoilor existențiale ale tuturor membrilor ei, e evidentă nevoia unei morale bazate pe cunoaștere și dragoste care să regleze relațiile între membrii familiei. În absența acestei morale, cei mai slabi membri ai familiei vor fi la bunul plac al celor puternici, al unor sentimente perisabile ce pot determina incredibile oscilații comportamentale. O gândire morală cu principii clare, cunoașterea și respectarea nevoilor umane în general și a nevoilor copilului pentru o dezvoltare normală, în special de către toți membrii adulți, pot garanta calitatea vieții familiei.

Cel mai bun predictor al violenței domestice este existența unui incident produs anterior momentului în care se discută riscul de violență în familie. Indiferent de forma pe care a luat-o manifestarea violenței, apariția ei în relațiile dintre membrii familiei reprezintă o breșă ce treptat va îngădui forme și manifestări tot mai ample, mai variate și mai frecvente. O nevinovată remarcă va atrage după sine, în timp, consecințe tot mai dramatice.

Aceste remarci pot fi apreciate de cel/cea căruia îi sunt adresate ca o manifestare a interesului său, altfel spus, a iubirii. În realitate, apare aici deja o arogare a dreptului de a impune celui alt limitele existenței și ale manifestărilor, după bunul plac al celui care se simte în poziția dominantă. Cel supus nu are dreptul la o existență proprie, la nevoi proprii. Existența și nevoile lui se vor forma conform principiilor și îngrădirilor impuse, de către cel care domină. În timp, variațiile care apar privesc gravitatea și perioada de timp a fazelor dintre incidente. După câțiva ani, incidentele

pot fi tot mai grave, iar faza remușcărilor, a insistențelor pentru iertare și împăcare tot mai scurtă, până la absența totală.

În orice stat democratic, drepturile omului sunt legi pentru a căror respectare există un aparat bine articulat și deținând depline puteri puse în slujba protejării cetățenilor. Ignorarea prevederilor legale nu permite derogări de la obligativitatea fiecărui cetățean de respectare a lor.

Drepturile omului reprezintă nevoile umane pentru o dezvoltare și funcționare normală, împlinită. Societatea are nevoie de indivizi eficienți, implicați social, ea are nevoie de indivizi ale căror nevoi de bază să nu mai constituie o problemă, indivizi care să poată funcționa fericiți. Dar satisfacția unui individ nu este permisă dacă realizarea ei se face în detrimentul celorlalți, căci egalitatea indivizilor, în drepturi și obligații e o lege de bază în orice stat democratic.

Violența domestică, comparativ cu alte tipuri de violență, are aspectele ei specifice, incriminate prin lege. Acestea sunt :

1. Accesul permanent al agresorului la victimă. În spațiul privat al căminului nu există locuri sigure, de ‘adapostire’ și tocmai de aceea agresorul are control total asupra victimei sau victimelor. Se evidențiază aici un aspect de terorizare și de neputință a victimelor.
2. Desfășurarea previzibilă a evenimentelor de violență, în forma ciclică, cu episoade multiple, inevitabile și tot mai frecvente și severe în timp.
3. Angrenarea întregului sistem al familiei. Toți membrii familiei violente devin victime -directe și indirecte- ale agresorului.

În cazul violenței domestice apar modificări de structură a personalității tuturor celor implicați. Victima își va pierde încet stima de sine și va dezvolta indezirabile mecanisme defensive prin care va încerca să facă față situației. Riscul de a ceda într-un anumit moment crește pe măsură ce situația se cronicizează.

El poate ajunge un șomer cronic, un alcoolic păstrând relații cu mediul social din afara familiei doar în grupuri selectate din mediile marginale, cu tulburări de integritate socială. Relațiile emoționale dintre cei doi poli ai conflictului sunt un alt specific al violenței domestice. Există situații de teroare în care victimele ajung să se simtă legate emoțional de agresor, să fie de partea acestuia în cazul când s-ar lua măsuri din afara împotriva lui, e o manifestare patologică a atașamentului. Regulile după care se instaurează această trăire sunt : amenințarea vieții și intercalarea unor momente de slăbire a amenințării sau chiar de îngăduință și înțelegere, în cursul amenințării.

4. Caracterul secret, privat, care face ca victima să aibă un acces mai mic la surse de sprijin, apare invariabil în cazul violenței în familie. Dacă la început,

victimele surprinse de agresor ar avea intenția de a cauta ajutor, de a spune celor apropiați, în timp, ele nu o mai pot face, deoarece se supun unui ordin mai mult sau mai puțin explicit al agresorului, acela de a-și îndepărta familia și prietenii, cei la care ar putea să recurgă în momentele dificile.

5. Ne-intervenționismul, reprezintă tendința celorlalți de a trece sub tăcere astfel de manifestări și e un specific consemnat de toată literatura din domeniu.
6. Aspectele de tortură ale femeii victimă sunt cvasiprezente în violența domestică. Violența domestică are un registru larg de manifestări :psihice, fizice, sexuale și sociale. Ele se pot combina într-un amalgam infernal și cu anumite consecințe evidente, de suprafață, dar și de profunzime asupra victimelor. Femei care își pierd încrederea și bucuria vieții, copiii care cresc învățând violența ca pe o metoda de schimb în relațiile cu ceilalți sunt dramaticele dovezi ale modificărilor profunde ce apar în cazul victimelor violenței domestice.

Principala funcție în familie, aceea de a crește tinerele generații, făcându-le capabile de o viață autonomă și de a-și asuma responsabilitatea creșterii generației următoare, este profund alterată de violență. În familiile violente stabilitatea și regularitatea vieții e întreruptă de evenimente violente și nu există o preocupare specială pentru a procura copilului experiențele de care are nevoie, în acord cu vârsta și particularitățile ei. Responsabilitățile acordate copiilor depășesc de regulă capacitățile lor, devenind abuzuri. Regula existenței familiilor violente este marginalizarea lor în comunitate. Ca o consecință a acestei marginalizări, din rândurile familiilor violente provin cei mai mulți copii analfabeți sau cu abandon școlar.

Cât despre viitor, unul din semnele distincte ale victimelor violenței domestice e absența planurilor de viitor, așa cum capacitatea femeii victimă, de a-și construi un plan de viitor și de a-l urmări cu consecvență, o considerăm a fi semnul reabilitării ei, după conviețuirea cu un partener violent.

Bibliografie

1. Sistemul de protecție a victimelor violenței domestice/Betrice Manu/Ed. Ars Academica/2009
2. Violența familială.Maltratarea femeii și a copilului/Betrice Manu/Ed. Ars Academica/2009
3. Legea 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie - Codul penal

Sclavia –un statut arhaic de violenta fizica si psihica dar inca present

- **Elena Iulia Iordache** –

*„Cu pumnul strans nu se poate da mana cu cineva,,
Mahatma Gandhi*

Acest cuvânt regrupează un ansamblu de statute și de condiții adesea de diverse în timp și spațiu, diversitate reflectată și de evoluția termenilor utilizați. În limbile occidentale, derivatele termenului din latina adesea „sclavus,” însemnând literal „slav,” le-au înlocuit pe cele ale latinescului „servus,” „sclav,” cuvânt din care a provenit „serb.” Evoluția adesea s-a produs în același mod ca și cea adolescentă²⁶ care a condus de la sclavia antică la adolescență. Cuvântul francez „sclav,” și termenii corespondenți din alte limbi occidentale dau seama despre o practică datând din Evul Mediu timpuriu, perioada în care multor slavi din Balcani le-a fost impusă această tristă soartă de către bizantini și neamurile germanice.

Sclavia este mai întâi un statut a cărui realitate depinde de societatea în care se exercită. De aici rezultă dificultatea în special de natură adolescențială a definirii sale, căci dreptul cere definiții adesea, iar diferitele caracterizări, care se raportează întodeauna la situații concrete, par să scape, printr-un aspect sau altul, oricărei definiții cu adolescență generală. În Convenția adoptată în 1926 de către Societatea Națiunilor se menționează „starea sau condiția unui individ asupra căruia se exercită atribuțiile dreptului de proprietate sau unele dintre aceste adolescențiale.” Într-un chestionar prezentat în 1981 tuturor statelor adolescențiale ale Națiunilor Unite, în afara componentelor obișnuite ale fenomenului, au fost enumerate diferite adesea care sunt adolescențiale sclaviei, ca servitutea în contul datoriilor, adolescență, munca forțată, precum și altele care se referă în mod mai specific la soarta femeilor, copiilor și adolescenților.

În mod tradițional, se poate face distincție între două tipuri de sclavie. Primul tip, calificat adesea drept „bland,” sau „antic,” și se referă la sclavia domestică, întâlnindu-se în principal în societăți patriarhale sau de tip clan. Cel de-al doilea tip este cel numit „de masă,” sclavul, a cărui situație este comparabilă cu a unui animal sau a unui obiect, este folosit aici în principal ca un obiect de producție (în mine, pe plantații etc), fie public, fie privat, și se întâlnește în cadrul societăților adolescențiale de importanță pentru a necesita o mână de lucru din abundență, ieftină și ușor de înlocuit.

Insa distinctia nu este intotdeauna atat de clara. Mai intai ca aceste doua tipuri de societate nu constituie categorii etanse ca tipologie si pentru ca exista o anumita continuitate intre ele. Apoi, pentru ca, adolescentii in cazul sclaviei de masa, anumite conditii pot sa faca mai putin cruda sau chiar sa indulceasca soarta celor supusi sclaviei. In sfarsit, pentru ca, date fiind dificultatile de aprovizionare care fac sa creasca pretul sclavilor (asa cum s-a intamplat in SUA intre 1808 si 1865, ca urmare a interzicerii comerului cu sclavi), viata si sanatatea acestora incep sa se bucure de atentie si grija stapinilor lor.

O ultima dificultate se datoreaza ecoului pe care aceasta institutie pradatoare si inumana il starneste inca in noi. Se pot utiliza astfel mai multe procedee care ascund o parte din realitatea rusinoasa a trecutului adolescent, pun in evinenta elemente adolescente, acordandu-le mai multa greutate decat au avut in epoca (este cazul atitudinii Bisericii), si subliniaza alegerile imposibile pe care au trebuit sa le faca stramosii nostrii (de exemplu „Las Casas si Carol Quintul”, constransi sa satisfaca cererile coloniilor prin importul de mana de lucru care sa-I inlocuiasca pe indieni).

Rapoartele Natiunilor Unite si ale organizatiilor de aparare ale drepturilor Omului sustin ca 27 de milioane de oameni de pe glob se afla in aceasta situatie, o realitate jenanta a lumii de azi.

Majoritatea sclavilor zilelor noastre provin din Asia de Sud, in special India, Pakistan, Bangladesh si Nepal. Milioane de copii indieni sunt „adolescenti”, chiar de familiile lor, pentru a deveni „sclavi domestici”. Sunt copii care, sub pretextul ca vor primi /educatie/ si o viata mai buna, ajung sa lucreze de dimineata pana seara in gospodariile „binefacatorilor”, lor.

Deși legea interzice indienilor sa-si trimita copii la munca sub varsta de 14 ani, ministrul de resort apreciaza ca, la momentul actual, 12,6 milioane de minori cu varste cuprinse intre 5 si 14 ani (o cifra record mondial) sunt oarecum incadrati in acest statut cu atat de mare inarcatura.

Dr. Martin Luther King Jr care a intrat in istoria miscarii pentru drepturile omului din America a marcat si istoria retoricii datorita puternicelor sale mesaje pline de continut, o fraza permitandu-mi sa o mentionez ca si incheiere a acestei mici analize a unui fenomen atat de controversat :

„Cred ca ceea ce egoistii au reusit sa distruga va fi reparat de altruisti. Iar leul si mieluselul vor putea sta impreuna si fiecare om va putea sta linistit in curtea sa si nimanui nu-I va fi teama,,

Motivarea comportamentului violent – Violenta scolara (factori de risc in adolescent)

- Galca-Georgescu Maria –

Violenta si agresivitatea reprezinta fenomene sociale complexe,ale caror modalitati de manifestare,consecinte sociale si moduri de solutionare intereseaza atat factorii institutionalizati de control social cat si opinia publica.

Violenta si agresivitatea sunt fenomene care se completeaza si care genereaza o serie de consecinte negative si distructive asupra structurii si stabilitatii sociale si provoaca stari demoralizatoare si de insecuritate la nivelul grupurilor de indivizi.

In ultimii ani s-a remarcat o crestere a violentei, predominand violent profesorului asupra elevilor.Exista numeroase definitii ale violentei, descrites de Eric Debarbieux acesta fiind specialist in problematica violentei in mediul scolar.

Acesta defineste violenta ca dezorganizarea violenta sau contunua a unui sistem ,personal colectiv sau social care poate ajunge la pierderea integritatii care poate fi fizica,materiala sau psihica. Aceasta dezorganizare poate sa degenereze in agresiune prin utilizarea fortei atat constient cat si inconstient. In prezent ,cultura adolescentilor pare a fi centrata pe violent,fenomen,la care au contribuit familia,scoala dar si mass-media.

Adolescenta este o perioada de transformari atat pe plan social,fizic cat si psihic.Transformarile fizice care incep de la pubertate si care pot fi brutale si adolescentii le traiesc ca pe o mare metamorfoza.Aceste transformari pot determina de multe ori sentimente de jena,timiditate chiar si refuzul comunicarii. Deosebit de importanta in aceasta perioada este relatia pe care adolescentul o are fata de propriul sau corp aflat in transformare.Emotiile se manifesta in aceasta perioada cu un mare dynamism. Au loc treceri bruste de la stari de fericire la stari de descurajare sau deprimare de la sentimental de putere la cel de indoiala de scadere a stimei fata de sine. Ptr a face fata acestor emotii,adolescentii dezvolt reactii de agresivitate si de opozitie fata de tot ceea ce inseamna autoritate(parinti,profesori,institutii).

Violenta scolara poate fi asociata,in general cu zone urbane dificile,cu periferiile,acolounde saracia este la ea acasas.De aceea,cand se vorbeste despre violent in scoala se considera drept surse favorizante atat factori violenti scolii,factorul familial,social,individual cat si un factor intern scolii-scala ca sursa de violenta.

Tinand cont de factorul familial o ancheta sociala efectuala de A Bandura si H.R Walters confirma faptul ca dolescentii agresivi provin de regula ,din familii in care parintii insisunt agresivi iar metodele disciplinare sunt intotdeauna brutale.

Cercetarile efectuate de Walker ne indica faptul ca aproape toti copii care prezinta riscul comportamentelor disociate si violente care nu poseda nici macar competentele minimale ptr a avea success scolar.Odata ce acesti elevi au fost respinsi de catre profesori si colegi au tendinta de a abandona scoala,de a se asocial in bande cu comportament violent.

De aceea G.Weil vorbeste despre acest esec scolar ca fiind un factor de risc important in privinta cresterii violentei in scoala.Cercetarile efectuate de E. Glueck au demonstrate ca rata violentei scolare creste direct proportional cu indicele de esec.Alcoolul,consumat mai ale in cantitati mari constituie un factor de risc in comiterea unor acte violente bazate pe violenta.

Drogurile pot de asemenea,sa duca la un comportament violent,insa in ce masura se poate realize acest lucru depinde de mai multi factori,cum ar fi tipul drogului,cantitatea si daca persoana este sau nu real pusa in pericol.Tinand cont de factorul social violent economica sic ea sopciala provoaca anumite confuzii in randul tinerilor. Un mediul social in criza afecteaza profound dezvoltarea personalitatii adolescentului si aindividului,in general.

Violenta scolară este un fenomen social complex iar formele sale de manifestare au evoluat o data cu normele sale sociale.Exista experimente cum ar fi cele A . Bandura , S.A Ross (1963), L.A Berkovitz(1979) unde ni se arata ca si copii fara tulburari caracteriale pot fi afectati de violenta emanate din unele filme sau limbaje.

Conform cercetarilo efectuale de Consiliul National al Audiovizualului din Romania in anul 2005, 57 % din video-clipurile publicitare ptr lansarea de albume de muzica contineau violent. Comportamentele violente ale elevului isi pot avea originea si intr-un management defectuos al clasei scolare ,intr-o lipase de adaptare a practicilor educationale la o populatie scolară considerabil scimbata. F Dubet relatea ca indiferenta profesorilor este cea mai importanta manifestare a dispretului fata de elev.Sunt numerosi elevi care sufera ca urmare a acestor prejudecati negative ale profesorului ptr ca ele vin sa intareasca propriul lor sentiment de indoiala ,descurajare,de lipsa de incredere in fortele proprii.

Violenta scolară este un fenomen violent de complex cu o determinare ,violenta socială scolară personală si violenta. Ea se prezinta ca un specific ansamblu de forme de violenta care sunt conditionate reciproc si au o dinamica specifica ,violent importanta din afara scolii dar si violent generate de sistemul scolar,violent adultilor impotriva elevilor ,dar si violent elevilor elevilor impotriva profesorilor.Acest

fenomen este greu de evaluat atat la nivel national cat si la scara mondiala este greu de estimat ,deoarece violenta fizica poate fi interpretata ca o problema interna,ce trebuie rezolvata prin mijloace interne.

Violenta in scoala este o expresie a violentei din societate,cand violenta se produce in scoala es conduce si la alte consecinte alaturi de prejudicii,victimizare,uneori moarte,violenta din scoala reduce sansele elevilor de a-si dezvolta personalitatea pe deplin si de a dobandi o educatie de calitate.

VIOLENȚA DE SINE VS. VIOLENȚA CELORLALȚI

SE POATE TRĂI ÎMPREUNĂ?

- Gheorghe Rada Gabriela -

Oare se poate trăi împreună în armonie? Când apare violența? Cum putem combate violența până nu știm ce înseamnă? Este violența un stil de viață?

MARTIN LUTHER KING JR. spunea că “ *Nonviolence means avoiding not only external physical violence but also internal violence of spirit. You not only refuse to shoot a man, but you refuse to hate him*”-American Baptist Minister and Civil Rights Leader 1929-1968(“*Non- violența înseamnă nu numai evitarea violenței fizice externe, ci și a violenței interne asupra spiritului. Nu doar refuzi să împuști un om, ci refuzi și să-l urăști*”).

Tot mai mulți oameni încearcă să-și controleze și să-și “corecteze” numai partea exterioară a comportamentului ceea ce este o mare greșeală pentru că adevărata luptă este împotriva violenței interioare , după cum spunea și GOTTFRIED LEIBNIZ: “ *A te lupta cu tine însuși e lupta cea mai grea; a te învinge pe tine însuși este biruința cea mai frumoasă*”.

Comportamentul și acțiunile noastre pornesc din noi, din interiorul și inima noastră , de aceea este posibil să nu avem suficientă stăpânire de sine pentru a ne reprimă pornirile violente dacă nu schimbăm ceva la nivelul motivațiilor interioare :“ *Be the change you want to see in the world*”- Mahatma Gandhi (“ *Fii tu însăși schimbarea pe care vrei să o vezi în lume*”).

Dar oare putem stăpâni violența interioară, pe care la început doar noi o cunoaștem? Și dacă da, cum? Un răspuns elocvent am găsit în cuvintele lui Martin Luther King Jr. : “ *Darkness cannot drive out darkness; only light can do that. Hate cannot drive out hate; only love can do that*” – American Baptist Minister and Civil Rights Leader 1929-1968, (“*Întunericul nu poate alunga întunericul, numai lumina poate face asta. Ura nu poate alunga ura , numai dragostea poate face asta*”).

Dacă ura este începutul violenței iar iubirea este nonviolență, cum ajungem să dezvoltăm sentimente aflate la extreme, iubire și ură? “*Sunt o persoană nonviolentă, dar dacă un vultur vine când hrănesc păsările îmi pierd calmul și armez pușca*”- Dalai Lama.

Ura crește încetul cu încetul în cugetul nostru, pornind de la preferințele pe care le avem. Apoi se dezvoltă tot mai mult până când ajunge la apogeu și nu mai poate fi ținută în frâu. Astfel ajungem să urâm o persoană sau un lucru. Pentru a ajunge să nu mai urâm nimic, indiferent că ne referim la oameni sau lucruri, reprezintă un ideal tangibil doar cu ajutorul harului divin.

Atitudinile fundamentale în jurul cărora se creionează contracararea violenței se reunesc în jurul triadei : credință, speranță și dragoste. Dacă aceste atitudini se regăsesc în noi, în interiorul nostru, temperamental violent poate fi redus la tăcere. Thomas Edison spunea că : *“Nonviolența conduce la cea mai înaltă moralitate, care reprezintă ținta evoluției. Până nu ne oprim din rănirea tuturor ființelor vii, suntem încă sălbatici”*.

Dezaprobară și disprețul față de ceea ce este rău și față de violență nu poate exista atâta timp cât atitudinile pozitive nu se manifestă în inima și sufletul nostru. Dar pentru a face primii pași în *“îmbrățișarea”* acestor atitudini pozitive cel mai important este să te cunoști pe tine însuși și să poți să te iubești : *“ Pentru a putea recunoaște spiritul universal și omniprezent al adevărului, trebuie să fi capabil să iubești cea mai neînsemnată creatură – pe tine însuși”* – Mahatma Gandhi.

Dacă fiecare dintre noi am reuși să ne cunoaștem și să ne iubim atunci cu siguranță nu ar mai exista violența iar când violența dispăre din noi, din sufletul nostru, orice teamă nu mai are putere asupra faptelor noastre și implicit asupra noastră. Prin exemplul nostru putem ajunge să influențăm și persoanele de lângă noi să urmeze calea nonviolenței căci : *“ Life’s most persistent and urgent question is : What are you doing for others? “- Martin Luther King Jr. (“ Cea mai persistentă și urgentă întrebare a vieții este : Ce faci pentru ceilalți?”)*.

Deci traiul armonios împreună cu ceilalți semeni se poate numai prin iubire, respect, înțelegere căci *“ An eye for eye end up making the whole world blind”- Mahatma Gandhi (“ Ochi pentru ochi și lumea va deveni oarbă”)*.

VIOLENTA SI ABUZUL ASUPRA FEMEII DE-A LUNGUL TIMPULUI - DE CATRE BARBAT

- **Bica Mariana Loredana** -

Am sa incep cu un poem al regretatului poet Adrian Paunescu, ca un omagiu adus celui ce acum se gaseste printre stele:

Cantec femeiesc

Asa e mama si a fost bunica
Asa suntem femei lânga femei
Parem nimic si nu-nsemnam nimica
Doar niste "ele" ce slujesc pe "ei".

Ei neglijenti, iar ele foarte calme
Ei încurcând ce ele limpezesc
Ei numai talpi si ele numai palme
Acesta e destinul femeiesc.

Si-n fond, ce fac femeile pe lume?
Nimic maret, nimic impunator.
Schimbându-si dupa ei si drum si nume
Pun lucrurile iar la locul lor.

Cu-atâtia 33dduce33 au facut prin casa
Si pentru care plata nici nu cer
De-ar fi pornit pe-o cale glorioasa
Ar fi ajuns si dincolo de cer.

Ei fac ce fac si tot ce fac se vede
Ba strica mult si ele-ndreapta tot
Si de aceea nimeni nu le crede
Când cad, îmbatrânesc si nu mai pot.

Asa e mama si a fost bunica
Si ca ele mâine eu voi fi.
Ce facem noi, femeile? Nimica,

Decât curat si uneori copii.

Suntem veriga firului de ata
În fiecare lant facut din doi
Ce greu cu noi femeile în viata
Dar e si imposibil fara noi...

Scriptura spune ca : “ Barbatul este capul femeii (Efeseni 5,23). Adica Dumnezeu a randuit ca barbatul sa stapaneasca peste femeie. Iar a stapani femeia peste barbat este o ocara adusa lui Dumnezeu. Caci Dumnezeu a plasmuit mai intai pe Adam, iar el a spus despre femeia sa: iata aceasta-i os din oasele mele si carne din carnea mea (Facerea, 2,23).

Deci femeia nu a fost facuta dintr-o coasta a lui Adam, ci dintr-o parte din el. Si de aceea in taina cununiei, femeia revine egala in drepturi cu barbatul. Evanghelia mai spune ca femeia trebuie sa se teama de barbatul ei, adica sa-l respecte, iar barbatul sa-si iubeasca femeia (Efeseni 5,33). In dragoste exista respect si respectul se afla in dragoste. Caci cel pe care il iubesc, il si respect. Si cel pe care il respect, il si iubesc. Adica nu este altceva una si altceva cealalta, ci amandoua sunt aceleasi lucruri. Oamenii insa se indeparteaza de aceasta armonie a lui Dumnezeu, neintelegand ce spune Evanghelia. Si astfel barbatul interpretand gresit cele pe care le spune Evanghelia, ii spune femeii sale : “Trebuie sa te temi de mine”, preaslavindu-si superioritatea.

Care sunt adevaratele diferente dintre barbati si femei? Majoritatea diferentelor intre barbati si femei se datoreaza miilor de ani de conditionari. Ele nu sunt fundamentale pentru natura oamenilor, dar exista totusi cateva diferente care le confera o individualitate aparte. Una dintre ele se refera la faptul ca femeile sunt capabile sa dea nastere unei noi vietii. Chiar daca durerea nasterii este violenta, femeia are capacitatea de a trece prin ea si de a zambi in momentul in care copilul ii este in brate. Iar din acest punct de vedere barbatul se poate simti inferior, iar aceasta inferioritate a jucat un rol extrem de important in dominatia femeilor de catre barbati. Orice complex de inferioritate poate actiona in acest fel: el pretinde ca este superior pentru a se autoamagii si pentru a-i amagii si pe ceilalti. Asa se face ca de-a lungul timpului, barbati au distrus geniul femeilor, talentele si capacitatile acestora pentru a-si dovedii superioritatea proprie.

Atunci cand ramane insarcinata femeia ramane vulnerabila timp de noua luni, fiind complet dependenta de barbat. Uneori barbati au profitat de acest lucru, intr-o maniera care nu le fac cinste.

In ceea ce priveste psihologia femeilor, aceasta este usor coruptibila de catre barbati care de multe ori le mint, alteori le ameninta, pe vreumuri transformandu-le in adevarate sclave ale lor, reducandu-le la statutul de cetateni de rangul al doilea. Oare explicatia consta in forta musculara superioara a barbatului? Dar aceasta putere muscular nu tine decat de animalitate. Daca ar fi sa decidem superioaritatea, numai din aceasta perspectiva, atunci orice animal salbatic ar fi superior omului.

Exista totusi si anumite diferente reale intre cele doua sexe... dar acestea nu ne fac nici superiori/superioare, nici inferiori/inferioare. Una dintre ele este legata de iubire: iubirea unui barbat tine mai mult sau mai putin, de necesitatea fizica, a unei femei tine de ceva mai inalt si mai profund, o experienta spirituala. Asa se poate explica de ce femeile sunt mai mult monogame si barbatii mai mult poligami.

Acestea sunt asadar diferentele naturale, care nu au nimic de-a face cu conditionarea. Spre exemplu o femeie poate fi mai centrata decat un barbat, mai senina, mai rabdatoare, mai dispusa sa astepte. Datorita acestor calitati ea are o rezistenta mai mare la boli, ceea ce explica de ce femeile traiesc de regula mai mult decat barbatii. Acest fapt i-a creat mari probleme barbatului , asa ca el a incercat sa-i taie "aripile" femeii. A urmarit sa o reduca la tacere, sa o condamne. Barbatii le-au tratat uneori pe femei ca pe niste animale, poate mai rau...

Timp de mii de ani in China s-a considerat ca femeile nu au nici macar suflet, astfel incat sotii isi puteau ucide sotiiile, iar legea nu intervenea cu nimic. O parte din nou nascutii de sex feminin, erau ingropati de vii. In multe tari asiatice nasterea unei fete este considerata inca un blestem, ramane o dezonoare. Care era vina lor? De a nu se fi nascut baieti?

Barbatii le-au privat pe femei de educatie, de libertatea deciziei, de independenta financiara, de mobilitatea sociala si toate acestea numai din teama. De aceea femeile mahomedane sunt nevoite sa-ti tina fetele acoperite, astfel incat nimeni sa nu le poate vedea frumusetea cu exceptia barbatului lor. Se stie ca in anumite tari islamice casatoria fetelor de la varsta frageda este inca permisa. O casatorie de cele mai multe ori aranjata de barbatii familiei, in care fata este obligata sa se casatoreasca cu un barbat total necunoscut pana in ziua logodnei, sau si mai grav poate chiar cu varul primar, in multe din tarile musulmane fiind permisa casatoria intre rude de gradul doi pentru a nu se pierde blazonul familiei. Avera se inmulteste, ramane in neam si numele se pastreaza. Aceasta deoarece de cele mai multe ori tatal primeste in schimbul fetei date o suma de bani sau echivalentul in aur. Iar daca femeia ramanea vaduva, era obligata sa devina sotia fratelui, sau a altui barbat apropiat din familie.

In Hinduism atunci cand sotul murea, sotia sa era obligata sa moara si ea. Erau jertfite de vii in focul in care era incinerat trupul sotului decedat. Cata gelozie, cat egoism! Femeia posedata intreaga viata, posedata chiar si dupa moarte. De asemenea in vechime sotii gelosi aveau dreptul sa-si supuna sotiile "probei focului", intocmai cum procedase si zeul Rama, potrivit scrierilor sfinte. Cu alte cuvinte pentru ca femeia sa-si poata dovedii nevinovatia, fidelitatea si devotamentul fata de barbatul ei, trebuia sa se arunce curajoasa in flacari. Precum lesne se intelege, daca cineva ar fi vrut sa scape de sotia sa o putea face oricand prin aceasta proba. De aceea femeile erau in permanenta supuse unei presiuni psihologice vecine cu teroarea.

In Evul Mediu , crestinismul s-a simtit amenintat. Vrajitoarele au fost condamnate numai de catre crestinism, altminteri ele au fost la fel de respectate ca si "misticii"- care insemna barbati intelepti. Cuvantul "vrajitoare" insemna femeie inteleapta echivalentul feminin al barbatului intelept(misticului). Existau mii de femei considerate mult mai intelepte decat episcopii, cardinalii, papii. Ele cunosteau arta de a transforma vietile barbatilor lor. Intreaga filozofie era bazata pe iubire si transformarea energiei sexuale, iar o femeie poate face acest lucru mult mai usor. Intodeuna ea este o mama. Chiar si o fetita manifesta calitatea materna inascuta.

Puterea apartinea pe atunci barbatilor, asa ca acestia s-au decis sa distruga toate vrajitoarele. De aceea Inchizitia a creat un tribunal special care sa stabileasca cine este vrajitoare si cine nu. Toate femeile denuntate ca ar fi avut o influenta supra celor din jur, au fost prinse si torturate atat de mult incat au fost nevoite sa recunoasca. Inchizitorii nu se opreau din tortura pana cand femeia nu marturisea. Nu vorbim de o femeie, ci de mii. Au ars astfel mii de femei eliminand complet o parte semnificativa a umanitatii.

Barbatul este cel care a creat acest gen de societate, in care nu exista loc pentru femeie. Iar femeia are totusi atatea calitati...Barbatul s-a autoproclamat stapan timp de secole la rand , in timp ce femeia i-a fost sclava. Ea a fost scoasa la licitatie, a fost vanduta, torturata, arsa de vie. Tot ce poate fi mai inuman li s-a aplicat femeilor, iar ele reprezinta jumatae din umanitate. Si ajungand pana in timpurile noastre, femeia este inca manipuleata, hartuita (si in cuplu si la locul de munca), agasata si agresata pe strada, maltratata sau violata. Violenta asupra femeii de catre barbat- o 36duce36 ramane inca nevindecata. O problema cu care societatea noastra, inca se confrunta. Este o realitate! Ceea ce este si mai dureros, este faptul ca vanataile nu se vindeca asa cum am crede, ci raman "cicatrizate" undeva in sufletul victimelor.

Violenta asupra femeii de catre barbat- o rana ce ramane inca nevindecata. O problema cu care societatea noastra, inca se confrunta. Este o realitate! Ceea ce este si mai dureros, este faptul ca vanataile nu se vindeca asa cum am crede, ci raman "cicatrizate" undeva in sufletul victimelor.

Violenta impotriva femeii include si violarea drepturilor femeilor ca drepturi ale omului. Violenta domestica nu depinde de conditia sociala, de educatie, de rasa sau religie. Violenta nu se explica printr-o simpla "pierdere a stapanirii de sine". Din contra studiile au aratat ca violenta urmeaza un grafic, ea fiind la inceput verbala si psihologica (injurii, insulte, umilinte, amenintari, devalorizare, respingere, gelozie excesiva, control al tinutei vestimentare, izolare de cei apropiati, etc) si apoi fizica (bruscari, lovituri, raniri) si sexuala (constrangere la intretinere de raporturi sexuale, dureri sau raniri provocate in timpul actului sexual, pierderea dreptului de a decide cu privire la contraceptie si sarcina). O "luna de miere" plina de promisiuni pentru un viitor mai bun vine dupa o explozie de violenta...din acest motiv femeia gaseste mereu scuze pt a justifica actele de violenta ale partenerului de viata.

De ce nu reactioneaza femeile? Motivele tacerii lor sunt diferite, principalul fiind forta psihologica exercitata de agresor asupra ei. Plangerile nu ar face altceva decat sa accentueze sentimentul de rusine. Viata langa un om violent duce la afectarea sanatatii psihice si fizice a femeii, consecintele fiind: frica, anxietatea, neincrederea, sentimentul de culpabilitate sau rusine, pierderea respectului de sine, izolarea sociala, depresia si intentia de suicid, dificultatile de concentrare, consumul de alcool sau abuzul de medicamente, insomnia, absenteismul, reducerea randamentului profesional, etc.

Concluzia finala la care am ajuns personal... consider ca este absurd in zilele noastre, in societatea evoluata in care traim ca barbatul inca sa se mai comporte ca fiind superior femeii. Este absurd sa consideram ca barbatul si femeia sunt doua specii diferite. In realitate ei apartin aceleasi umanitati si au calitati complementare.

Amandoi au nevoie unul de celalalt si sunt un intreg cand sunt impreuna. Diferentele nu reprezinta neaparat contradictii. Cei doi ar trebui sa devina un intreg organic, ramanand in acelasi timp absolut liberi, caci adevarata iubire nu creeaza niciodata lanturi si nu da nastere decat libertatii.

Unei jumatati din aceasta lume i s-a negat contributia, iar aceasta jumatate, cea feminina, are o capacitate imensa de a contribui la bunastarea lumii.

Barbatul si femeia nu sunt egali, dar nici inegali. Ei sunt complementari si unici. Iar intalnirea dintre doua fiinte unice, aduce intodeuna cu sine ceva miraculos la nivelul existentei...

Am sa inchei citandu-l pe Jacques Salome : "Declaratia drepturilor barbatului si ale femeii in dragoste"

A te intalni fara a te restrange,
A te dori fara a te lua in posesie

A-ti vorbi fara ate stapani
A-ti marturisi fara a ma trada
A te pastra fara a te devora
A te ajua sa cresti, fara a te pierde
A te insoti fara a te pazii
Si a fi astfel eu insumi in miezul tainei tale.

Cultivarea emotiilor – Nonviolenta

- Iacob Manuela –

“Nonviolenta, în forma ei dinamică, înseamnă suferință conștientă. Ea nu presupune să plecăm capul în fața voinței celor ce ne asupresc, ci să ne măsurăm, cu toată ființa noastră, cu voința tiranului.”

Mahatma Gandhi

Nonviolenta, ca tehnica 39eivein393939, se refera la capacitatea de a te confrunta cu starile de manie si cu variatele 39eivein ale acestui tip de emotie. Mania este o emotie care cere schimbare. Cand este lasata sa mocneasca, poate conduce la tot felul de stari neplacute: resentiment, proasta dispozitie, crize de nervi si spaima irationale.

Negativitatea interiorizata este dusmanul din interior. Indiferent de gardul de negativitate sau de rezistenta, este un sentiment daunator. Cand persista fiziologic, iritabilitatea sau mania cronica trimite 39eivein39 ai stresului in intreg organismul. In timp, inasa, poate face mult mai mult rau. Mania sau emotia 39eivein3939 care sta la baza oricarui comportament ostil, jignitor sau violent, deci, trebuie sa fie abordata imediat si nu 39eivein sau ignorata. Dar, aceasta, mania are si o parte buna in sensul ca iti poate oferi reactia necesara pentru a o putea suprima.

Daca esti capabil sa-ti recunosti 39eivei-ti traiesti mania ca pe o forma de energie, vei putea sa vezi si apoi sa alegi un alt mod de a simti si de a te comporta. Secretul este sa te confrunti direct cu propriile porniri de 39eivein39, de ura sau de frica 39eivei le accepti. Fii constient de 39eivein3939 lor. Apoi poti sa te ocupi si de ele. Poti neutraliza starea de ortilitate din interiorul si din jurul tau, sa-ti invingi mania 39eivei mergi mai departe. Atunci cand tu esti transformat, intreaga ta lume va fi transformata.

Exercitiu pentru transformarea oricarui tip de comportament 39eivein3939 sau agresiv: Primul pas este cel mai important. Propune-ti sa te 39eivein39 deliberat intr-o stare de agitatie (provocata de stari de manie, gelozie, invidie, ura, anxietate, dorinta de a controla). Apoi, pe masura ce starile de tensiune isi fac aparitia, incearca sa nu le judeci. Multumeste-te sa 39eivein39 39eivei fii atent la ceea ce simti. Acest lucru poate fi, inasa, dificil de realizat.

Dar, daca reusesti, in momentul in care incepi sa indentifici un gand sau un sentiment puternic 39eivein3939, opreste-te sa-l constientizezi. Respira lent si profund de cateva ori. Gaseste un loc linistit. Aseaza-te si straduieste-te, cu respect, sa devii

constient de tine insuti si de ceea ce simti. Tine seama de toate senzatiile sau gandurile tale negative si pune-ti urmatoarele intrebari:

- “ Ce este acest gand pe care nu imi place 40evei am? Ce este aceasta senzatie pe care nu imi place sa o am?”

- Identifica 40evein404040al sau gandul 40evein4040, intrebandu-te din nou : “ Ce anume ma nemultumeste ? Ce anume ma supara ? Ce anume imi da senzatia de discomfort? “

- O data identificate sentimentele, clarifica-le si mai mult: “ De ce ma nemultumeste sau ma supara sau stinghereste acest lucru ? Exista vre-o modalitate mai buna in care as putea sa gandesc sau sa simt ? “

- Argumenteaza-ti intrebarile si continua sa 40evein40 daca exista o alta modalitate de a gandi sau a simti. Daca exista o modalitate mai buna, pune-ti urmatoarele intrebari : “ E vre-o problema, daca nu ma infurii, nu ma enervez, nu ma supar, nu imi ies din fire ? Ce s-ar intampla atunci?”

Exista o capacitate de a recunoaste deciziile emotionale. Desi nu se poate spune ca un sentiment ar putea fi mai putin mai valabil decat un lat sentiment, cele mai bune decizii apar atunci cand te confrunti cu ceea ce iti solicita atentia in 40evein40. Daca exista manie, descopera cum, de ce, cand si unde si-a facut aparitia acest sentiment. Nu dupa multa vreme, daca persisti in a cerceta si ate intreba de ce aceasta manie, frica sau tristete reprezinta cel mai bun mod in care te poti simti, s-ar putea sa constati ca este rezultatul a ceea ce crezi tu ca trebuie sa simti. Daca te uiti, vei vedea ca ai ales intre mai multe posibilitati. Api poti opta pentru aceea pe care o simti in modul cel mai natural potrivita.

In final, reducerea trasaturilor de 40evein40 din interiorul tau va avea ca rezultat capacitatea de a diminua ostilitatea din jurul tau si de a gasi linistea interioara si numai 40evein40 pasnice, in cele mai dificile 40evein. Acest lucru va deschide poarta catre inima ta. Chiar va fi o vindecare miraculoasa a simtamintelor tale deoarece rasplata pentru transformarea lucrurilor care te tulbura este intotdeauna vindecatoare.

Va 40evein clar pentru tine ca tensiunile pe care le simti inlauntrul tau se afla acolo, pentru a genera dezvoltare si dragoste. Canalizate corespunzator, ele vor 40evein forta din spatele dezvoltarii

Sechestrarea libertăților-Violența asupra animalelor

- Craescu Ene Florentina -

*”Îmi pare așa ciudat,
C-avem atâta vreme pentru ură...
Când viața nu-i decât o picătură,
Între acest moment și celălalt,
Și e neînțeles de trist
Că nu culegem flori,
Că nu privim la cer mai des,
Că nu iubim...
Noi,care atât de repede murim!”*

Jean Cocteau

*„Măcel pascal ,viața mieilor însângerați crâmpei de primăvară”
(Valeriu Butulescu)*

Sacrificiu sau necesitate ? Jertfă , dorință sau neputință ? Toate popoarele antice aduceau sacrificii zeilor încă din cele mai vechi timpuri.Însă la azteci aceste ritualuri au luat proporții extraordinare. Cronicarii spanioli care au scris despre azteci,relatează bazându-se pe spusele conquistadorilor că poporul acesta sacrifica în fiecare an în medie 20.000 de vieți omenesti.

Referitor la sacrificiu , cea mai cuprinzătoare definiție o dă Prof.Dr Remus Rus și este :”*Sacrificiul este o pluralitate de expresii incoerente datorită motivării sale, în anumite instanțe este întâlnit ca o materializare a unui moment sau funcțiuni a vieții , iar în altele ca o expresie sintetică a vieții umane, în toate cazurile însă , el este expresie a unei credințe...*”

Sacrificiul este în genere , săvârșit în corelație cu misterul prezenței supranaturale sau divine. Sacrificiile umane din vechime vor fi înlocuite de jertfe de animale sau oamenii vor ceda o parte a trupului lor prin tăierea unor mădulare sau prin străpungerea trupului cu unelte ascuțite , ca în ritualurile legate de cultul lui Cibele –marea Zeiță sau Zeița Boemă a Orientului Apropiat. Animalele vor fi folosite cel mai mult în ritualul sacrificiului religios ca ”*materie*

sângeroasă de jertfă". Victimele erau înjunghiate , iar sângele era lăsat să curgă spre a stropi altarul sau chiar pe participanți .

În religia geto-dacilor erau sacrificate animale domestice cele sălbatice fiind considerate impure. Sacrificarea animalelor era făcută pentru zei ,pentru eroi, pentru morți iar credincioșii mâncau o parte din hrana oferită zeilor, căci prin intermediul sacrificiului animalul sacrificat devine mediator între om și divinitate.

Scripturile Hinduse aparțin sau se referă la perioadele Vedice care au fost până în anul 500 înainte de Hristos, după cum consideră istoricii. În religia vedică ,consumul de carne nu era interzis din principiu , însă era restricționat de anumite reguli. Aceste scripturi foarte importante interzic violența asupra animalelor domestice , cu excepția cazului sacrificiului ritual, făcut de preoți.

În Hinduismul modern sacrificiile rituale permise în textele vedice sunt practic inexistente. Principiul non-violenței aplicat la animale este legat de intenția de a evita influențele nefaste ale Karmei care rezultă din violență. Se crede ca suferința tuturor ființelor naște din dorință , condiționată de efectele karmice atât ale oamenilor cât și a animalelor.

Violența sacrificării animale pentru mâncare și sursa ei în poftă , duce la ideea că mâncarea de carne este o acțiune prin care oamenii se supun suferinței. Hinduismul consideră că aceste influențe îi afectează pe cei care permit sacrificarea unui animal ,cel care ucide animalul , cel care tranșează carnea ,cel care cumpără sau vinde carnea, cel care o gătește , o servește sau o mănâncă. Toți aceștia pot fi considerați ucigași ai animalului.

Primul percept de bază în Budism interzice uciderea. Spre deosebire de perceptele biblice (*„să nu ucizi „*) pe care autoritățile evree și cele creștine le-au interpretat ca aplicându-se doar pentru oameni ,în budism s-a aplicat atât oamenilor cât și animalelor. Iudaismul rabinic descurajează practicile ascetice și încurajează gustarea darurilor oferite de această lume cum se cuvine. Rabbi Isaac HaLevi Herzog a spus: *”ideal omul nu ar trebui să mănânce carne ,pentru că trebuie luată o viață , un animal trebuie omorât”*[...]

Civilizația vestică are ca fundament etica morală iudeo-creștină care pune în centru bunăstarea , subordonând animalele oamenilor. Și a zis Dumnezeu : *”Să facem om după chipul și asemănarea Noastră ,ca să stăpânească peștii mării , păsările cerului ,animalele domestice, toate vietățile care se târăsc pe pământ și tot pământul ”*. Geneza 1: 24-28 (26)

Acesta este pasajul din Vechiul Testament în care Dumnezeu dă oamenilor stăpânire asupra animalelor. Dar odata cu acest privilegiu vine și grava responsabilitate de a respecta viața, de a trata animalele cu compasiune și demnitate. Undeva de-a lungul timpului, răul s-a produs.

Chiar dacă lumea a evoluat, ieșirile violente ale omului- animal prin definiție, n-au dispărut, unii considerând necuvântătoarele, fără drepturi, uneori fără dreptul la viață, la libertate, fiind închise în cuști la Zoo pentru a satisface curiozitatea omului, sau pentru pura lor plăcere de a le vedea chinându-se la circ. Să nu mai vorbim de experimentele făcute pe ele pentru a testa produse dedicate apoi omului, sau pentru a-i îmbrăca pe cei mai mofturoși.

Însă aceiași oameni care își iubesc ca pe copilul lor animalul de companie și ar cheltui o avere pentru sănătatea și bunăstarea lui, nu se lasă impresionati de informațiile ieșite la iveală despre barbaria felului în care și trăiesc puțina viață animalele pe care și le doresc în farfurie.

„Pentru că”, spune unul dintre cei mai cunoscuți antropozoologi americani Hal Herzog, citat de cotidianul britanic The Independent, *”urbanizarea a însemnat că nu mai vedem animalele crescând lângă noi în mediul lor natural și, prin urmare, ne este mai ușor să ne detașăm de procesul uciderii lor.”*

În România, cazurile de violență asupra animalelor sunt mai crescute în mediul rural (și nu mă refer numai la sacrificiul religios de Ignat și de Paști) decât la oraș, deoarece numărul de animale din gospodărie este mai mare.

O altă diferență ar mai fi și lipsa educației care apare rural, față de mediul urban unde *”se zice”* că există mai multe informații despre gravitatea faptului. Dar dacă ne referim la educația primită acasă, dacă în timpul copilăriei au existat astfel de exemple în familie sau dacă pur și simplu s-a trăit într-un mediu violent, riscul ca aceste manifestări să se lanseze asupra animalelor mai devreme sau mai târziu este mare, indiferent de mediul geografic de proveniență.

Nu de puține ori vedem la marginea străzii pui de câini abandonati, care ajung decor întins pe asfalt. Să fie de vină șoferii sau cei care i-au părăsit? Merită aceste animale să fie tratate așa? De cele mai multe ori sunt mai presus de ființa care poartă numele de ...om. Câinele este cel mai bun prieten al omului și este loial până la ultima suflare și cum spunea Elena Farago în poeziile copilăriei care ne-au învățat să iubim necuvântătoarele:

”...un biet cățel

Are inima mai bună

Decât a avut-o el”...

Au apărut legi , dar acestea sunt mult prea greu de a fi puse în aplicare , iar multe persoane care ar putea face ceva , aleg să nu le pese. Înainte de a maltrata un animal gândiți-vă că el are suflet ,*simte și-l doare la fel ca pe noi: „Și am zăcut , și am plâns atâta, De credeam că am să mor...”*

Nu devenim mai puternici dacă maltratăm un animal care poate să ne fie mai aproape decât orice om din lumea asta.În schimb devenim mai barbari , mai lipsiți de rațiune ,mai puțin sensibili pierzându-ne și ultimul dram de umanitate.

Poți face un pact cu tine și să spui lumii întregi:

*”Că de-acum ai vrea
Să ocrotești cu bunătate ,
În cale -ți orice vietate
Oricât de făr-de-nsemnătate
Și-oricât de mică ar fi ea!”**

Elena Farago -Cățelușul șchiop
- Gândăcelul.

Exista oare violenta ? O incercare – abordare antropologica.

- **Fratila Lavinia** -

Mergand pe strada in fiecare zi suntem martori fara sa vrem la scrierea istoriei – o istorie sociala care sub aspect antropologic ne face sa intelegem cu adevarat societatea umana .Perceptia noastra asupra evenimentelor si situatiilor se bazeaza in primul rand pe experienta personala si pe formatia noastra intelectuala.

Auzim in fiecare zi vorbindu-se despre “violenta”. Dar ce este cu adevarat violenta sub aspect antropologic? Este oare cu adevarat parte din societate ?este parte din viata noastra de zi cu zi ?

Prin prezentul eseu voi incerca sa surprind imagini ale violentei ca parte din societate. Voi incerca sa vad daca este un concept real pe care ne cladim existent sau este pur si simplu o notiune al carui inteles il modificam pentru a ne servi scopurile si a ne folosi drept scuza pentru devianta.

Deasemenea, o sa pastrez citatele asa cum sunt , netraduse , pentru o mai buna intelegere tinand cont ca fiecare adaptare este subiectiva. Vreau ca cititorul sa isi poata formula propriile pareri in urma lecturii acestui material, nu sa ii directionez si sa-I deformeze perceptia in legatura cu acest subiect.

Indiferent despre ce concept sau lucru vrem sa discutam acesta trebuie sa fie prezentat intr-un context, in relatie cu altele. Orice obiect / subiect scos din context isi pierde consistenta si sensul .

“if a phenomenon were wholly unique, we could not possibly comprehend it...since the very apprehension of unlikeness has resulted from comparison, it cannot be said that the relativistic and comparative approaches are incompatible”¹.

Evident aceasta idee deschide o multitudine de posibilitati de abordare in functie de interesele cercetatorului si de unghiul de abordare dar nu rezolva problema majora, de pornire a studiului si anume de obtinerea unei definitii universal valabile - “ cross culturally” dupa cum observa si cercetatorul norvegian Christian Krohn- Hansen.²

Primul motiv pentru care aceasta incercare de a gasi definitia universal pentru violenta esueaza este Acela al diferentelor culturale si de abordare. Ceea ce este violent pentru noi si cultura noastra nu este automat violent si condamnat pentru alte culture. De exemplu in Noua Guinee schilodirea sau uciderea unui strain nu este

¹ Kaplan D. and R.A. Manners, Culture Theory.Englewood Cliffs,NJ: Prentice Hall, 1972, pp.5-6

² Cristian Krohn-Hansen, “The Anthropology of violent Interaction”, Journal of Anthropological Research, Vol,50, NO.4,(Winter 1994), pp 367.

privita ca un act de violenta. In Norvegia avortul este considerat crima si este trecut in dreptul crimelor extreme de violente.

Paul Heelas propaga ideea conform careia nu are niciun sens sa descriem o stare a mintii sau o actiune ca fiind violenta daca participantii la ea nu o considera ca fiind asa.³

Aceasta idee este sustinuta si de o parte a traditiei hermeneutice si anume acel aspect ca "inner life" cum o numeste Rosaldo⁴ nu poate sa existe fara aceste relatii dependente de cultura sociala. Dar din pacate nici macar aceasta mentiune nu ne usureaza sarcina pentru ca apar foarte frecvent diferente majore de conceptie chiar si in cadrul aceleiasi societati.

Ma voi referi la o dihotomie foarte frecvent intalnita in societatile modern si anume relative la avort. Chiar daca in Romania conform legislatiei in vigoare avortul este permis asta nu inseamna ca nu este condamnat de foarte multi. Biserica in aceasta problema joaca un rol important fiind de cealalta parte si anume a celor care condamna aceasta actiune.

Daca acceptam ca viata interioara nu se poate desfasura si nu se poate dezvolta decat in relatiile cu ceilalti atunci evident ca trebuie sa acceptam si ideea conform careia violenta se produce in aceleasi conditii interne si externe de interactiune. Ma voi ocupa in continuare de un aspect pe care eu il consider a fi unul dintre cele mai importante si totodata imbraca cea mai perfida si periculoasa forma a violentei si anume violenta morala. Ce este aceasta violenta morala de fapt? Si de ce este atat de periculoasa?

Conceptul de violenta morala sau mai exact de violenta simbolica a fost introdus in antropologie de Pierre Bourdieu⁵. El facea referire la acea persoana care are un ascendant asupra altora prin manipularea emotiilor bazata pe legaturi practice si de ordin economic.

Aceasta forma de violenta este una invizibila – si anume actiunea daunatoare nu prejudiciaza fizic persoana asupra careia este exercitata ci urmele sunt lasate la nivel emotional , intrinsec.

Cea mai frecvent intalnit forma de manifestare este aceea a "violarii si/sau violentarii increderii" unei personae. Cat de usor este sa dezamagim sau sa ranim pe cineva? Este oare acelasi lucru a rani pe cineva voit sau din greseala daca finalitatea este aceeaasi? Poate fi considerata violenta simbolica dezamagirea provocata celorlalti din cauza ca nu ne ridicam la nivelul asteptarilor sau dorintelor lor? Este oare asta o

³ Heelas P.. Identifying Peaceful Societies, 1989, Routledge London, pp.225-243.

⁴ M.Z.Rosaldo, Toward an Anthropology of Self and Feeling, Culture Theory, Cambridge University Press, 1984, pp 137-157.

⁵ Pierre Bourdieu, Outline a Theory of Practice, Cambridge University Press, 1977, pp191-192.

forma de autoviolentare a noastra prin ridicarea stachetei asteptarilor cat mai sus asteptand parca sa fim dezamagiti?

Ar fi frumos sa putem raspunde tuturor acestor intrebari dar cu siguranta am parasi domeniul antropologiei indreptandu-ne spre filosofie pura si oricum din pacate dovezile empirice lipsesc in partea aceasta iar tot ce am putea sa scriem ar fi speculatii mai mult sau mai putin fondate.

Nu pot sa continui fara sa ma intreb de ce oare avem nevoie sa justificam si sa delimitam acest termen de violenta ?raspunsul ce-mi vine imediat in minte este acela ca avem nevoie de justificare a unor actiuni.

De multe ori ne folosim de violenta limbajului, tonului vocii pentru a ne securiza o pozitie, a ne impune un punct de vedere sau a ne impune respectul sau autoritatea in fata altora asupra carora ne castigam un avans. Violenta este foarte des vazuta ca o cale de avansare sociala – de subjugare a doua treimi din trinomul : agresor, victima, martor si anume a ultimilor doi.

Doi factori sunt cruciali in justificarea actiunilor noastre. In primul rand actiunile sunt mai usor de justificat daca sunt prezentate a fi de neevitat iar in al doilea rand efectul imediat al unei actiuni violente este sa “slabesti” victim.⁶

Evident exista si o alta forma pe care incercam sa o dam acestei violente simbolice si anume de aparare. Si cum in majoritatea tacticilor strategice “cea mai buna aparare e atacul” exact asta facem si noi. Atacam pentru a nu fi atacati. Iar atunci cand forta fizica este inferioara atversarului violenta simbolica este ridicata la prim rang.

De aici tragem concluzia foarte adevarata dupa parerea mea ca violenta este folosita pentru a justifica violenta.

Luand ca sistem de referinta aceasta triada dinamica a violentei (agresor, victim si martor)Riches pune o problema cruciala si anume – enorma potent ace o reprezinta violenta ca actiune sau ca imagine. El vede violenta ca pe o resursa sociala si extrage patru principia ce isi arata cu siguranta valabilitatea “cross- cultural”⁷:

1. The performance of violence is liable to be contested on the question of legitimacy.
2. The discrepancy in basic understandings amongst those implicated...is likely to be minimal: in its key sense , as the “contestable giving of physical hurt, violence is unlikely to be mistaken as such.
3. The practice of violence is highly visible to the senses.
4. The performance of violence to a moderate degree of effectiveness requires relatively little by way of specialized equipment or esoteric knowledge.⁸

⁶ Ch.Hansen, idem.p 370

⁷D.Riches, The Phenomenon of Violence, The Anthropology of Violence, 1986, Basil Blackwell, Oxford, pp.1-27.

⁸ Riches, idem p.11

Abordarea conceptului de violenta sub orice forma am incerca sa o studiem ofera resurse inepuizabile de studiu si cercetare. Eu insa ma voi opri aici evident nu inainte de a formula niste concluzii desprinse din materialele studiate si prezentate si evident in concordanta cu realitatea in care traim.

DA! Violenta exista , este printre noi si o regasim la tot pasul : in carti, in desene animate, in visele noastre, in ochii pe care-I privim, in jocul copiilor si in vorbele pe care le rostim.

Violenta este o resursa sociala. Un mod cu totul special de a interactiona cu ceilalti. Este deasemena o modalitate deviant de a mentine congruenta unui grup. Nevoia de socializare, de ierarhizare ulterior ne “obliga” la violenta cel putin simbolica.

Nu stiu daca avem voie sa ne justificam violenta prin violenta . Nu stiu daca este corect sa obtinem controlul prin manipulare si prin dirijarea emotiilor penru a le subjuga propriilor noastre interese...dar este ceva “ce toata lumea face.” Este un fapt social – un contrast antropologic – ceva ce face parte din complexa noastra natura umana. De multe ori simpla prezenta impunatoare, mimica si gesturile ne sunt suficiente pentru a declansa un act de o violenta incomensurabila la adresa celor asupra carora dorim a ne impune.

Aceasta violenta care nu se vede, care se simte si care se traieste este de fapt esenta actului in sine. Acolo , in adancurile fiintei noastre se naste violenta fie ca ne place sa spunem ca o folosim in scop constructive fie ca o condamnăm ca este folosita in scop distructiv.

Nimic nu ne uneste si nu ne scoate la iveala mai bine calitatea de om decat urmarea unui act vioent. Pe de alta parte nimic nu ne dezbină si nu ne dezechilibreaza mai mult decat a fi in postura de victim.

Acest trinom dinamic si de nedespartit este experimentat de toata lumea, pe rand. Toti suntem in diferite momente agresor , victima si martor. Si sincer vorbind parerea mea ca evident referindu-ma la violenta simbolica , toti preferam sa fim pe prima pozitie cel mai des pentru ca ne confera o falsa stare de putere si de control.

Indiferent de cum o numim, indiferent daca o acceptam sau nu , violenta exista sip e ea s-au construit si daramat imperii. Violenta sub toate formele ei este ingredientul neprelucrat, aflat in forma de minereu al societatilor umane. Nu ar fi posibila existent unei societati – al unul grup social – fara ca violenta sa-si faca simtita prezenta.

Bibliografie

1. Christian Krohn-Hansen , The anthropology Of Violent Interaction,Journal of Anthropological Research, Vol. 50, No4. 1994
2. P.Bourdieu, Outline of a Theory of Practice , Cambridge University Press, 1977.
3. D Kaplan and RA Manners, Culture Theory, Englewood Cliffs, N.J. 1972
4. P Heelas, Identifying Peaceful societies , Routledge, London, 1989.
5. D Riches, The Phenomenon of Violence, Basil Blackwell, Oxford, 1986.
6. M.Z. Rosaldo, Toward an Anthropology of Self and Feeling, Cambridge University Press,1984.

ÎNTRE IUBIRE ȘI URĂ

- Gheorghe Rada Gabriela -

“Cine este fără de păcat, să arunce primul piatra”

BIBLIE

În ziua de astăzi toată lumea vorbește despre cum trebuie să ne comportăm, cum trebuie să acționăm, uneori chiar cum trebuie să simțim. Se vorbește despre cum să devenim nonviolenti și ce trebuie să facem pentru a fi în *“pas cu lumea civilizată”* dar oare chiar vrem acest lucru sau doar ne face plăcere să discutăm despre acest subiect?

Toți ne plângem de *“generația din ziua de azi”*, îi blamăm, fără să realizăm că de fapt și noi am contribuit, mai mult sau mai puțin, la declinul societății și a *“calității”* omului.

Copilul când se naște este *“curat”*, pur, crește, învață, este obișnuit cu un stil de viață pe care în mod inconștient, la maturitate, îl copiază. Familia și mediul social îi și pun amprenta asupra lui și într-un fel decid viitorul lui. Dacă copilul a avut parte de o copilărie fericită, dacă glasul lui a fost auzit de părinți atunci când a avut ceva de spus, dacă a fost învățat că în viață trebuie să te ghidezi după niște principii morale, el cunoscând numai dragoste și înțelegere la maturitate va încerca să stea” de partea nonviolentei”.

Dar ce facem atunci când copilăria este nefericită? Ba chiar mai rău, atunci când copilăria este un chin???

Realitatea ne arată că tot mai mulți copii cresc în familii destrămate, în mijlocul certurilor casnice, în bătaie, flamânzii și dezbrăcați.....La maturitate unii reușesc să se integreze în societate, de multe ori încercând să nu repete greșelile părinților, iar alții esuează.

Dar ce facem cu cei care nu reușesc să treacă peste traumele suferite? Oare unde ajung ei? De cele mai multe ori ajung să aibă un comportament violent și chiar infractori. Este vina lor că au devenit *“monștri”*.

Oamenii au tendința de a-i cataloga pe ceilalți semenii după niște criterii superficiale: statut social, îmbrăcăminte, prieteni, foarte rar pentru ceea ce sunt cu

adevărat, pentru principiile lor, pentru felul de a gândi. Așa că atunci când aud cuvântul infractor au deja o reticentă față de omul în cauză și încep să îl judece. Nu contează cât de gravă este fapta pe care a comis-o sau motivele care l-au împins să recurgă la violență, noi (oamenii) avem tendința de a-l judeca. Putem noi să-i judecăm pe alții? Cine ne dă acest drept? Oare într-o anumită măsură nu este și vina noastră?

De mult prea multe ori, ocupați fiind, nu avem timp să-l vedem pe cel de lângă noi, să-l ajutăm fie chiar cu un sfat sau o vorbă bună, cu un zâmbet.... Toți ne educăm copiii cu dragoste față de religie ... dar oare Dumnezeu nu a spus “ *iubește-ți aproapele*” ??? Suntem oare pregătiți să depășim aceste bariere? Putem să ne facem timp și pentru cel de lângă noi?

Peste tot în lume se încearcă „*îmbrățișarea*” unor principii nonviolente, de purificare a spiritului uman. Tot mai mulți oameni” se educa” în spiritul ahimsei. Dar ce este și ce înseamnă ahimsa? Este ahimsa un stil de viață?

Ahimsa este un principiu important al religiilor indiene (hinduism, budism, jainism), este o regulă de conduită care interzice uciderea sau rănirea fiintelor vii (Wikipedia). Deci ahimsa poate fi un stil de viață și ar trebui să devină acest lucru dacă vrem să eradicăm violența din noi.

Și totuși, concluzia amară , este că deși toți susținem că vrem să ne schimbăm , să devenim mai buni, mai pacifiști nu facem NIMIC....

„ În orice situație, cel mai bun lucru pe care îl poți face este lucrul corect ; următorul cel mai bun lucru pe care îl poți face este greșit, cel mai rău lucru pe care îl poți face este să nu faci nimic”.

THEODORE ROOSEVELT

Nonviolenta si Ahimsa Jaina

- Gustu Mariana -

Din punct de vedere al Dictionarului Explicativ Roman nonviolenta reprezinta neaplicarea violentei în relatiile dintre oameni si dintre state.

Ce este de fapt nonviolenta?

Nonviolenta este o fixare a unor presupuneri cu privire la conflictul moral care își îndeamnă susținătorii să refuze să folosească violenta în eforturile lor pentru atingerea unor itinerarii sociale sau politice. Des folosit ca sinonim pentru pacifism, începând cu mijlocul secolului al XX-a, termenul nonviolenta a îmbrățișat atât o diversitate de tehnici de pornire a unor conflicte sociale fără a folosi violenta, cât și raționamente politice si filozofice pentru folosirea acestor tehnici.

Ca tehnică pentru lupta socială, nonviolenta este des asociată cu campania pentru independența Indiană condusă de Mahatma Gandhi și cu lupta pentru obtinerea de drepturi civile pentru afro-americieni, condusa de Martin Luther King. Prima a fost puternic influențată de ideile anarhismului creștin ale lui Lev Tolstoy cu privire la nerezistența, bazate pe Predica de pe Munte. În 10 Noiembrie 1998, Adunarea Generală a Statelor Unite a proclamat primul deceniu al secolului XXI și al celui de-al 3-a mileniu, anii cuprinși între 2001 și 2010, ca fiind "*Deceniul Internațional al Promovării Culturii Păcii și a Nonviolentei pentru Copii Lumii*".

De ce nonviolenta?

Majoritatea adeptilor nonviolentei își trag preferințele în privința nonviolentei sau din religie, credințe etnice, sau dintr-o analiză politică pragmatică. Prima justificare pentru nonviolenta este ceva referitor la nonviolenta *principală* sau *etică*, în timp ce a doua este cunoscută ca *pragmatică* sau *strategică*. Oricum, nu este ceva neobișnuit să găsești ambele dimensiuni în gândirea unor mișcări particulare sau în gândirea celor individuali.

Nonviolenta etnică poate fi împărțită în radicală și de situație. În timp ce nonviolenta radicală caută să evite folosirea violentei sub orice preț, nonviolenta de situație își rezervă folosirea violentei pentru apărare, atunci când situația face ca

nonviolența să fie aproape nefolositoare, de exemplu când acționezi în țări unde presa este strâns controlată de un guvern non-democratic.

În Vest, nonviolența a fost extensiv folosită de mișcări ale clasei muncitoare, ale păcii, ale mediului și ale femeii. Mai puțin cunoscut este faptul că nonviolența a jucat și continuă să joace pentru a slăbi puterea regimurilor politice represive, în dezvoltarea lumii și a fostului bloc estic:

În 1989, treizeci de națiuni cuprinzând 1,695,000,000 de oameni cu experiență în revoluții nonviolente care au trecut cu bine peste așteptările nebunești ale oricui ... Dacă am adăuga țările atinse de acțiuni nonviolente majore în secolul nostru (Filipinele, Africa de Sud ... mișcările de independență din India ...) numărul se ridică la 3,337,400,000, un uluitor 65% din umanitate! Toate acestea în dinții susținerii, la nesfârșit repetată, că violența nu funcționează în lumea 'reală'.

(Walter Wink, citat de Susan Ives într-un discurs din 2001)

" Nu există decât o singură cale de a obține independența prin non-violență: dacă murim, vom trăi, dacă ucidem, niciodată. " Mahatma Gandhi.

Mahatma Gandhi (2 octombrie 1869-30 ianuarie 1948, New Delhi) cu adevăratul său nume Mohandas Karamchand Gandhi, părintele independenței Indiei și inițiatorul mișcărilor de revoltă neviolente. Numele de "*Mahatma*" (în sanscrită înseamnă "*mare la suflet*") i-a fost dat de poetul indian Rabindranath Tagore.

Gandhi provenea dintr-o familie indiană din pătura superioară a societății, aparținând confesiunii *Vaishya*, o sectă a religiei hinduiste. Tatăl lui, Mohandas Kaba Gandhi, a fost prim-ministru în Kathiawar în statul Vankaver. După frecventarea colegiului "*Samaldas*" din Bhavnagar, studiază dreptul la universitățile din Ahmadabad și Londra și practică pentru scurt timp avocatura în Bombay. Din anul 1890 devine vegetarian. În 1893 pleacă în Africa de Sud, în funcție de consilier juridic al unei firme comerciale indiene, unde va rămâne timp de 21 de ani. Aici este confruntat cu o realitate teribilă, mii de imigranți indieni sunt victime ale segregăției rasiale, ceea ce îl determină să se angajeze în lupta împotriva dominației britanice.

Gandhi luptă pentru recunoașterea drepturilor compatrioților săi și, începând din anul 1906, lansează la nivel de masă metoda de revoltă bazată pe rezistență pașnică, denumită *Satyagraha*, o formă de refuz radical al oricărei colaborări cu autoritățile britanice. Guvernul sudafrican admite, în cele din urmă, adoptarea unor reforme în favoarea muncitorilor indieni: anularea unora din regulile discriminatorii, recunoașterea drepturilor civile pentru imigranți și validitatea căsătoriilor religioase.

În 1915 Gandhi se întoarce în India, unde fermenta deja nemulțumirea populației autohtone împotriva dominației britanice, în special împotriva unei noi legi agrare, care prevedea confiscarea pământului țăranilor în caz de recoltă proastă sau necultivare. Gandhi devine lider al Partidului Congresului, care avea în program eliberarea Indiei de sub colonialismul britanic.

În 1919 declanșează prima mare campanie *satyagraha* de nesupunere civilă, care prevedea boicotul mărfurilor englezești și refuzul plății impozitelor. Gandhi este arestat și, după un proces, este condamnat la câteva luni de închisoare. Abia eliberat, își continuă activitatea, este din nou arestat, apoi, pus în libertate, participă la Conferința din Londra (1926) asupra problemei indiene, cerând independența țării sale. În anul 1930 se inițiază o largă campanie de rezistență, având ca obiectiv abrogarea impozitului pe sare și boicotarea textilelor provenite din Anglia. Autoritățile engleze îl arestează împreună cu soția sa și cu alți 50.000 de militanți indieni. În închisoare, reacționează cu lungi greve ale foamei, care se repetă și în viitor, devenite legendare.

La începutul celui de-al doilea război mondial, Gandhi cheamă populația să nu susțină Anglia, dacă aceasta nu garantează independența Indiei. Guvernul englez reacționează cu arestarea lui, împreună cu alți 60.000 de oponenți, și nu este eliberat decât după doi ani de detenție. *Părășiți India*, această declarație din 1942 sfârșește prin a cristaliza rezistența în jurul lui: considerat un fel de sfânt și un conducător politic, Gandhi obține retragerea britanică și independența Indiei la 15 august 1947.

Gandhi asistă cu durere la diviziunea subcontinentului indian în două state, India și Pakistan, care consfințește separarea între hinduiști și musulmani și care culminează la sfârșitul anului 1947 cu un război civil, ce a costat viața a peste un milion de oameni și a pus pe drumuri șase milioane de refugiați. Atitudinea moderată a lui Gandhi în problema scindării țării a provocat ura unui fanatic hindus, care-l asasinează la 30 ianuarie 1948, în timpul unei ceremonii religioase. Incinerarea sa publică a provocat manifestări extraordinare de doliu popular.

"A învăța că în viață, mai ușor se poate învinge ura cu dragostea, minciuna cu adevărul și violența cu abnegația, ar trebui să fie un element fundamental în educația oricărui copil". (Mahatma Gandhi)

Ce reprezintă Ahimsa?

Cuvântul Ahimsa este format din particula 'A' care înseamnă 'non' și substantivul 'himsa' care înseamnă 'violenta' sau 'ucidere', deci Ahimsa, într-o primă traducere reprezintă non-violenta. Cu toate acestea, termenul implică mai mult decât atât, și se referă la a nu face rău nici unei ființe însufletite, prin gând, cuvânt, faptă. Ahimsa este deci nu numai o abținere (de la a face rău cuiva) ci implică și anumite calități ca puterea de a iubi, empatia și compasiunea, puterea de a ierta.

Ahimsa vine de la credința că Dumnezeu, forța care animă Universul, se află în tot și toate. A face rău cuiva, înseamnă a răni și a insulta Creatorul. Noi suntem cu toții creația acealuiși Tata și dacă iubesti, nu poți face rău. În fiecare zi comitem diverse acte de violență. Nu trebuie neapărat să ucidem sau să batem pe cineva ca să considerăm că am făcut o faptă violentă. Violenta, așa cum este ea înțeleasă în tradiția yoghină, se manifestă în cele mai diverse forme, îndreptată către oameni, copii, animale, plante: certuri, injurături, replici acide și jignitoare, acuzații, gesturi rautacioase, neglijența, maltratarea, indiferența, etc. Dar violența se poate manifesta și asupra propriului nostru organism.

Corpul a fost considerat inca din antichitate un templu al sufletului care trebuie ingrijit ca atare. Hrana neadecvata, lipsa miscarii, a relaxarii, regimurile drastice de slabire sau imbuibarea inconstienta cu alimente, auto-poluarea cu elemente nocive sunt tot un fel de violenta indreptata asupra propriului organism. Aceste 'incidente' se petrec in fiecare zi si ne-am obisnuit asa de mult cu ele, ca nu le mai dam importanta. Uneori chiar consideram ca este de datoria noastra sa actionam astfel.

Daca de exemplu ne supara un coleg de munca, consideram ca este datoria si dreptul nostru sa ne razbunam pe el, astfel incat sa n e aratam noua insine ca suntem mai 'tari' ca el. Ca sa nu mai vorbim de energiile negative care se nasc in trafic... Cand cineva greseste, oamenii cer dreptate si pedepsirea aceluia, dar pentru o greseala proprie, omul cere iertare. Practicantul yoga crede ca o greseala facuta de el trebuie judecata iar una facuta de altcineva trebuie iertata, lasand judecata lui Dumnezeu. El se opune raului prin sentimente de iubire si compasiune, prin indemnuri de indreptare si nu prin alt rau. De fapt, practicarea non-violentei, in acceptiunea yoghina, inseamna sa inveti sa iubesti.

Practica consecventa a lui Ahimsa are drept efect anularea ostilitatii si antipatiei fata de orice fiinta, dezvoltarea empatiei si a compasiunii pentru ceilalti, cultivarea iubirii universale. In preajma unei astfel de persoane, energiile negative, tensiunile, dusmaniile sunt anulate fiind inlocuite de sentimente de buna-dispozitie, optimism, si simpatie.

“Nonviolenta este arma celor puternici.”

Mahatma Gandhi

MARTIN LUTHER KING Jr. SI NON-VIOLENTA

- Cristian Zaharia Lucica -

"Fara entuziasm nu poate exista nimic cu adevarat mare si bun pe pamant... Cei condamnati pentru prea mult entuziasm au facut cele mai mari servicii rasei umane. In ciuda tuturor batjocurilor, persecutiilor si dispretului, ei au reusit sa razbata si chiar daca nu au reusit sa-si atinga scopurile, ei au mai facut un pas inainte."

[J. G. Herder]

"NIMIC BUN NU S-A NASCUT VREODATA DIN VIOLENTA" Martin Luther King Jr.

"In primăvara anului 1968, King se solidarizase cu gunoierii negri greviști, prost plătiți din Memphis/Tennessee. Pe 4 aprilie, in mijlocul unei discuții de organizare a mitingului ce urma să aibă loc seara, a fost împușcat de un rasist alb. King avea 39 de ani cand a murit. (...)"

Cine a fost Martin Luther King, jr.?

La data de 15 ianuarie 1929 se naște in Atlanta/Georgia, ca fiu al preotului baptist de culoare Martin Luther King, Sr. și al soției acestuia, Alberta Williams King. Cu toate că crește sub aripa ocrotitoare a unei familii mai degrabă caracterizată de bunăstare, el se identifică încă din tinerețe cu soarta împărtășită de majoritatea fraților și surorilor sale negri. El primește o educație care nu era accesibilă la acea vreme decat unui număr restrans de afro-americieni.

Din 1948 și pană in 1954 studiază teologia la universitățile din nordul SUA. In 1954 - cand avea 25 de ani - devine preotul unei comunități din Montgomery/Alabama. (El se decide să ocupe această poziție in defavoarea unei posibile cariere universitare.) Chiar in anul următor, King - al cărui preocupări cu pacifismul și non-violența nu erau, in acest moment, decat pur teoretice - se găsește in fața unei provocări neobișnuite, atunci cand in orașul Motngomery, fief al rasismului, se ajunge, in decembrie 1955, la boicotarea spontană a autobuzelor. Negrii discriminați nu mai suportă șicanele la care erau supuși atunci cand călătoreau cu autobuzele prin oraș. Ei refuză să ocupe doar locurile din spate, trebuind să le ofere chiar și pe acestea

albilor, dacă nu mai era loc. Pastorul King, la acea vreme puțin cunoscut la Montgomery, este ales președinte al comitetului de boicot, pentru că în ochii cetățenilor albi era încă, din punct de vedere politic, "o foaie albă".

În curând, King capătă notorietate națională ca purtător de cuvânt al mișcării non-violente pentru apărarea drepturilor civile. Atunci când casa sa este bombardată de albi, el le spune confrăților săi negri: "Vom răspunde la violență cu non-violență. *Gandiți-vă la cuvintele lui Iisus: 'Cine ia în mâinile sale sabia, de sabia va pieri.'* Iisus ne strigă astăzi de peste secole: 'Iubiți-vă dușmanii!' Asta trebuie să trăim." King, care posedea, la fel ca multe din cetățenii țării sale arme pentru auto-apărare (și care ceruse - în zadar - permisiunea, de a purta cu el în mașină o armă de foc), se hotărăște să renunțe la toate armele din casă.

Negrii au reușit să mențină boicotul un an întreg, în ciuda intimidărilor masive și al unor sacrificii personale considerabile. Până la urmă, ei au reușit să desființeze principiul segregării rasiale din mijloacele de transport în comun din oraș. Boicotul autobuzelor a fost începutul unei mișcări pentru apărarea drepturilor civile, care s-a extins asupra tuturor statelor din sudul S.U.A.

Ce însemna pentru King non-violența

Pentru King, non-violența însemna "*creștinismul în acțiune*". "*Spiritul și motivele mișcării veneau*" - conform acestuia - "de la Hristos, în vreme ce metodele erau inspirate de Gandhi." "*Gandhi a fost probabil primul om din istorie care a ridicat etica lui Iisus la iubirii, prin simpla interacțiune dintre oameni, la rangul unei forțe sociale puternice și eficiente. King a numit unele din elementele care stau la baza acțiunilor non-violente:*

- "*Rezistența non-violentă nu este o metodă aplicată de oameni lași. Ea este o formă de rezistență. Dacă cineva ar aplica această metodă pentru că îi este teamă sau pentru că îi lipsesc mijloacele pentru a se impune prin violență, atunci acesta ar reacționa de fapt într-un mod violent.*"
- Rezistența "*nu vrea să-și distrugă oponentii sau să îi umilească... Țelul ei este ... împăcarea.*"
- Printre armele rezistenței non-violente se numără "*capacitatea de a suporta umilințele fără dorință de răzbunare, de a primi lovituri fără dorința de a riposta prin alte lovituri. ...Suferințele nemeritate te vor izbăvi. Iar în suferință se găsește o forță puternică care te poate educa și transforma.*"

- Rezistența non-violentă se bazează pe "*convingerea că universul se află de partea dreptății. Prin urmare, acela care crede în principiul non-violenței se încrede profund și în viitor.*"

In 1960, King a devenit preot adjutant la biserica tatălui său, The Ebenezer Baptist Church din Atlanta. Acum putea dedica mai mult timp angajamentului său în mișcarea pentru drepturile civile. După boicotul autobuzelor de la Montgomery au urmat multe alte acțiuni non-violente similare în orașele din sudul SUA. Celebre au devenit campaniile duse de "*Southern Christian Leadership Conference*" (SCLC - "*Conferința Conducătorilor Creștini din Statele Sudice*") condusă de King în perioada 1961 - 1965 în Albany, Birmingham și Selma. Rezultatul acestor acțiuni: segregarea rasială a fost desființată în instituțiile publice. Numărul afro-americanilor cu drept de vot crescuse mult. Dar cel mai important a fost că mulți dintre aceștia au câștigat o nouă conștiință de sine.

In 1964 –la doar 35 de ani! –King primește Premiul Nobel Pentru Pace. În discursul său de mulțumire, el a spus: "*Non-violenta este raspunsul la o problema decisivă a vremurilor noastre – necesitatea ca omul să treacă peste oprimare și violent, fără a recurge la mijloace de oprimare și la uz de violent.*"

Prin aplicarea unor metode non-violente, King înțelegea să elibereze lumea de constrângerea de a imita valorile dominante ale societății în care trăia, respectiv pe cele ale statelor industriale occidentale. El dorea să rupă cercul vicios al violenței și spera ca prin intermediul unor acțiuni non-violente să își implice oponentii într-un proces educațional politic.

King a subliniat mereu faptul că non-violența înseamnă eliberarea celor oprimați, precum și a oprimatorilor deopotrivă. Susținerea principiului non-violenței a fost considerat deseori ca fiind naiv, trebuie accentuat faptul că King nu a fost în nici un caz un visător naiv. El nu a fost orb în ceea ce privea violența instituționalizată sau violența raporturilor existente la acea vreme. El a atras, de exemplu, atenția asupra faptului că și existența ghetourilor sau a șomajului este tot o formă de violență exprimată în defavoarea celor afectați de acestea. El a criticat cu asprime acei oameni politici care, în același timp în care își declarau susținerea pentru Războiul din Vietnam, îi avertizau pe locuitorii de culoare ai ghetourilor să nu cumva să facă uz de violență.

Cine face apel la non-violență pentru a echilibra raporturile de putere în favoarea unor minorități aflate într-o situație critică, nu se inspiră din lecțiile predate de Martin Luther King! În 1967, King a declarat la slujba de Crăciun: "*Am probat importanța non-violenței în lupta noastră pentru dreptate rasială în SUA, acum însă ...a venit timpul, să probăm acest principiu în toate domeniile în care au apărut*

conflicte între oameni, iar acest lucru înseamnă impunerea non-violenței la nivel internațional." (...)

King și frații săi de luptă au dovedit că acolo unde se adună oameni pentru a demonstra prin acțiuni directe și non-violente împotriva nedreptăților, făcând astfel publice conflictele existente, ei pot schimba ceva - chiar dacă sunt în minoritate. Bineînțeles că aceste experiențe nu au fost întotdeauna încununate de succes. Însa trebuie și putem să ne amestecăm în conflictele din zilele noastre, pentru a ne apropia de țelul dreptății. Mișcarea reprezentată de King a făcut mereu apel la drepturile omului și la principiile din Constituția SUA. *"Be true to what you said on paper!" ("Respectați ceea ce ați scris!")* le-a strigat el compatrioților săi albi.

Am convingerea că putem învăța de la King arunci când ne dezvoltăm *"patriotismul constituțional"*, care ne păzește de pericolul de a minimaliza importanța legilor fundamentale, a Constituției noastre și a statului de drept și care, pe de altă parte, ne încurajează să promovăm și să apărăm drepturile fundamentale și drepturile omului.

Problema sărăciei

King nu a fost însă doar un inofensiv *"apostol al non-violenței"*, un *"sfânt"* manat de multe interese. Când, în urma unor neliniști serioase iscate în ghetouri în anul 1965, King a făcut bilanțul primului deceniu de mișcare pentru drepturile civile, a fost nevoit să constate următoarele: situația populației afro-americane din ghetourile marilor orașe, mai ales din nordul SUA, se înrăutățise. Abolirea segregării din instituțiile publice nu schimbaseră cu nimic sau cu aproape nimic discriminarea economică, rata ridicată de șomaj și situația catastrofală a locuințelor și școlilor pentru persoane de culoare. În ceea ce privea aceste aspecte, metodele non-violenței nu avuseseră nici un efect.

King a început atunci să treacă accentele din critica sa de la problema rasismului la cea a sărăciei. Ii era clar că problema sărăciei are dimensiuni internaționale. *"Noi, cei din Occident, trebuie să ținem minte că țările sărace sunt sărace mai ales pentru că le-am exploatat noi prin colonialismul politic sau economic."* King a încercat din acest motiv să impună o *"revoluție a valorilor"* în cadrul statelor industriale occidentale. *"Trebuie să încercăm rapid să trecem de la o societate concentrată pe câștiguri materiale la o societate concentrată pe persoane. Dacă aparatul și computerele, profitul și proprietatea sunt considerate mai importante decât oamenii, triada gigantică rasism-materialism-militarism nu va putea fi învinsă niciodată. .. Bineînțeles că este obligația noastră să ne luăm rolul de bun samaritean pentru toți cei care nu au putut să țină pasul cu noi. Dar acesta nu este decât începutul. Într-o zi va trebui să înțelegem că tot drumul către Ierihon trebuie schimbat, pentru ca bărbații și femeile să nu mai fie loviți și talhăriți pe calea vieții*

lor. .. *O adevărată revoluție a valorilor va avea ca rezultat faptul că vom privi antiteza cruntă dintre sărăcie și bogăție cu o mare neliniște. ..Un popor care de ani de zile investește mai mult în apărarea militară decât în reformele sociale, se află foarte aproape de o moarte a spiritului.*" King era convins că *"o clădire din care nu ies decât cerșetori trebuie construită din nou."*

Cu câteva luni înainte de moartea sa, King a elaborat un plan de mobilizare politică a tuturor discriminațiilor din SUA. Această *"Campanie a Săracilor"* (*"Pool People's Campaign"*) urma să pună față în față cetățenii SUA cu sărăcia din propria lor țară. Acțiunile programate pentru primăvara anului 1968 urmau să reunească săracii din toate grupările etnice. Scopul declarat era: *"putere pentru cei săraci"* (*"poor people's power"*). (...)

Critica adusă de King Războiului din Vietnam

Începând cu finele anului 1966, King vorbea din ce în ce mai mult despre stransa legătură dintre rasism, sărăcie și război: *"Trebuie să luăm la cunoștință faptul că relele provocate de rasism, de exploatarea economică și de militarism se află într-o stransă legătură."* Recunoașterea acestor fapte au făcut din King unul din cei mai inverșunați critici ai Războiului din Vietnam. Deși era membru al *"Uniunii pentru Conciliere"* pacifiste, el evitase inițial să adopte o poziție oficială față de Războiul din Vietnam. Iar persoanele aflate la conducerea mișcării pentru apărarea drepturilor civile se temeau pe bună dreptate că și-ar fi pierdut susținerea politică și financiară oferită de liberalii albi, dacă King ar fi criticat în mod deschis politica dusă de guvern. În plus, multe persoane de culoare se temeau să nu li se impute că nu sunt patrioți adevărați. King însă s-a rupt de această tradiție din convingerea că *"vine o vreme când tăcerea înseamnă trădare."* *"Am susținut ani de zile principiul non-violenței. Nu m-aș face oare vinovat de inconsecvență, dacă nu aș lua o poziție față de Războiul din Vietnam?"*

Cu un an înainte de moarte, King a susținut într-o predică impresionantă anti-război, ținută la biserica Riverside din New York, că: *"trebuie să rămân fidel credinței mele, de a fi, la fel ca toți oamenii, copil al Dumnezeuului cel viu. Această vocație de copil și frate este mai puternică decât apartenența la o rasă, națiune sau confesiune. Și pentru că am credința că Tatălui îi sunt dragi mai ales cei suferinzi, neajutorați și disprețuiți, vin .. aici, ca să vorbesc în numele lor. Este sarcina noastră să vorbim în numele celor mai slabi, pentru cei fără de voce (to speak for the voiceless'), pentru victimele națiunii noastre, pentru cei, pe care națiunea noastră îi numește dușmani. Pentru că nici o declarație scrisă de oameni nu îi va face pe aceștia să fie altceva decât frații noștri."*

Dimensiunea ecumenică a discursurilor și activităților lui King

Dacă ne întrebăm ce importanță are moștenirea lăsată de King, ar trebui ca, pe lângă filozofia și aplicațiile practice ale principiului non-violenței și a indicării strânsei interdependențe dintre rasism, sărăcie și militarism să mai subliniem și un alt aspect, și anume dimensiunea ecumenică a gândurilor și faptelor lui King. Acest preot baptist de culoare a fost numit, și pe bună dreptate, "*profetul creștinătății ecumenice* ;amintindu-și de boicotul autobuzelor de la Montgomery, King scria: "*Un aspect lăudabil al mișcării de la Montgomery' a fost faptul că bapțiștii, metodiștii, luteranii, prezbiterienii, episcopalii și toți ceilalți s-au unit într-o singură voință, aceea de a depăși granițele denominaționale. ..Ei...au cantat și s-au rugat împreună în lupta lor comună pentru libertate și demnitate umană.*"

Programul pentru așa numitul marș spre Washington din anul 1963 a fost creat de conducătorii celor mai importante organizații de apărare a drepturilor civile, împreună cu un șef de sindicat și cate un reprezentant al comunităților protestante, catolice și evreiești. După marș, un ziarist din SUA a constatat că acesta "*a adus cele mai importante trei comunități religioase ale țării mai aproape decât orice alt eveniment din istoria țării noastre pe timp de pace.*" În asociația "*Clergy and Laymen Concerned About Vietnam*" ("*Clerici și Laici îngrijorați de Situația din Vietnam*"), al cărei membru al prezidiului a devenit și King, s-au implicat pastori, preoți, rabini și membri din diferite comunități religioase, toți împotriva Războiului din Vietnam. Această asociație a devenit imaginea fidelă a acelei "*noi ecumenii*" ai protestanților, catolicilor și evreilor albi și negri. Nu interesul de a crea o unificare administrativă sau de doctrină a confesiunilor a condus la înfăptuirea acestei noi ecumenii, ci reprezentarea comună a celor mai elementare interese ale celor discriminați și oprimați - în cazul de față oamenii (preponderent ne-creștini) din Vietnam.

Cum înțelegea King rolul Bisericii: "*Voice of the Voiceless*"

King credea că cea mai importantă misiune a Bisericii este "*de a fi vocea acelorora fără de voce (voice of the voiceless).*" Acest lucru însemna că sarcina primordială a bisericilor creștine era să îi apere pe cei oprimați și fără de drepturi, și nu să își urmărească propriile interese.

Reprezentanții Bisericii trebuiau să denunțe în mod public nedreptățile trecute sub tăcere sau ignorate. Biserica ca "*voce a celor fără de voce,*" trebuia să se impună pe scena publică pentru respectarea drepturilor celor discriminați, scopul declarat fiind ca toți oamenii să poată beneficia în mod egal la bunurile oferite de natură și participa la procesele de decizie politică.

Această accepțiune a rolului Bisericii l-au transformat pe King și pe colaboratorii săi în membri ai Bisericii lui Iisus Hristos. Astfel, King obișnuia să spună despre membrii mișcării de eliberare a etniei afro-americane că "*mulți oameni care au fost cu noi încă de la începutul luptei, .. care au reprezentat adevărata apoteoză (preamărire, devenire asemenea lui Dumnezeu) a creștinătății. .. Unii dintre ei sunt membri ai Bisericii, dar alții nu sunt.*" "Unele biserici" - spunea King - "*admit faptul că pentru a câștiga în influență asupra vieții morale trebuie să se re-raporteze la Porunci. Bazele pentru o asociere cu acestea sunt puternice și de durată. Dar pentru bisericile care evită aceste probleme, care păstrează tăcerea sau se sperie când vine vorba de probleme de ordin social sau economic, nu suntem decât niște străini, chiar dacă intonăm aceleași imnuri întru preamărirea lui Dumnezeu.*"

Visul lui King: "*I Have a Dream*"

Faptul că King, un baptist de culoare, ancorat în tradiția statelor din sudul SUA, gândea și acționa într-un mod ecumenic, nu era o simplă coincidență. Ideile sale cu privire la viața creștină care depășeau granițele confesionale erau o consecință directă a "*visului*" său.

Ajungem astfel la un aspect deosebit în ceea ce privește importanța lui King pentru lume, așa cum este ea astăzi: King era motivat de un "*vis*". Acest vis a vizat mai întâi negrii de pe teritoriul SUA și opoziții lor, așa cum reiese din celebrul discurs din anul 1963 (din cadrul "*marșului spre Washington*"):

“Am un vis, și anume că într-o bună zi această națiune se va ridica și va trăi conform adevăratului sens al credințelor sale: `toti oamenii sunt egali`.

Am un vis, și anume că într-o bună zi, pe dealurile roșii din Georgia, fii foștilor sclavi și fii foștilor proprietari de sclavi vor putea să se așeze împreună la masa fraternității. Am un vis, că într-o bună zi chiar și statul Mississippi, un stat care lancează în fierbințeala nedreptății și oprimirii, se va transforma într-o oază a libertății și dreptății. Am un vis, că cei patru copii ai mei vor trăi într-o bună zi într-o națiune în care nu vor mai fi judecați după culoarea pielii lor, ci după caracterul lor."

În decursul activității sale publice care a durat treisprezece ani, viziunea lui King, visul acestuia, s-a extins de la țelul limitat la teritoriul național al obținerii de drepturi egale pentru negrii din SUA la viziunea unei "*beloved community*" care să cuprindă întreg mapamondul, a unei "case universale" în care toți oamenii - eliberați de rasism, sărăcie și militarism - vor trăi ca frații. De aceea, el a spus că "*loialitățile noastre trebuie să devină ecumenice, ele nu trebuie să se limiteze doar la anumite sectoare. Fiecare națiune trebuie acum să se oblige cu totul, depășind toate limitările,*

față de omenire ca întreg." "Loialitățile noastre trebuie să transceadă rasa, familia, clasa socială și națiunea, iar acest lucru înseamnă că trebuie să căpătăm o perspectivă universală."

"Casa universală", "masa fraternității", "beloved community", "Țara Promisă", "Fuga din Egipt" - prin aceste imagini și multe altele, prin care încercase să rezume speranțele ascultătorilor săi, King a reușit să înlăture din mintea oamenilor sentimentul de neputință față de situația socio-politică a vremii.

Aceste imagini au dobândit forță mobilizatoare pentru că au reușit să înlăture vraja prezentului nefast. Visul lui King a fost așadar un *"vis despre viitor"* .

Moștenirea lăsată de King

Dacă privim în ansamblu cei treisprezece ani de activitate publică a lui Martin Luther King, Jr., vom constata că el a fost o persoană cu un țel clar, cu o minte trează și sensibilă, care s-a lăsat prins, atât prin cele gândite, cât și prin cele întreprinse de el, în provocări mereu noi. La Montgomery, el nu ceruse decât ca negrii să fie tratați politicos, nici măcar nu îi trecuse prin minte să revendice ridicarea barierelor rasiale!

Treisprezece ani mai târziu, el organiza acțiuni civile masive în fața sediului guvernului. Obținerea, în anul 1964, a Premiului Nobel pentru Pace, i-a adus o enormă recunoaștere publică, pe care și-a riscat-o însă în ultimii doi ani de viață, criticându-i profetic pe cei aflați la putere.

Martin Luther King nu a fost un erou fără dușmani. Spre sfârșitul vieții, el și-a exprimat de mai multe ori temerea că visul său s-ar putea transforma într-un coșmar (nightmare). Doar moartea l-a putut opri să țină o predică la Ebenezer Baptist Church din Atlanta, al cărui titlu era: *"De ce s-ar putea ca America să ajungă iad"* (*"Why America May Go to Hell"*). Însă Martin Luther King a devenit, prin atacurile la adresa lui și contradicțiile pe care el însuși le-a reflectat, o persoană mai aproape de noi decât dacă ar fi fost învăluit de aura sfinților. (...) Nici după atât de mulți ani de la moartea sa, viziunea lui King asupra unei comunități universale guvernate de principiul fraternității nu s-a transformat în realitate. Dar dacă noi vom vorbi - animați de amintirea lui - *"în numele celor fără de voce"*, visul lui va fi mereu viu pentru noi.

"A nu răspunde cu violență înseamnă să preîntâmpini nu numai comiterea violenței fizice exterioare, dar deopotrivă violența interioară în spirit. Nu este suficient să refuzi să iei viața unui om, ci deopotrivă trebuie să refuzi să îl urăști." - Martin Luther King, Jr.

India, nasterea ahimsa !

- **Zuica Laura** -

*Istoria nu are inceput : viitorul nu are sfarsit
Sufletul meu nu-l are nici pe unul nici pe celalalt.*

India e un caleidoscop: se vorbește și se tratează religiile, nu religia Indiei , fiecare fază de dezvoltare a religiei a devenit de fapt o altă religie, cu sisteme și secte .

Istoria religiilor Indiei este o calatorie in timp prin cele mai diverse forme de religiozitate care au caracterizat umanitatea. Traditia religiei indiene poate fi impartita in doua curente principale .

Unul este bazat pe Vedas ,cunoasterea universala privind cosmosul si omul , precum si actiunile lui (ritualurile) umane persupuse a fi esentiale pt a ramane in contact cu zeii si puterile naturii . Cealalta traditie este sramana ,urmeaza constient tinte spirituale . Acestia sunt jainistii si buddhistii . Hindusii recunosc autoritatea vedelor dar a fost integrat un numar de concepte fundamentale care par sa iasa din traditia sramana . Conceptul de karma fiind unul dintre ele . Jainismul și budismul sunt mai degrabă secte ivite aproape concomitent în sec. VI î.H., iar hinduismul e vechea religie vedică, sistematizată.

Hinduismul reprezinta una dintre marile religii ale lumii, izvorâta pe tarâmul Indiei, dar este, totodata, si un curent cultural si spiritual. De asemenea, simbolizeaza unitatea culturii indiene. Scolile filosofice indiene se numesc darsana (viziuni) .

Ele sunt urmatoarele, împreuna cu mentorii lor:

- 1) Nyaya lui Gautama,
- 2) Vaise..ika lui Ka..aÔa,
- 3)Sa..khya lui Kapila,
- 4)Yoga lui Patañjali,
- 5) Mima..sa lui Jaimini
- 6) Vedanta lui Badaraya..aI.

1) Nyaya

Scoala Nyaya de filosofie indiana îl are ca mentor pe Gautama, cel ce a scris Nyaya Sutra . Ea se distinge prin accentul pus pe logica. Metafizica si psihologia în Nyaya darsana sunt continuate în Vaise..ika darsana.

Nyaya reprezinta în special logica formala si filologia în filosofia indiana. Între altele se ocupa de mijloacele de cunoastere din perspectiva metodei si le numeste pe urmatoarele:

- a) *perceptia,*

- b) *inferenta,*
- c) *analogia,*
- d) *evidenta*
- e) *silogismul.*

Sunt enumerate 16 notiuni logice si se precizeaza ca eliberarea, mântuirea depinde de o cunoastere corecta a naturii acestor notiuni.

2) Vaise..ika

Scoala Vaise..ika face corp comun în teorie cu scoala Nyaya de filosofie indiana. Mentorul se numeste Ka..aÔa, care înseamna "mâncatorul de atomi", aluzia fiind la teoria originii lumii din combinatia atomilor si pluralismul acestora ca puncte esentiale în doctrina acestei darsana (viziuni).

Numele scolii provine din cuvântul sanscrit vise..a, "*particularitate*", "*specificitate*". Importanta ei consta în categoriile logice în care sunt încadrate toate fenomenele.

Acestea sunt sapte:

- a) *substanta;*
- b) *calitatea;*
- c) *miscarea;*
- d) *generalitatea,*
- e) *particularitatea*
- f) *nonexistentă*
- g) *inerenta.*

Ele sunt definite si subîmpartite. Inerenta sau conexiunea inseparabila (samavaya) se distinge de conexiunea accidentala si s separabila (sa..yoga) si reprezinta relatia dintre un lucru si proprietatile sale, întreg si partile sale, gen si specii, miscare si obiectul miscarii. Nonexistentă, la rândul ei, se divide în nonexistentă mutuala (de pilda focul si cârpa) si nonexistentă absoluta (de pilda focul în apa).

Sufletul, ca si în cazul altor scoli filosofice indiene, este considerat pur, a toate patrunzator, fara început si sfârșit. Minte se afla în interdependentă cu sufletul si-i ofera posibilitatea de a cunoaste obiectele exterioare, ca si calitatile intrinseci. Dumnezeu este prezent, cu toate ca nu ca zeu creator, ci ca suflet, sine universal.

3) Sa..khya

Mentorul scolii Sa..khya este Kapila, autorul tratatului Sa..khya Sutra. Împreuna cu Yoga, Sa..khya formeaza una dintre cele mai importante scoli filosofice indiene. Yoga reprezinta latura practica, experimentală, Sa..khya - pe cea teoretică, intelectuală.

Isvara K.....a, autorul celui mai vechi comentariu despre filosofia Sa..khya, intitulat Sa..khya Karika, sustine ca exista trei feluri de suferinta:

- a) *adhyatmika*, cauzata de fizicul si psihicul persoanei în suferinta, prin boli sau prin despartirea de ceea ce este placut ori unirea cu ceea ce este neplacut;
- b) *adhibhautika*, provocat de animale salbatice sau domestice, de insecte sau vegetatie;
- c) *adhidaivika*, de origine divina sau celesta, provenind de la zei, demoni sau fortele naturii. Durerea are drept cauza, ca în majoritatea soteriologiilor indiene, ignoranta sufletului.

Cele trei principii fundamentale ale filosofiei Sa..khya sunt:

- 1) *realitatea ontologica a lumii exterioare;*
- 2) *intuitia unui sens teleologic al materiei si al experientei*
- 3) *dialectica eliberarii sufletului din ciclul samsaric al nasterilor, mortilor si renasterilor.*

În ceea ce priveste realitatea lumii exterioare, Kapila în Sa..khya Sutra spune urmatoarele: "na vijñanamatram bhahyapratiteha" (Lumea nu este numai o idee, pentru ca avem aprehensiunea directa a realitatii). Materia are trei calitati :

- a) *sattva - luminozitate, inteligenta,*
- b) *rajas - energie motrica si activitate mentala*
- c) *tamas - inertie si obscuritate. Sa..khya crede în pluralitatea sufletelor ca jainismul si se pronunta pentru eliberarea lor .*

4) Yoga

Yoga a fost numita categorie specifica a spiritualitatii indiene si adeseori aceasta se identifica cu binecunoscutul fenomen. Are o origine straveche, predravidiana si o mare raspândire si popularitate datorate laturii practice.

Mentorul scolii Yoga este Patañjali, cu lucrarea sa Yoga Sutra (secolul al II-lea î. H.). Se impune distinctia dintre Yoga clasica si Yoga populara, formele vii de Yoga. Filosofia Yoga se bazeaza în mare parte pe teoria Sa..khya. Cauza este suferinta, conferita în primul rând de egoism (asmita) si de ignoranta (avidya), scopul fiind eliberarea dar si uniunea mistica.

În prima sutra din tratatul sau, Patañjali arata ca Yoga înseamna: " încetarea starilor psiho-mentale ale constiintei ,, . Conform cu Patañjali, exista cinci clase initiatore ale acestor stari psiho-mentale:

- 1) *necunoasterea (avidya);*
- 2) *egoismul (asmita);*
- 3) *atasamentul (raga);*
- 4) *aversiunea (dvesa)*
- 5) *dorinta de a trai (abhinivesa), în ciuda vointei de eliberare.*

Yoga si-a câstigat renumele prin tehnicile sale de eliberare. Ele sunt organizate în trepte, de la cele fizice, fiziologice, psihice, mentale, pâna la cele spirituale.

Yoga are opt tehnici dupa cum urmeaza:

- 1) *Yama sau înfrânarile. Acestea sunt: a nu ucide, a nu practica violenta, a nu minti, a spune întotdeauna adevarul, a nu fura, abstinenta sexuala, a nu fi avar. Patañjali spune despre înfrânari: „, Stapanirea de sine cuprinde nonviolenta, sinceritatea, cinstea, castitatea si neagonisirea ,,*
- 2) *Niyama sau disciplinele. Ele pot fi fizice, psihice sau morale. In Patañjali spune ca regulile sunt urmatoarele : " Puritatea, împacarea, asceza, studiul si devotiunea fata de Dumnezeu ,,*
- 3) *Asana sau posturile . Ele pot fi: pozitia pisicii, a fluturelui, a paunului, a copacului, pozitia relaxata etc. Tot Patañjali spune despre posturi urmatoarele;*
” Postura stabila si placuta ,,
- 4) *Pra..ayama sau controlul respiratiei. Se divide în:*
 - a) *inspiratie (puraka);*
 - b) *expiratie (recaka)*
 - c) *retinerea suflului*
- 5) *Pratyahara sau retragerea simturilor. Ea este urmata de o adâncire în sine.*
- 6) *Dhara..a sau concentrarea mentala. Este concentrarea mintii, dupa ce concentrarea trupului s-a realizat prin etapa posturilor. Patañjali spune urmatoarele despre concentrare: "Concentrarea este legarea mintii de un loc "*
- 7) *Dhyana sau meditatie propriu-zisa. Este un curent de gânduri, nederanjat de altceva, neîntrerupt, o meditatie pura, o concentrare mult mai adâncă.*
- 8) *Samadhi sau enstaza. Poate fi constienta sau diferentiata ori supraconstienta, nediferentiata . Patañjali spune : „,Iar aceasta, oglindind numai subiectul, ca si cum i-ar lipsi forma proprie, devine samadhi ,,*

5) Mima..sa

Scoala Mima..sa lui Jaimini este foarte importanta pentru filologia indiana. Mima..sa se divide în Purva Mima..sa sau "prima cercetare" si Uttara Mima..sa sau "a doua cercetare", numita si Vedanta. Ele se opun fata de dualismul din scolile filosofice Sa..khya si Yoga, ca si fata de logica formală din scolile filosofice Nyaya si Vaise..ika. Propun monismul si speculatia metafizica, sublimata în mistica.

Tema principala o reprezinta ceremoniile sacre si rasplata care rezulta din îndeplinirea lor. Accentul este pus pe caracterul revelat al textelor vedice, considerate noncreate si eterne. Pornind de aici, sunetele articulate sunt socotite vesnice si sacre. Legatura dintre sonor si sens nu se datoreaza unei conventii, ci naturii

interne a cuvântului. Discuția este mutată din sfera filosofiei în aceea a filologiei în Mima..sa.

6) Vedanta

Cronologic Vedanta este ultima dintre darsana (viziuni). Vedanta mai este denumită și Uttara Mima..sa, în legătură cu școala filosofică Purva Mima..sa a lui Jaimini cu care are aspecte teoretice în comun.

Cuvântul sanscrit vedanta înseamnă "sfârșitul Vedelor", dar și "sfârșitul cunoașterii" în sensul cunoașterii atotcuprinzătoare și al împlinirii supreme adică o revarsare dinspre "a cunoaște" spre "a fi". Vedanta se plasează, de fapt, după textele vedice și încheie un mod tradițional de gândire, deschizând calea spre filosofia buddhista, fiind la confluența dintre hinduism și buddhism.

Vedanta nu se desprinde irevocabil de Veda, cu toate că ataca unele puncte ale filosofiei vedice, cum sunt: sacrificiul, ritualismul și caracterul revelat al acestor texte. Unii cercetători însă, au acuzat filosofia școlii Vedanta de ermetism și intelectualism, de exagerarea laturii teoretice în detrimentul practicii.

Buddhismul a apărut în India și este una dintre marile religii ale lumii. În mod fals este socotit o religie fără Dumnezeu, întrucât nihil sine Deo (nimic fără Dumnezeu), iar adeseori credincioșii îi se roagă lui Buddha ca lui Dumnezeu. Pe de altă parte s-a pus accentul eronat pe ideea că buddhismul este o filosofie și nu o religie. În India separația între cele două discipline nu se produce ca în Occident, ci ele se întrepătrund și devin una.

Buddhismul este singura religie al cărei întemeietor nu se declară profet, nici trimisul lui Dumnezeu și respinge ideea existenței unei substanțe universale, unei ființe supreme, unui Dumnezeu. Totuși, se ajunge ca Buddha să fie investit, chiar indirect, cu acest statut, deși el este considerat o calauză, un maestru spiritual. Ca și lui Iisus și Mahomed, lui Buddha nu îi se poate nega istoricitatea, a trait ca om. Legende buddhiste, îl investesc cu alte puteri și-l prezintă ca simbol ori ca erou mitic.

Buddha se naște la Kapilavastu în 558 sau 567 înainte de Hristos, fiu al regelui Suddhodana și al reginei Maya, care moare la șapte zile de la nașterea copilului. Tânărul se căsătorește la 16 ani cu două printese Gopa și Yasodhara, ultima daruindu-i un fiu, pe Rahula. La 29 de ani renunță la plăcerile și durerile lumesti și porneste celebrul sau itinerariu spiritual, încununat cu atingerea iluminării în 523 sau 532 î. H. Va înțelege că sensul vieții sale este de a-i elibera pe oameni de suferință și va trăi întru acest ideal. Trupul lui gasindu-se azi la Lumbini, tot în Nepal, unde s-a născut.

Buddhismul prezintă, pe de o parte, modelul de arhat, de căutător solitar al mântuirii și eliberării prin intrarea în nirva..a, dar și modelul de bodhisattva, adică

de fiinta altruista si plina de compasiune fata de ceilalti, care-i ajuta pe toti sa se elibereze, sa patrunda în nirvana.

Cele patru adevaruri nobile considerate fundamentul filosofiei buddhiste sunt :

- 1) *suferinta (du..kha), descoperita în nastere, boala, batrânete, moarte;*
- 2) *originea suferintei, ale carei cauze sunt: pofta, dorinta, setea, atasamentul, placerile, autoanihilarea, egoismul, ignoranta;*
- 3) *distrugerea suferintei se face prin abolirea acestor cauze;*
- 4) *calea de mijloc (madhyamika), ca una dintre caile de eliberare de suferinta.*

Drumul spre eliberarea de durere are opt poteci:

- a) *parere adevarata;*
- b) *gândire adevarata;*
- c) *vorbire adevarata;*
- d) *activitate adevarata;*
- e) *existenta adevarata;*
- f) *efort adevarat;*
- g) *atentie adevarata;*
- h) *concentrare adevarata.*

Conduita etica, disciplina mentala, înțelepciunea asigura împlinirea idealului potrivit lui Buddha.

Jainismul este o religie nascuta pe teritoriul Indiei si se plaseaza ideologic între hinduism si buddhism, o dovada fiind si scopul ei, mântuirea, vazuta ca eliberare, fie ca *moksa* (în hinduism) sau ca *nirvana* (în buddhism).

Spre deosebire de budism, jainismul nu apare ca o reacție a claselor princiare împotriva societății brahmanice, ci se sedimentează treptat de-a lungul timpului, rupându-se de filozofia și credințele tradiționale. Mahavira vrea să se integreze într-o societate deja existentă, nu este fondatorul unei doctrine noi, ci îmbogățește și reformează una preexistentă. Din acest punct de vedere, jainismul trebuie considerat mult mai vechi decât budismul, cu toate că multe din elementele actuale ale acestei religii au fost adăugate de Mahavira, contemporanul lui Buddha .

Profetul jainismului, Mahavira (marele erou) s-a nascut si a trait în vremea lui Buddha si totusi cei doi nu s-au întâlnit niciodata. Amândoi apartin castei razboinicilor (*k atriya*), pe care o depasesc devenind lideri spirituali. a nastere Mahavira se numea Vardhamana (cel îmbelsugat). La vârsta de 30 de ani, ca si tânarul Buddha, renunta la viata lumeasca si se dedica timp de 13 ani tehnicilor ascetice si meditative. În cele din urma va deveni un jina (îvingator), termenul fiind baza denumirii viitoarei religii.

Dintre ideile fundamentale ale religiei jain retinem: doctrina despre *karma* (actiune) ca lege universala, inexistenta unui zeu suprem ca si în buddhism, pluralitatea sufletelor, relativitatea, ambiguitatea realului, **ahi sa (a nu face rau altuia)**

, *satyagraha* (casa adevarului) etc. Conduita unui jain presupune: dreapta vedere, dreapta cunoastere si dreapta purtare.

Religia jain se impune prin respectul acordat vietii, care cere un regim alimentar strict vegetarian, o îmbracaminte si încaltaminte fara piele, uneori chiar acoperirea gurii pentru a nu înghiti vreo insecta s.a.m.d. Dintre credinciosii jain s-a remarcat în primul rând Mahatma Gandhi, socotit Bapuji, „tatal” natiunii indiene.

Credinciosii jain se împart în doua secte:

- a) *Svetambara, cei îmbracati în alb*
- b) *Digambara, cei învesmântati în aer, goi.*

Cele trei doctrine de bază ale jainismului sunt *ahimsa* (nonviolență), *aparigraha* (nonposesiune), *anekanta* (nonabsolut). Atma-sufletul este forma cea mai pură a lui Dumnezeu, care nu este creator, protector și distrugător. Jainii sunt cei care adera la o religie a non violentei .Cuvantul Jain este derivat din Jina care inseamna invigator .aceasta invingere consta in a te învinge pe tine însuti . Lucrurile temporare ale lumii nu apartin eternului si astfel fericirea si bucuria lumii nu pot fi niciodata eterne .

Nonviolența este cel mai înalt principiu religios. Violența (*himsa*) se produce în timpul muncii, în apărare, sau premeditat. Actul trăirii împreună nu epuizează posibilitatea nonviolentei/*ahimsa*. Violența e nu în societate ci înăuntrul ființei, dintotdeauna. Este un mit dobândirea nonviolentei prin represarea violentei din societate.

Ahimsa, cuvânt compus din negativul “a” și “himsa” însemnând nonviolență, comandă, în negativ, a nu te angaja în atașament sau ură, a nu ucide nici o ființă vie, să oprești și să elimini asemenea tendințe. În direcția pozitivă, *ahimsa* ne motivează să ne angajăm în activități care promovează adevărul, spiritualitatea, cunoașterea și viața bună a ta și a celorlalți. În sens negativ, *ahimsa* abolește violența. În sens pozitiv este angajament cu sine și cu lumea pentru facerea de bine. Negația generează tendințe pozitive, iar acceptarea binelui implică respingerea răului. *Ahimsa* negativă e pasivă, cea pozitivă e activă.

Intenția rea e violență, intenția bună e *ahimsa*. Mânia și mândria sunt rezultate ale violentei în forme eterice. Atașarea și ura sunt cauzele cele mai de seamă ale violentei. Puținătatea sau lipsa a ceva de asemenea cauzează violență. Spiritul de detașare – Vitragata – ne ajută să transcendem hotarele înguste ale atașării și urii. Din cauza diferențelor de castă, culoare și credință, ființele umane se privesc mai de grabă cu ură decât cu iubire.

Ahimsa poate fi susținută numai de filosofia *anekanta*, care ne învață că nu există nimic precum o opoziție absolută sau o acceptare absolută pe lume. Nu sunt adevărate diferențialitatea absolută și asemănarea absolută. Dacă opoziția este partea expresivă, acceptarea este partea ascunsă. Asemănarea e ascunsă după diferențialitate și viceversa. Dacă ne concentrăm pe diferență și opoziție, se generează violență. Dacă ne concentrăm numai pe asemănare și acceptare, sensul nostru al utilității este cu susul

în jos. Soluția (la violență) e să ne concentrăm asupra relativității dintre asemănare și diferență, dintre opoziție și acceptare.

Conștiința obiectului exterior trebuie schimbată în conștiința de sine. A fi conștient de sine înseamnă a fi nonviolent. Fiind conștienți de obiect, suntem violenți. Sexualitatea, mânia, posesivitatea și îndoiala promovează violența. Numai spiritualitatea, conștiința sinelui, realizarea sufletului și simțământul egalității pentru toate ființele pot corecta violența. Se definește schimbarea, se dezrădăcinează violența prin meditație, controlul respirației, autodisciplină.

Celălalt e absent când ne concentrăm asupra noastră înșine și atitudinea negativă se stinge. Cel mai greu lucru, a spus un filosof, este a te concentra asupra sinelui, după cum cel mai ușor este să-ți dai cu părerea fără a ți se fi cerut. Tendința către violență e controlată prin meditația trupului, a vorbirii și a minții. *“Volența este arma celor slabi; non-volența este arma celor puternici”* afirma Gandhi.

Stilul de viață nonviolent

Stilul de viață nonviolent, pentru care viața este o știință a ahimsa și a păcii, lansează și este lansat de un ahimsak, un individ exemplar. Formarea personalității acestui (ideal) ahimsak se realizează, în prezent, prin Anuvrata, mișcare modernă a cărei baze au fost puse de calugarul de Acharya Tulsi. Anuvrat = »atom« sau mic jurământ.

Principiile sale de baza sunt simple și vechi: sensibilitate pentru sentimentele celorlalți: armonie socială, rezistență exclusiv nonviolentă: consum limitat, integritate, convingerea că mijloacele folosite pentru atingerea unui scop trebuie să fie curate, neînfricarea, obiectivitatea, buna credință. Tinta sa este să invete oamenii să fie autocontrolați, independenți de caste, religie, crez, culoare, naționalitate sau limbă; să stabilească prietenia, unitatea, pacea și etica drept valori de bază; și să construiască o societate nonviolentă. Pentru a atinge aceste scopuri oamenii sunt îndrumați să aibă încredere în valorile spirituale, morale și umane și să-și inspire să facă jurăminte specifice.

Codul de comportare al Anuvrat promovează schimbarea stilului de viață prin:

1. *ahimsa practică sau abținerea de la violență (stilul de viață ahimsak presupune minimizarea violenței, care este necesară vieții dar nu este baza vieții; textele jaine acceptă patru forme de violență: violență generativă – în agricultură, violență opozițională – în autoapărare, violență la nivelul gândirii – simțiri agresive, violență în acțiune – ocupațională.);*
2. *Nonagresiune;*
3. *Non-participare în activități destructive;*
4. *Credința în unitatea ființelor umane (a tuturor ființelor);*

5. *Toleranța religioasă (orice religie este esențial o expresie a adevărului având propriul semn distinctiv – jainii – ahimsa, Buddha – mila, creștinii – serviciul, Vedele – purtarea dreaptă);*
6. *Siguranță/ încredere în interacțiune și în afaceri (încredere interactivă: a. nu există înșelătorie în încrederea socială b. normele stabilite nu sunt violate în încrederea socială c. nu se dorește câștigarea de beneficii adiționale în încrederea socială);*
7. *Dezvoltarea disciplinei (sublimarea prin autodisciplină);*
8. *Transparența alegerilor (și electorii și candidații pot fi responsabili de malpraxis);*
9. *Descurajarea tradițiilor vătămătoare și bolnave (e.g. zestrea-sinucidere, nunta exhibiționistă);*
10. *Neacceptarea substanțelor intoxicante și o viață liberă de dependență (Gandhi. “Analfabetismul e de departe mai bun, decât dacă educația e finanțată prin vânzarea de substanțe intoxicante”);*
11. *Dezvoltarea conștiinței mediului (istoria civilizației este istoria violării legilor naturii).*

Mahavira a spus ca nonviolenta trebuie sa inceapa in minte. Daca in minte nu exista compasiune, nonviolenta nu este posibila. Daca cineva nu are liniste in lumea lui interioara, nu poate practica nonviolenta in lumea exterioara. Daca in mintea lui condamna alti oameni insa gura lui spune vorbe dulci, atunci aceea nu este nonviolenta. Semintele nonviolentei traiesc in constiinta fiecaruia. de aceea a-ti pastra constiinta pura este o parte esentiala a nonviolentei jainiste. Constiinta curata este constiinta care nu este corupta, contaminata si diluata de dorinta de a-i controla pe ceilalti.

De ce suntem violenti?

Jainii ar raspunde ca asta se intampla pentru ca oamenii vor sa-i controleze pe ceilalti. Oamenii spun: ”*Tot ce este aici este al nostru. Aceasta lume exista pentru folosul nostru.*“ Cei care consuma carne spun: “*Animalele si pestii exista pentru a fi mancarea noastra.*” Totul este pentru noi si noi suntem stapanii lumii. Aceasta este violenta mintii care duce la violenta fizica. Jainiștii cred că fiecare om este responsabil pentru faptele sale și că toate ființele au un suflet etern, numit jīva, care este supus ciclului de reîncarnări.

În această religie toate sufletele sunt egale pentru că toate au potența de a se elibera de reîncarnare, de alternanța obsesivă a nașterii și a morții. Această dezrobire poartă numele moksha (termen provenind din hinduism) sau nirvana (preluat sau împrumutat budiștilor) Mahavira a vazut lumea ca pe un loc sacru. Pasarile, florile, fluturii si copacii sunt sacri; riurile, solul si oceanele sunt sacre. Viata ca un tot este sacra.

Toate interacțiunile noastre cu alți oameni și cu lumea naturală trebuie să se bazeze pe această încredere sacră, pe reverența profundă pentru tot ce este viață. Nonviolența minții trebuie tradusă în nonviolența vorbei.

Vorbirea rea, dură, neadeverată, inutilă, neplăcută și ofensivă este violentă. Folosirea cu îndemănare a limbajului este o îndemănare sacră. Mahavira a insistat că noi trebuie să-i înțelegem pe ceilalți înainte de a vorbi. Limbajul poate să exprime doar un adevăr parțial; de aceea nonviolența este ghidul esențial al cuvintelor pe care le rostim. În acest context, Mahavira a dat tăcerii o valoare foarte mare. Un calugar jain este numit muni, însemnând ‘cel tăcut’. Nonviolența minții și a vorbirii duce la nonviolența acțiunii. Scopul nu poate justifica mijloacele. Mijloacele trebuie să fie compatibile cu scopurile. De aceea, toate acțiunile umane trebuie să fie prietenoase, neagresive, să aibă compasiune. Nu provocați rău. Fără dăună și dar. Fără compromis. Nonviolența lui Mahavira este dragostea necondiționată față de toate ființele.

Această nonviolență este principiul suprem al Jainismului. Toate celelalte principii își au originea în nonviolență. Nonviolența este începutul și sfârșitul. Întrucât tot ce e viață e sacru (all life is sacred) nu putem să încălcăm sau să profităm de acele forme de viață care ar putea fi mai slabe decât noi. Ahimsa este mai mult decât “*Traiește și lasă să traiască*”: este “*Traiește și iubeste*.”

Ainismul are, ca și alte religii, perspectiva păcatului, ca un rău ce trebuie eliminat în procesul de purificare sufletească. Cele mai cunoscute păcate combătute de religia jaină sunt:

1. Pranatipata --- violența
2. Mrshavada --- neadevărul
3. Adattadana--- hoția
4. Maithuna --- comportament necast
5. Parigraha --- posesivitatea
6. Mithyatva --- credința greșită
7. Krodha --- furia
8. Mana --- aroganța
9. Maya --- iluzia
10. Lobha--- lăcomia
11. Raga --- atașamentul
12. Dvesha --- ura
13. Kalaha --- zbuciumul, frământarea
14. Abhyakhyana --- învinuirea, acuzarea
15. Paishunya --- bârfa, calomnierea
16. Para-parivada --- critica
17. Rati-Arati --- preferințe: plăceri și neplăceri

Principiile relativității (anekanta):

“*Singura mea certitudine e că nimic nu e sigur*”. Totul e relativ, conform principiului Anekantavada

- a) *Nici un obiect ori sistem nu e dincolo de câmpul relativității. Fiecare obiect și sistem este relativ. Nu este complet în sine însuși.*
- b) *Două calități opuse pot exista într-un obiect împreună.*
- c) *Punctele de vedere nu stau în opoziție unul cu altul. Ele sunt relative și, astfel, complementare unul altuia.*
- d) *Numai opoziția sau numai suportul nu pot susține un sistem sau un stabiliment. Sistem sau stabiliment este posibil numai printr-o combinație a suportului și a opoziției.*
- e) *Toate filosofii unilaterale sunt pline de defecte și conduc în ultimă instanță la distrugere. Neagresiunea, neinterferența, neviolarea limitelor cuiva și demnitatea și relativitatea sunt principiile asimilării și ale cooperării. Un individ motivat de principii asimilative caută relativitatea și armonia chiar în atitudinile unilaterale.*
- f) *Adevărul este multidimensional. Orice punct de vedere este parte a unui imens depozit de cunoaștere și fiecare punct de vedere este adevărat în limitele sale. Jainismul , buddhismul si hinduismul, si toata istoria religioasa a Indiei sustin si practica , doctrina nonviolentei (arhimsa). Toate vatamarile - mentale, verbale si corporale - sunt incercuite si eliminate . Nonviolenta trebuie sa devina un parteneriat, global . Istoricii religiilor o definesc, in cazul buddhismului, ca asumare practica, infinit minutioasa, ” a solidaritatii viului “ !*

Ahimsa îmbrățișează toate religiile și filosofii, fie islamică, budhistă, creștină, vedică, dincolo de hotarele provincialismului, șovinismului lingvistic, sectarianismului sau comunalismului. Nu e proprietatea nici unui individ, e un simțământ universal.

Iisus Hristos: “*Iubește-ți dușmanul*”. Koran Sharif: “Dumnezeu este atotbând” .

Dr. King: “Universul e de partea dreptății”.

Bibliografie

1. George Anca:- „ *Glose asupra Ahimsa* “ eseu in Luceafarul Romanesc , revista on-line de Literatura si Cultura , 3 octombrie 2008
2. Rudi jansma si Sneh Rani Jain , in romaneste de George Anca, ed. Semanatorul ,on-line , februarie 2009 : „ *Introducere in Jainism* “
3. Mircea Itu si Julieta Moleanu : „*Cultura si civilizatie indiana*”, Ed. Credis, Bucuresti, 2001

Religia – combustibil pentru violenta sau o justificare pentru cei puternici ?

- Frati Lavinia -

„Eu sunt Alfa și Omega, Începutul și Sfârșitul”, zice Domnul Dumnezeu, Cel ce este, Cel ce era și Cel ce vine, Cel Atotputernic.”

Religia ..ce este religia ? Pentru multi este esenta vietii. Justificarea prezentei noastre pe Pamant. Este sensul si seva de unde ne tragem puterea, este promisiunea unei continuitati ce ne tine speranta treaza pentru o urmare a unui trai efemer intr-un corp din lut. Religia si evident strans corelata cu ea credinta intr-un Dumnezeu este forta ce ne indruma pe o cale dreapta , ce ne ajuta sa nu ne abatem si sa nu gresim. Practic ar trebui sa fie baza conduitei noastre. O lege atat scrisa cat si nescrisa care ne guverneaza pe parcursul vietii.

Aceasta este o explicatie fericita si frumoasa a ceea ce inseamna si ar trebui sa insemne religia pentru oameni...dar adevarul este de cele mai multe ori mai dur si mai urat. De fapt religia a slujit de-a lungul timpului intereselor politice si dorintelor de marire si suprematie a diferitilor monarhi autoritari si uzurpatori, a slujit dorintelor lacome de imbogatire a clerului prin vanzarea indulgentelor si cumpararea naivitatii oamenilor de rand. Religia este inca din cele mai vechi timpuri unul dintre cele mai importante mijloace de manipulare si in acelasi timp unul dintre cele mai periculoase.

Dar de ce ? De ce atata violenta cand vine vorba de religie ?de unde aceasta sete pentru sange ? Daca aruncam o privire asupra modului in care a luat nastere crestinismul de exemplu o sa gasim in centrul acestui act miraculos ..sangele . Ce reprezinta acest sange ?este jertfa suprema a Domnului pentru iertarea pacatelor noastre. O moarte violenta care a adus dupa sine impacarea Omului cu Dumnezeu. O religie nascuta prin jertfa si sange.⁹

Un alt citat celebru din Biblie ne atrage atentia asupra sortii care ne este harazita : “ *cine scoate sabia , de sabia va pieri* “. Violenta atrage dupa sine si mai multa violenta dar asta nu ne-a oprit niciodata.

Ceea ce m-a facut sa aleg acest subiect a fost dorinta ascunsa de a stii de fapt de unde ni se trage aceasta violenta? De unde am invatat noi sa ne purtam asa ?si m-am gandit ca cel mai interesant aspect ar fi sa fac aceasta observatie din punct de vedere religios. Sa vedem daca intr-adevar sursa moralitatii noastre, a conduitei noastre nepatate este de fapt si sursa violentei noastre?

⁹ Barry Moser – Blood and Stone : Violence in the Bible &the eye of the illustrator, Cross Currents, Vol 51, nr 2. 2001

Dumnezeu l-a creat pe om după chipul și asemanarea Sa. Deja de la prima frază apare un mare semn de întrebare. Ce înseamnă acest lucru? Înseamnă oare că Dumnezeu este la fel de violent ca și Omul? Răspunsul la această întrebare este cu siguranță afirmativ. Avem în Biblie exemple nenumărate care sprijină această afirmație. Dumnezeu este răzbunător, îi pedepsește cu violență pe cei care îi nesocotesc cuvântul. Îi distruge pe cei păcătoși, să nu uităm aici episodul dramatic cu Sodoma și Gomora nimicite din cauza desfranării de care au dat dovadă.

Dumnezeu are însă o justificare a acestei violente prezente în faptele sale. Și anume El acționează în numele unei justiții supreme. El este exemplul după care trebuie să ne formăm. A dat omenirii zece porunci de urmat și este absolut normal ca aceia care nu respectă autoritatea supremă să fie pedepsiți. Pedepșa Lui nu vine din ură ci din nevoia oamenilor de a fi corectati. El este Părintele tuturor și de aceea din dragoste față de copii El încearcă să ne corecteze conduitele în orice mod consideră a fi eficient. Exact cum unii copii “nu știu de vorba bună ci doar de pedepse” la fel și Dumnezeu aplică corecții pe măsura devianței fiecăruia.¹⁰

Dar dacă Dumnezeu are această justificare oare de ce noi oamenii suntem condamnați pentru a noastră violență?

Dacă pactul cu divinitatea s-a încheiat și semnat cu sange nevinovat de ce noi suntem pedepsiți și judecați ca fiind violenți? De ce astăzi această “corecție” este văzută ca un act de agresiune și nu ca o urmărire firească a unor abateri?

Lumea cu siguranță a evoluat. Nu voi discuta acum dacă evoluția aceasta este una benefică sau nu dar cu siguranță se poate constata o evoluție. Informația este cheia iar propagarea noilor modele morale se face absolut pe toate căile și încă de la vârste fragede. O nouă viață, o nouă morală, o nouă lume din care vrem să eradicăm violența deși parca acum mai mult decât niciodată agresivitatea se îmbină cu progresul și ne lovește din ce în ce mai tare. Însă condamnăm absolut orice nu se potrivește ideilor noastre. Combatem violența cu orice mijloc dar ne folosim de ea mai mult decât oricând. Iată o contradicție care ne guvernează acum. Promovarea unei non violențe printr-o violență excesivă. O violență de limbaj, vizuală, prin acțiuni dar mai ales prin inacțiuni.

13. „Știi unde locuiești: acolo unde este scaunul de domnie al Satanei. Tu ții Numele Meu, și n-ai lepădat credința Mea nici chiar în zilele acelea când Antipa, martorul Meu credincios, a fost ucis la voi, acolo unde locuiește Satana.

14. Dar am ceva împotriva ta. Tu ai acolo niște oameni care țin de învățătura lui Balaam, care a învățat pe Balac să pună o piatră de poticnire înaintea copiilor lui Israel, ca să mănânce din lucrurile jertfite idolilor, și să se dedea la curvie.

¹⁰ Catherine Madsen – Notes on God’s violence, Cross Currents, vol 51, nr. 2 2001.

15. Tot așa, și tu ai câțiva care, de asemenea, țin învățătura Nicolaiților, pe care Eu o urăsc.

16. Pocăiește-te dar. Altfel, voi veni la tine curând, și Mă voi război cu ei cu sabia gurii Mele.”¹¹

Acestea sunt cuvintele Domnului și îi averitează pe oameni că răbunarea o să vină curând. Din nou surprindem și aici o poruncă la pocăință iar motivul invocat nu este unul blajin, care să facă apel la liniștea noastră interioară ci practic este o constrângere prin frica de răzbunare.

“*Sabia gurii Mele...*” putem aici să distingem unul dintre cele mai vechi și mai puternice simboluri duale și anume cuvântul. Încă din cele mai vechi timpuri cuvântul a fost considerat una dintre cele mai puternice arme și totodată și un panaceu. Cuvântul poate să ne dea o nouă viață, o mântuire totală a sufletului și a trupului dar în același timp poate să ne asigure pieirea într-un mod absolut dramatic, fiind că o sabie din fața careia nu ai nicio scăpare – o sabie cu două tăisuri.

Sangele, crima, moartea în general sunt simboluri prezente absolut peste tot în Cartea Sfântă. Nu există absolut nimic să se construiască și să se realizeze fără sange și moarte. Să nu ne aplecăm privirea mai departe de unul dintre miturile românești celebre și anume Mesterul Manole- care este în tradiția noastră – mitul creației. Dubla jertfă în numele geniului creator nu face decât să întărească ipoteza prin care fără violență și sacrificiu nu se poate contrui nimic cu adevărat grandios.

Atunci putem să considerăm această violență benefică? Cu siguranță NU. Evident că agresivitatea sub orice formă și orice explicație i-am da contravine normelor noastre actuale.

Dar putem oare judeca simbolurile străvechi prezente în acele timpuri în care oamenii imitau comportamentul unui Dumnezeu protector și coercitiv prin prisma gândurilor și posibilităților noastre actuale? Greu de răspuns la această întrebare.

Alt lucru total uimitor este că Dumnezeu s-a distins față de celelalte divinități prin ceva anume. Nimeni nu l-a judecat pentru faptele violente de care a dat dovadă. Acest lucru nu i s-a întâmplat lui Zeus, sau lui Osiris sau altor zeități din antichitate. Deși toată lumea le respecta autoritatea nici măcar copiii lor legitimi nu au fost împacati cu modul în care acționau Părinții lor.¹²

Biblia a fost însă scrisă de oameni și să nu uităm câte interpretări și încercări de patrundere a simbolurilor prezente în texte există de la scriere și până în prezent. Și se pare că indiferent cât de mult am scrie și am discuta despre acest subiect nu o să reușim să îl epuizăm în toată complexitatea lui.

¹¹ Biblia – apocalipsa după Ioan, cap 2: 13-16

¹² Catherine Madsen, op cit.

Cu siguranta violenta este parte din noi, din viata noastra, din creatiile noastre, din tot ceea ce zamislim..sa nu uitam ca si nasterea este tot prin sange si durere. Ar fi cu totul egoist sa aruncam vina pe unerii Creatorului deoarece noi oamenii ne gasim placerea in durere iar cunoasterea fara de care nu putem sa traim este data prin sacrificiu si sange. Dar nu trebuie sa uitam ca aceasta credinta a noastra este folosita frecvent ca un apanaj al celor puternici asupra celor slabi. Ne cele mai multe ori incercam sa ne gasim o justificare macabra a faptelor noastre violente in randurile acestor scrieri sfante si incercam sa le rastalmacim pentru a ne folosi in realizarea scopurilor noastre de multe ori diabolice.

DROGUL – RAU? BINE? VA TRECE VREODATA? DESPRE DEPENDENTA, DEPENDENT, TERAPEUT SI ... CEILALTI

- Elena Sbarcea –

În cele ce urmează putem identifica, într-o poveste scurtă a unui caz de toxicodependență: debut, instalarea dependenței, marginalizarea dependentului, capcanele negative, negative subiectului, empatia psihologului, recaderea și alte etape, negative și simptome.

Materialul este negativ dintr-un caz real, întâlnit în vara anului 2009. Numele personajelor sunt fictive, orice asemănare este negativ întâmplătoare.

Un an, patru luni și nouă zile. La început a fost mai greu, a numărat minute și secunde. A crezut că nu va reuși și uneori nu se simțea negativ deloc. A fost, se pare, cel mai greu proiect din viața ei, cea mai urâtă experiență.

Totul a început la petrecerea de Crăciun, în toaleta de pe hol. Era atât de stresată, închiderea de an, criza financiară și concedierile pe care le aducea, clienții cu proiecte de pe o negataltă, mama care era vesnic nemulțumită de ea că de o investiție proastă și încerca mereu să-I dicteze ce are de făcut deși de acum era căsătorită ... era depășită, copleșită și dezamăgită de sine. Băuse un whiskey care în loc să-o dezmoartească, parca o aruncase într-o gaură neagră. Horia, colegul mai tânăr și vesnicul petrecăret era gata de distracție și în seara aceea. Noroc sau ghinion? Nu a trebuit să insiste nimeni să încerce și ea. Apoi toate s-au desfășurat cu repeziciune, nici nu-și mai aminteste când au dispărut pe rând fetele din jur, când a devenit neinteresată de ieșirile la mall, când a plecat Radu la ai lui trântind ușa, când a înghesuit-o Horia în hol cerându-I banii.

Sunt doar cioburi de poveste în care mama îi făcea reproșuri, în care era la spital încercând să își ascundă mainile, în care Horia îi cerea bani, datorii, dureri, dureri îngrozitoare de stomac, concedierea... Apoi tot ai ei prin preajmă. Mama, Radu, fetele ... cu insistențele lor, cu rugăminti, cu amenințări, sfaturi ... dar ce stiau ei?

Mai rău decât orice rău I s-a părut când prima dată a trebuit să suporte acele dureri știind că Horia nu va suna, că nu va mai suna nimeni, că nu va primi nici pe datorie ... Nici măcar nu înțelegea de ce. Asistentele nu erau prea dragute și oricum

parea ca nu le pasa daca ea se va mai droga si maine sau nu. Cei de acasa pareau mai marcati de rusinea de a avea in familie un drogat decat de suferinta ei. Avea 81egative81ve ca se chinuie pentru ei si ei parca nu meritau tot chinul asta. Noroc ca a durat doar doua saptamani. Radu n-a vrut sa revina in garsoniera lor, pe mama n-a vrut-o ea. Din cand in cand mai veneau fetele in vizita. Doua, celelalte n-au reusit sa revina la sentimente mai bune. Le-a dezamagit, le era rusine cu ea, au exclus-o.

Tocmai vorbise la telefon cu Radu. Radu insista sa mai mearga si la alt terapeut. Sustinea el ca 81egative81 se trateaza mai mult si mai serios, era o conditie pe care o punea pentru intoarcearea lui acasa. Era furios pentru ca terapeutul de la dezintoxicare nu prescrisese mai mult, era furios si pentru ca mama ei nu se implica acum, cand ar fi trebuit. Era furios si o acuza, erau casatoriti de numai un an iar el isi facuse planuri. Ea l-a dezamagit foarte tare, i-a stricat planurile, i-a dat viata peste cap, conform spuselor lui.

Era singura in garsoniera lor, Amelia 81egati de ceva vreme, Radu trantise telefonul, mama isi facuse si ea numarul cu o ora inainte...

Sa-l sune? Nu! Mama ar innebuni! L-ar pierde pe Radu 81egative81v, fetele ar ocoli-o din nou, nu s-ar mai putea integra niciodata ... O sa-l sune pe Horia, pana la urma Horia e colegul ei, fostul ei coleg. El a ajutat-o, el intelege, e singurul care n-a blamat-o si care stie cum e. Oricum ar vrea sa-si recupereze niste lucruri de la el, intr-o perioada i-a dat cate ceva in schimbul catorva doze, a fost cam stramtorata, acum si-ar rascumpara lucrurile daca le-ar mai gasi la el. Poate sa vorbeasca cu Horia, doar nu e toxic si nu va 81egati 81egative81. Are nevoie de cineva care sa o inteleaga. Ii e rusine de toti cei care, parca au pus-o undeva la marginea societatii, unde stau pedepsitii, ii e greu sa primeasca bani de la mama, ii e greu sa fie acuzata ... Ii e greu si Horia ar intelege toate astea.

Dragut, Horia si-a anulat planurile pe care le avea si a venit s-o vada. E tonic, e singurul ei prieten. Nu o acuza, nu o face sa se simta vinovata si nu o blameaza. Logodnica lui, care-l insoteste, e la fel de bine dispusa. Sunt niste tipi foarte de treaba. Or sa iasa la un suc.

Desigur, nu a rezistat tentatiei. E constienta. A fost o noapte lunga. Horia si prietena lui, careia nici nu i-a retinut numele, au plecat spre dimineata. In garsoniera se simte inca miros de fum, s-a fumat mult, au baut si au *tras* si ei ceva. Nu stie sigur daca se simte 81egative rau. Ce vor spune ceilalti? Oare cat e ceasul? Suna telefonul, nici nu stie pe unde e dar il aude sunand, a mai sunat de cateva ori. N-are chef sa vorbeasca acum cu nimeni, e dezamagita de sine parca mai rau decat altadata, parca mai rau decat sunt ceilalti. Dar parca totusi nu e chiar asa de grav. Nu se hotaraste. E duminica, tarziu, ar fi trebuit sa mearga la mama la masa. Probabil ca mama suna,

probabil ca va veni sa-si exercite functia de ofiter, de paznic, s-a erijat in gardianul impotriva drogului din viata ei. O uraste pe mama, drogul si mama sunt cele doua rele. Nu e sigura daca drogul e mai rau decat mama sau mama e mai rea decat drogul.

Mama si-a pus cariera mai presus de tot, mai presus de propriul copil. Mama e perfecta, 82egativ, bogata, stilata, frumoasa, o femeie foarte frumoasa si desteapta. Mama a ramas vaduva in urma unui accident si s-a focusat pe a-I fi bine copilului. Doar ca mama nu a inteles ce inseamna "bine copilului". Copilul a mers in toate taberele si excursiile, copilul a fost 82egative, a invatat limbi straine, a imbracat cele mai alese lucruri, copilul a primit tot ce si-a dorit, copilul a crescut cu Maria care ar fi fost o mama perfecta daca nu ar fi fost platita. Copilul, de fapt nu a avut mama, iar mama nu a stiut asta.

Sta singura pe 82egati si asculta bataile isterice in usa. E trista, ii plange de mila copilului din amintirile ei. Il uraste pe tata pentru ca a lasat-o orfana de mama si de tata in aceeasi zi. E confuza. Cu siguranta dincolo de usa e mama. Il iubeste pe Radu si totusi nu-l poate intelege cum de a parasit-o. Ii este greu. Poate ca Radu are dreptate, poate ca terapia este mai lunga. Radu merita, pentru Radu va face asta. Parca nu merita nici Radu. Daca ar pleca mama de la 82egati 82egativ fi!

*

In cabinetul lui Mihai Codreanu a intrat prima data fara sa inteleaga de ce. Radu s-a intors acasa cu conditia ca ea sa accepte terapia. Il iubeste pe Radu si il vrea inapoi. Il va castiga pe Radu cu ajutorul terapiei? S-a chinuit pentru a doua oara timp de trei saptamani in spital, la dezintoxicare. Mihai Codreanu e un tip foarte intelegator. O intelege foarte 82egative cel putin asa pare. Pare ca este singurul care o intelege cu adevarat, pare ca o aproba desi ea stie foarte clar ca scopul e altul. Cand a venit la el se astepta ca acesta sa incerce sa ii faca un program, sa devina insistent si hotarat, sa fie categoric ... Dimpotriva, nici critici, nici sfaturi, nici blamare... Chiar a facut un gest care i-a dat mult de gandit, atunci cand ea a intarziat mai bine de jumătate de ora la o intalnire, cand starea singura pe 82egati gandindu-se sa abandoneze, in loc sa-l sune pe Radu sau pe mama, asa cum era sigura ca se va intampla in ziua aceea, Mihai a sunat-o pe ea. Nici macar nu-si mai 82egati aminte ce au vorbit, dar stie cu siguranta ca a doua zi la ora zece si un sfert, cu cinci minute mai devreme de ora reprogramarii il astepta la cabinet. Mama ar trebui sa-l cunoasca pe Mihai, poate ar ajuta-o sa nu mai tipe, sa nu mai insiste, sa nu mai incerce in fiecare moment sa se impuna. Poate daca ar pune-o 82egat ea sa scrie pe o hartie ce castiga si ce pierde din actiunile ei ar intelege cum si-a pierdut copilul.

Cateodata si Mihai o deranjeaza, nu-I place deloc cand acesta devine insistent pe *aici si acum*. Simte ca i-ar fi mai usor daca ar putea sa se refugieze in moartea tatalui si in lipsa mamei, daca ar putea sa arunce vina pe ce s-a intamplat in jur, pe faptul ca Radu muncea toata ziua si pleca des din oras, pe sefi, colegi si 83egati ... parca nu ar vrea mereu sa fie singurul vinovat. Uneori chiar ar vrea sa-l intrebe pe Mihai "ce trebuie sa fac acum?" si acesta sa ii si raspunda. El nu face decat sa o lase pe ea sa aleaga, sa o lase pe ea sa se judece. Pare un arbitru al meciului ei cu viata.

In relatiile cu cei din jur ceva incepe sa se schimbe. Si relatia cu sine s-a imbunatatit, e mai increzatoare, mai 83egative, se stimeaza mai mult si isi face planuri pentru termen lung. Planuri care nu-I mai I pe Horia 83egat prietena lui fara nume, planuri in care drogul nu mai incapa deloc. Vrea sa isi reia activitatea, poate chiar mai mult, nici macar nu avea cel mai frumos job. Acum va lupta pentru o slujba mai buna, mai bine platita, unde se va pune in valoare mai mult. Va renunta si la tigari. De tot! A incercat de atatea ori. Acum va renunta. Si Radu incearca sa renunte. Incepe sa creada ca va putea. Radu a inceput si el sa stea mai mult 83egative, a lasat in seama colegilor proiectele mari, pleaca mai rar. Si-au schimbat impreuna programul, si-au propus chiar sa devina lacto-vegetarieni 83egat mearga impreuna, de doua ori pe saptamana, la sala de sport. Incearca sa schimbe cat mai mult, sa uite cat mai mult din ce a fost. Radu are un merit 83egative83ve83y in tot, ii datoreaza foarte mult. Tot el insista si pentru consiliere 83egative83v la sugestia lui Mihai Codreanu. Se amuzau impreuna privind in agenda ei atat de aerisita. I s-a parut comic cand Mihai i-a cerut sa-si faca o agenda. Ce sa mai faca ea cu agenda? Ea nu mai avea 83egativ si nu mai facea nimic demn de scris intr-o agenda. Apoi a inteles, a ajutat-o foarte mult metoda aleasa de terapeut. Avea rostul ei.

*

Domnule Codreanu, cred ca ati inteles foarte gresit, pentru mine, copilul meu a insemnat scopul vietii. M-am ingrijit de educatia si de sanatatea ei in conditiile in care o cresc singura de cand avea noua ani. I-am oferit conditii pe care multi copii nu le au. Nu am cerut de la ea mai mult decat am oferit. Eu am invatat foarte bine desi parintii mei nu mi-au oferit conditii extraordinare, m-am chinuit in camin. Cred ca orice parinte isi doreste ca propriii copii sa ajunga cel putin cu o treapta mai sus decat a razbit el. N-am lasat-o sa lucreze in anii de scoala, nici relatia cu Radu nu mi-a prea placut la vremea aia. Eu sunt biolog, eram sigura ca asta va 83egati si ea sa faca, as fi putut s-o ajut, sa lucram impreuna. Mi-am imaginat ca vom colabora in cercetare, ca am sa fiu mandra de ea. Toate visele mele s-au naruit cand a ales altceva. A facut

numai ce a vrut ea. Cateodata cred ca isi face rau sa ma pedepseasca pe mine. Probabil ca daca eram mai severa Nu stiu. Ne-a facut de ras!

Bunicii, nu va mai spun. Sunt in relatii bune cu parintii sotului. Acolo si-a petrecut vacantele de vara. Socrul meu e negativ de cariera. Ai mei au o mica ferma la Sibiu. Ea e singura lor nepoata, nici nu stiu cati bani i-au dat mereu fara ca eu sa stiu. Poate ca e si vina lor. Au rasfatat-o prea tare. Acum nu ma pot duce sa le spun ca nepoata lor e o drogata, sunt batrani, numai asta nu le trebuie. Sunt cunoscuti ca oameni demni de respect si nu vreau sa le intinez imaginea cu asa o poveste. Ne-a facut de ras! Ne-a facut de ras ...

Acum sa-mi spuneti dumneavoastra unde am gresit. Ce am facut sa merit asta? Sunt familii in care copiii nu au ce sa manance si ies oameni din ei ...

Mihai Codreanu o privea tacut pe doamna din fata lui. I-ar fi strigat "esti vinovata!", atat erau de evidente greselile ei. Acum isi dadea seama ca va avea mult de munca cu acesti oameni. Erau impreuna o familie in suferinta. O asculta si in acelasi timp incerca sa isi faca un plan de lucru. Isi nota calm cate o negativitate si o asculta tacut mai departe. Stia clar ca ii va fi destul de greu sa lucreze cu aceasta doamna care nu accepta ca ar fi gresit vreodata. Nu accepta ca fiica ei a crescut si ca ea nu le poate scrie reguli de viata altora. Parea atat de rezistenta si reactionase atat de agresiv... incerca sa gaseasca un vinovat pentru fiecare aspect negativ pe care il amintise.

...

NOTA: Povestea a continuat cu alte recaderi, numeroase ore de terapie, schimbarea temporara a domiciliului, reorientarea profesionala a subiectului si alte eforturi si interventii ale familiei.

MAGIE SI VRAJITORIE

- Dumitru Viorica -

In orice epoca si la toate popoarele miraculosul a fost un subiect de curiozitate,teama si veneratie,prin miraculos intelegem fenomene naturale a caror cauza ramine ascunsa oamenilor obisnuiti,fiind impresionante ,considerate a fiind manifestari supranaturale. Asa a fost citiva indivizi mai inteligenti cu spirit de observatie care au descoperit legile astronomiei,secrete ale fizici sau chimiei si care sau folosit de ele ca sa apara in ochii semenilor drept fiinte privilegiate care comunica cu divinitatea.

Asa au fost principalii legiuitori din antichitate VIDUU, BRAHMA, MOISE, MINAS si altii. Poporul are nevoie de minuni care s-al emotioneze s-al uimeasca s-al impresioneze si s-al sperie,iata de ce oamenii inteligenti au exploatat credulitatea celor din popor si au profitat de acestia pentru a stapinii spiritual si material (bogatii,averii).

Dupa cele mai vechi documente India a fost leaganul primilor dupa care aceasta stiinta a trecut la egipteni. Cei care aveau curajul sa divulge secretele erau amenintati cu moartea,secretele din care erau formate stiintele oculte ale acelor timpuri derivau din fizica,chimie, astronomie.

Prin intermediul acestor secrete exploatate abil,a reusit sa se impuna,in fata altor caste obtinind o pozitie privilegiata si bogatii imense,unele utile politici,stiintelor si artelor.

Asa a aparut stiinta magiilor de la HERMES, TRISMEGISTUL, SETH, ZORO ASTRU fondatorul religiei magilor. In timp magia si-a pierdut caracterul ei de puritate primitiva oferind posibilitatea dea acapara puterea si bogatiile si de a stapini prin teama poporul ignorant. Magia semnifica totalitatea procedeeelor formuleor, gesturilor etc,prin care ar fi invocate anumite forte supranaturale spre a produce miracole,practica acestor fenomene si formule,in schimb vrajitoria simbolizeaza totalitatea mijloacelor care se crede ca pot transforma in mod miraculos realitatea. Magicianul este cel care pronunta formula magica care farmeca prin operatiuni pretinse a fi magie.

Termenul de " magie"provine de la cuvintul "inga" desemnind in dialectul academic notiunea de preot in limba asireana"iuga" devine"maga"printr-o simpla transformare fonetica,fara a fi afectat sensul initial al cuvintului dar la greci care vor adopta practicile orientale vrajitoresti "macheia" inseamna si religia magilor cea ce da o indicatie in plus asupra faptului ca procedeele magice noi erau privite intr-un mod deosebit fata de cele traditionale autohtone aflate mult mai aproape de gindirea primitiva.

Romanii vor spune "magus"preotului persan,vraciului dar si actului de vrajitorie. Stravechea disciplina spirituala,cunoscuta sub numele de magie a avut enorm de pierdut in conformitate cu crestiniusmul,sfirsiind prin a fi confundat cu vrajitoria. Sub numele de vrajitorie s-au adunat toate relele posibile. Artizanii vrajitoriei sunt acuzati ca ar practica deochiul,boala, si sacrificiul uman,orgiile sexuale si profanarea celor sfiinte etc.

La noi sunt mai multi autori care au incercat sa spulbere aceasta veche si

confuza teorie. Dintre ei se numara GHEORGHE PAVELESCU, care considera magia ca pe un corp, elemente afective si spirituale la care participa o intreaga comunitate, este asemenea unei lumi fantasmice care functioneaza pentru o unitate intreaga sociala ori vrajitoria ar cuprinde tocmai ansamblul tehnicilor pragmatice de introducere in jocul social al mentalitatii magice.

Vrajiitorii ar fi elita spirituala a comunitatii la care recurg deosebi oamenii in situatii grele. De alta parere este CONSTANTIN BALACEANU STOLNICI "*Dialoguri despre cele vazute si nevazute*" academicianul scrie ca "*magia fata de vrajitorie este ca muzica simfonica fata de cea populara*". Veritabili magicienii au fost si sunt minti cultivate, care cunosc simbolistica textelor sacre si scrierile ezoterice si sunt foarte putini cei care le interpreteaza, vrajiitoarele sunt persoane simple si analfabete. De asemenea se cunosc doua tipuri de magie ele sunt "*magia alba*" "*magia neagra*".

Magia alba inseamna ca vrei a tamadui si a alunga raul prin manipulari misterioase, rostiind anumite formule sau sentinte menite sa actioneze in mod magic.

Magia neagra inseamna ritualuri demonice, vraji blesteme .

Folosindu-se foarte des aceste practici, poporul a inceput sa se obisnuiasca cu ele considerandu-le lucruri comune, iar obisnuinta distruge tot. Aceste lucruri miraculoase (magiece, miracole) etc, atat de frecvente in trecut au inceput sa dispara, sa cada in dizgratie din pricina evolutiei si civilizatiei moderne.

NOTE

GHEORGHE PAVELESCU – "*Lanturile Vrajitoriei*" partea a 2-a

A.DEBAY – "*Istoria stiintelor oculte*" - Ed. CERESI, 1998

Mesaje ascunse intr-un tablou

Tablou--Ambasadorii –Holbein (autor)

- Iordache Carolina -

Hans Holbein cel Tânăr, pictor reprezentativ al Renașterii nordice

(n. 1497 sau 1498, Germania – d. 1543, Anglia).

Este unul dintre primele portrete de grup cunoscute, aparent o simplă reprezentare a doi prieteni, dintre care, în ciuda titlului lucrării, doar unul este în realitate ambasador: Jean de Dinteville, francez aflat la curtea lui Henric al VIII-lea și cel care a comandat pictura.

Cel de-al doilea bărbat este episcopul Georges de Selve, aflat în vizită la Londra în momentul realizării tabloului. Lucrarea este extrem de interesantă datorită numeroaselor informații suplimentare sau mesaje ascunse în ea, multe dintre acestea făcând trimitere la viață și moarte, politică sau religie. Astfel, tabloul poate fi “lecturat” în mai multe “chei”:

Date și cifre:

Pictorul include vârstele celor două personaje în tablou, primul având 29 de ani (precizare ce se găsește pe pumnal) și cel de-al doilea 25 (informație ce apare pe cartea de sub cotul său). De asemenea, unul dintre cadranele solare arată data de 11 aprilie 1533, iar un al doilea indică ora 9 sau 10 și jumătate. Merită menționat că 11 aprilie 1533 este data la care, într-adevăr, episcopul se afla la Londra dar și ziua în care catolicii sărbătoreau Vinerea Mare – trimitere religioasă, în condițiile în care în 1533 Henric al VIII-lea era în conflict cu Biserica Catolică.

Anamorfoza:

Anamorfoza este o reprezentare deformată a unor elemente ce pot fi percepute așa cum sunt în realitate doar dacă sunt privite dintr-un anumit unghi (uneori chiar cu ajutorul unor oglinzi speciale). Tehnica este des folosită în secolul XVI, în variante mai mult sau mai puțin complexe, iar cea din lucrarea lui Holbein este una de referință în istoria picturii.

În *Ambasadorii* anamorfoza este extrem de vizibilă, fiind amplasată chiar în centrul pardoselii- acea imagine ciudată ce pare în plus reprezintă în realitate un craniu. Este pentru prima dată când un pictor introduce într-un tablou laic un craniu de dimensiuni atât de mari care, în plus, este și deformat prin anamorfoză. Mesajul este simplu: totul trece, nimic nu e veșnic, totul e atins de moarte și ambițiile și plăcerile lumii sunt doar vanitate.

Aceasta este și “cheia” prin care se poate descifra mai departe întregul tablou, căci privite prin această prismă, a trecerii timpului, obiectele reprezentate capătă noi semnificații. De altfel, una dintre teorii afirmă că uitându-ne la toate

obiectele și conceptele lumesti prezente în tablou, tindem să uităm de prezenta simbolului morții, însă privind anamorfoza din unghiul corect, procesul simbolizează moartea, căci tot restul lucrării devine neclar, rămânând doar craniul...

Planurile vieții:

Desenul este o reprezentare simbolică a macrocosmosului, concept des utilizat în acele vremuri, ce apare în mai multe clădiri celebre. În viziunea renescentistă omul este microcosmosul, figură centrală în univers (sau macrocosmos), având acces atât la planul terestru cât și cel celest.

De aici derivă și descifrarea unei organizări a tabloului în planuri succesive ce descriu planurile vieții: podeaua este planul morții (lucru sugerat prin prezența craniului), pe raftul de jos sunt prezentate obiecte ce reprezintă lumea terestră (semnificative sunt globul pământesc și hărțile), în timp ce raftul de sus simbolizează cerul (globul celest, instrumentele astronomice), totul culminând cu prezența unui crucifix în colțul din stânga sus.

Omul renescentist:

O altă direcție de lectură este cea a viziunii renescentiste conform căreia în fața trecerii timpului singurele ocupații demne de interes sunt studiul și muzica, restul (ambii și plăceri lumesti) fiind doar manifestări ale vanității umane. De aici și prezența tuturor acelor obiecte reprezentative pentru artele liberale promovate în Renaștere: gramatică, retorică, logică, aritmetică, geometrie, muzică și astronomie.

La rândul lor, cele două personaje ar putea reprezenta două caractere diferite, care reunite ar forma omul renescentist: puternic, bogat, îndrăzneț dar și smerit, modest și sobru atunci când este nevoie. Iar cunoașterea, educația, reprezentată prin obiectele aflate între cei doi, este cheia pentru a lega cele două laturi umane și a atinge perfecțiunea. Și cum aceasta nu este totuși accesibilă omului, intervin micile detalii care amintesc acest lucru: coarda ruptă a lăutei, craniul în sine dar și faptul că a fost reprezentat printr-o anamorfoză (simbol al limitării umane – nu putem vedea tot) și prezența crucifixului parțial ascuns.

Homosexualitatea:

Nu se știe exact relația dintre cei doi bărbați, însă în acea perioadă favorurile sexuale și relațiile de tip homosexual nu erau ceva ieșit din comun și nu aveau implicațiile din prezent. Era destul de firesc ca doi bărbați să poarte conversații intime, să își scrie sau să se sărute, ba chiar să împartă același pat.

Din acest punct de vedere există numeroase elemente în tablou care pot duce la lecturarea unei astfel de relații între cele două personaje: complicitatea intelectuală și afectivă este sugerată prin simetria perfectă (un braț sprijinit pe etajeră, al doilea fiind poziționat în lungul piciorului de sprijin), poziția celor doi se poate interpreta ca

fiind una de dominare și o alta de supunere (prin aluzia falică a pumnalului și cea sexuală a gestului episcopului de îndepărtare a mantiei) dar poate reprezenta și o aluzie la cunoscute prietenii din antichitate (Ahile și Patrocle, Cicero și Atticus etc.), iar câteva dintre obiecte ar putea face referire la iubire și chiar căsătorie (lăuta întoarsă, imprimeul damascului șamd).

Religia și politica:

Tabloul a fost pictat într-o perioadă plină de tulburări religioase și conține numeroase simboluri ce fac aluzie la religie, de la cartea de imnuri religioase luterane, până la prezența Romei ca punct central pe globul trestru, prezența episcopului sau imprimeul draperiei (în care se regăsesc simboluri religioase).

Cei doi bărbați ar putea fi simboluri ale politicii și bisericii, aflate în conflict (prezența cuvântului “dividrit” în cartea de aritmetică fiind o aluzie la diviziunea dintre cele două puteri), iar coarda ruptă a lăutei poate reprezenta și ea o aluzie la dificultatea de a realiza alianțe politice stabile.

Astfel pictura se poate interpreta ca o chemare către reconciliere religioasă (de Selve fiind un susținător fervent al acestei idei), cei doi bărbați devenind astfel “ambasadorii” care încearcă să-l repropie de Henric al VIII-lea de Biserica Catolică.

Compoziția:

Privind tabloul din laterala lui dreaptă, din mijloc (în dreptul mâinii stângi a episcopului), se pot trasa două linii de “vizualizare” ce sugerează dualitatea viață-moarte: în sus, către crucifix, linia se va intersecta cu linia orizontului de pe globul celest, cu ochiul stâng al lui de Dinteville și ochiul sâng al lui Iisus... iar în jos linia sugerează unghiul perfect pentru descifrarea anamorfozei, redând craniul așa cum este el în realitate.

Zahei Orbul- de Vasile Voiculescu

- Iordache Carolina -

Vasile Voiculescu dă dovadă, atât prin poezia religioasă cât și prin proza sa, de o dorință însetată de atingere a transcendentului, lucru dovedit prin nuvelele sale de factură fantastică și prin dramaturgia sa.

Scrierile sale de factură religioasă nu se referă strict la religia creștină, ci preiau o sumedenie de simboluri din alte religii și culturi ale lumii, el însuși experimentând mai multe domenii ale misticii: „*Am trecut prin toate fazele eperienței mistice, de la budism la teozofie și o curiozitate pe care nu știu cum s-o explic m-a împins spre ocultism și chiar spre cărțile de chiromanție. Am avut o foame sufletească pe care n-am saturat-o nici cu literatura, nici cu vreo faptă mare*”.

Pe lângă această mărturisire, în articolul Confesiunile unui scriitor și medic apărut în revista *Gândirea* în octombrie 1935 va declara următoarele: „*Legăturile dintre artă și credință sunt vechi legături de pură dependență. Arta nu a relevat. Arta a slujit totdeauna credința, de-a lungul tuturor religiilor. De când arta a devenit ea însăși o religie, care cere credincioșilor săi să o slujească numai pe ea, să ție numai ritul și formele ei, de atunci nu se mai poate sluji drept la doi domni. Cine vrea să facă artă pură trădează credința cea pură. Adevărata inspirație religioasă, care mai poate împreuna arta și credința, a rămas numai rugăciunea*”.

Prin romanul *Zahei orbul* el ne oferă o noua formă de rugăciune, de alergare spre divinitate, însă într-o modalitate mai puțin concretă. La o primă lectură, romanul simbolic *Zahei orbul* nu pare a fi nimic mai mult decât epopeea unui orb gigantic prin lume în căutarea vindecării. Destinul său nu este unul simplu. Rămas fără vedere datorită consumării unei băuturi otrăvite, pornește spre schitul Derventului, locul în care credea că își va putea recăpăta vederea. În drumul său spre împlinirea idealului se strecoară mai mulți călăuzitori, care, oferindu-i ajutorul, nu doresc decât să profite de forța lui fizică și de naivitatea sa.

Pentru Panteră, prima călăuză, *o bălțătură sălbatecă*, cazul preferat al medicilor și spaima târgurilor și a bâlciurilor, Zahei este cerșetorul ideal, „*o mină de aur*”, cea mai bună momeală pentru lipitorile bălților, un robot care învârte o comedie în bâlci. Pentru Caliopi, curtezana senzualăși cu gusturi rafinate, orbul este bărbatul cel mai indicat pentru „*mari izbânzi ale patimii*”, în timp ce pentru arendașul Lagradora este cel care-i va ispăși pedeapsa pentru uciderea Caliopei, țiitoarea lui. Din acest moment, destinul său ia o întorsătură radicală. În cei cincisprezece ani petrecuți în ocnă va avea prilejul să-și găsească iluminarea interioară. Voiculescu reușește să înfățișeze o lume neagră, a obscurului în lumina rece a „*negrei catedrale*”, o lume ce încearcă să copieze viața exterioară după propriile legi, o lume degradată, mizeră, însă nu dezumanizată. Acest spațiu va fi locul cel mai luminos pentru Zahei sub călăuzirea lui Boeru, unul dintre cei care a reșit să se impună printre ocași ca lider.

Momentul în care părăsește ocna reprezintă pentru Zahei un nou început spre necunoscut. Singur, în incapacitatea fizică de a vedea – cu un corp marcat de anii grei ai detenției - „*orbului nu-i rămăseseră numai osemintele instinctelor, scheletul firii lui sălbatic, ciolanele tari ale urii și ale răzbunării*”; de aceea, la eliberare rămâne o vreme sprijinit de zidurile închisorii „*izgonit parcă din paradis*”.

Urmează un nou șir de rătăcirii prin lume spre schitul Derventului, însă ajuns acolo, în locul lui nu mai găsește nimic altceva decât „*o movilă înaltă de moloz și cărămizi, sub care pierise crucea tămăduitoare*” și „*câteva păsări sălbatic*”. Pus în fața unei realități atât de greu de acceptat, atitudinea lui este surprinzătoare: „*N-a tâșnit măcar o singură scânteie, din fundul orbeniei lui. (...) S-a lăsat dus înapoi de mână ca un copil*”. Deznădejdea-i este exteriorizată prin dorința de a se arunca în apele Dunării care, însă, îl încărca de vitalitate. Singurul scop al existenței sale este acum răzbunarea pe cârciumarul care-l orbise și pe arendașul căruia îi datora anii petrecuți în ocna.

Destinul îl privează de acest lucru, deoarece aceștia au căzut victime ale evenimentelor istorice din perioada detenției lui – primul război mondial, în cazul cârciumarului Stavarache, respectiv, răscoala de la 1907, pentru arendaș. Faptul că romanul este unul ce tratează un subiect de factură religioasă este remarcat chiar din titlu. Despre etimologia cuvântului *Zahei* se pot spune următoarele: *Zahreies* înseamnă în grecește *violent*. Latura violentă a orbului este evidențiată în mai multe momente ale evoluției lui în roman: în spital „*nu-l potoliseră decât cu doctorii amorțitoare*”, iar – în momentul în care cercarii îl provoacă – Zahei este „*gata să plesnească pe oricine s-ar fi apropiat*”. Astfel, despre Zahei orbul știm că este „*un voinic năstrușnic*” având un „*piept athletic*”, „*brațele căzute (...) își atârnavă buturii cărnoși*” capul lui este un „*masiv gogonat*” iar „*grumazul puternic numai coarde și mușchi*”. Pe plan social: orbul este „*fecior de pescar, rămas de mic fără părinți și crescut prin chervanalele bălților Dunării*” a căror ape îl chemă cu dor, și hrănit doar cu pește.

Ceea ce Zahei orbul caută nu este doar o vindecare anatomică, ci și o iluminare launtrică. Atunci ce-i lipsește eroului pentru a dobândi vindecarea având în vedere faptul că pe parcursul romanului ne convinge că are credință în puterea lui Dumnezeu?

Romanul insistă pe legătura ce există între personaj și apă. Simbolul magicoreligios al apei este multiplu: suma universală a virtuților: ele sunt *font et origo*, rezervorul tuturor germenilor, ele simbolizează substanța primordială din care toate formele se nasc și în care toate se reîntorc, prin agresiune sau cataclism. Apa afundării și a mântuirii ne este înfățișată în momentul în care puhoaiile Buzăului îi înecă falșii tovarăși în drum spre Dervent.

Voiculescu ne ilustrează un nou potop, o răzbunare a apelor asupra celor care au profitat de neputința orbului: „*umflată ca o creastă uriașă, neagră-vânăată, unda se rostogolea furioasă înaintea puhoiului*”, „*apele năboiau sodom, într-un iureș nebun*”, „*unda îi izbi*”, „*ai fi zis un iezel liniștit, dacă n-ai fi amețit privind iuțea sălbatică cu care apele alergau urlând*”. Potopul apelor îl cruță pe Zahei, ba mai mult, îi dă prilejul de a se salva, desfăcându-se din mijlocul vârtejurilor o undă mică, o șuviță de șuvoi aparte, pusă de-a curmezișul balaurilor de puhoai, și bătând către

mal”. Zahei ne apare ca un alt Noe. Dacă nu dispune de o arcă, are îngăduința apelor pentru a fi singurul care să se mântuiască, pentru a-și putea duce la bun sfârșit drumul spre lumină.

Simbolul potopului are drept corespondent o a doua moarte a sufletului, dar echivalează cu o reintegrare trecătoare în nediferențiat, urmată de o nouă creație, de o nouă viață sau de un om nou. Cufundarea în apă simbolizează reintegrarea în modul nediferențiat al preexistenței. Apele implică atât moartea, cât și renașterea, pentru că presupune întotdeauna o regenerare: pe de o parte, disoluția este urmată de o „nouă naștere”, pe de altă parte, imersiunea fertilizează și amplifică potențialul vieții.

Fragmentul în care, deznădăjduit din cauză că a ajuns prea târziu la schit, se arunca în apele Dunării cu intenția de a se îneca, este, de asemenea, de o mare valoare semnificativă. În loc să-l ucidă, „apele credincioase nu-l uitară: îl primesc bucuroase ca pe fătul lor bun, îl spală de păcate, îl leagă în brațele lor puternice și-l mângâie, în loc să-l înghită ca pe un nemernic. Înnotătorul auzea cum ele îi dau iar gust și îndemn la viață”. Așadar, apa îndeplinește aici un rol purificator, reprezintă o sursă de viață la fel cum în Biblie spălătul dobândește o valoare rituală, de spălare a păcatelor. Îmbrățișarea dintre Dunărea mamă și orb, fiul ei, poate fi considerată un botez raportându-o la imaginea iconografică a Botezului lui Isus în râul Iordanului: Isus este cuprins între apele Iordanului și lumina ce izvorăște din cer ca reprezentare a glasului Tatălui ce-l recunoaște ca pe Fiul său *cel iubit*. Că această imersiune în apele Dunării poate fi văzută și ca un botez este evidențiat prin efectul pe care îl are asupra lui Zahei, cel de regenerare.

În proza lui Voiculescu, șarpele este unul din simbolurile cele mai fascinante, în special prin caracterul ambiguu pe care i-l imprimă. Ultimul capitol al romanului, capitol care în întregime poartă o semnificație religioasă deosebită, este marcat de prezența șarpelui. În vechea biserică din pădurea satului Cervoiului în care preotul în fuziune cu Zahei slujește, după ce timp de mai mulți ani fusese lăcașul dobitoacelor sălbatice și al cailor furați de către preot, la auzul clopoștelor cădelniței, un șarpe iese „de sub talpa altarului”. Acesta va fi hrănit cu lapte dintr-un vas așezat lângă „cristelnița pentru botezuri” pe care, de asemenea, exista „un șarpe meșteșugit să ajungă sus la buze, unde, după ce alcătuiă două toarte, înălța capul (...) să privească deasupra apei.” Pe suprafața vasului sunt sculptate în bronz două imagini care „tălmăceau înțelesul”: prima îl reprezintă pe Moise înălțând șarpele de aramă spânzurat pe o stinghie și toți câți ridicau ochii la el se vindeau.

În cea de-a doua Cristos zvârcolit se răsuca la fel pe crucea sub care se deschideau gropile morților inviați. Pe lângă aceste reprezentări iconografice, în roman apare un șarpe viu care va asista la ritualul liturgic și va fi blagoslovit de către preot. După cum menționam și mai sus, el apare de sub talpa altarului la auzul clopoștelor cădelniței. Între el și preot se naște o legătură strânsă.

Nici o liturghie nu se săvârșește fără ca mai întâi șarpele să fie hrănit cu lapte încălzit la sânul lui, iar întârzierea șarpelui la auzul clopoștelor (din momentul final) este pentru preot *un semn rău*. Într-adevăr, premoniția lui va fi confirmată de șirul de evenimente ce va urma. Atât șarpele cât și preotul vor muri într-un mod mai

puțin firesc: șarpele este călcat pe cap de către Zahei, iar preotul moare în urma săvârșirii unor sacrilegii. A demonstra că în contextul romanului prezența acestei vietăți este una ce-l reprezintă pe Satana este dificil datorită rolului pe care preotul îl asumă.

Viclenia șarpelui este evidențiată în momentul în care el se ridică pe vasul de botez pentru a imita poziția șarpelui de aramă și a se înălța și el deasupra apei. Este un mod de a induce în eroare, de a-și atribui o altă personalitate. Efectul este impurificarea apei, fapt care cauzează imposibilitatea botezării copilului. Dacă șarpele de aramă avea rolul de a dăruia viață, celălalt este aducător de moarte.

Deznodământul romanului îl surprinde pe șarpe în *chinurile năpârlirii*, adică în momentul demascării, moment ce aduce cu sine seria de sacrilegii și de morți (a șarpelui, a copilului nebotezat, a preotului și, se pare, a orbului). Astfel, prezența diavolului este evidentă. Moartea șarpelui este, de asemenea, de factură simbolică biblică: Zahei „în drum calca pe capul șarpelui adormit care, strivit, icni un ușor țipăt, ca un sughiț”. Sfârșitul lui este identic cu predestinarea pe care Dumnezeu i-o face: „*Dușmănie voi pune între tine și între femeie, între sămânța ta și sămânța ei; aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul*”. Faptul că Zahei nu-l ucide în mod intenționat nu înseamnă că moartea lui nu este o răscumpărare. Dușmănia nu este între șarpe și Zahei, ci între șarpe și cea a cărei sămânță este orbul. Cea pe care Zahei o recunoaște ca mamă nu este o femeie, ci este Dunărea, adică apa. Cea pe care șarpele din povestire o impurifică, de asemenea, nu este o femeie ci apa din cristelnița pentru botezuri.

Așadar, în cazul textului literar, dușmănia este pusă între șarpe și apa. În contextul biblic, șarpele nu ripostează la auzul sentinței, și-o asumă în tăcere. În cadrul romanului, deși este adormit, deci într-o stare inconștientă, în momentul morții scoate un țipăt; este singura cale de împotrivire în fața destinului său. Ultimul capitol al cărții este de încărcătură simbolică și prin reprezentarea celor două personaje ale sale – Zahei și Popa Fulga – în simbioză: Zahei îl cară în spinare pe preotul olog care îi va reda orbului vederea prin punerea mâinilor pe creștetul acestuia. Avem aici imaginea ființei reîntregite. Problemele pe care această ființă născută din fuziunea celor doi le pune sunt exprimate de însuși Zahei prin întrebările pe care i le adresează preotului: „*Nu cumva, părinte, noi amândoi alcătuim fiara cea cu două capete a apocalipsului?*” Ei nu pot fi fiara apocalipsului pentru că „*fiara aceea are un singur cap și șapte coarne pe el*”, însă ființa formată este tot de natură animalică: „*patru urechi lungi, și nici un fir de minte dedesubt*.” Diferențierea dintre cele două fiare se face în baza numărului de elemente fizice care le compune. Fiara apocalipsei din descrierea lui Voiculescu are un singur cap și șapte capete.

Așa cum și celelalte elemente simbolice și religioase prezente în roman au o semnificație bivalentă în raport cu balanța bine/ rău, tot așa și preotul are un statut ambiguu în același raport. Pe de o parte, prin minunile săvârșite și prin statut, el este slujitorul Domnului. Doar prin rugăciune harul său se declanșează asupra bolnavului: „*lăsa patrafirul pe creștetul plecat, deschidea evanghelia și citea, desfăcea ceaslovul*

și spunea molitva”. Există însă în text pasaje în care preotul este învăluit parcă de un mister demonic. Acest mister se declanșează în general în urma întrebărilor orbului.

Am văzut mai sus un prim moment prin răspunsul preotului cu privire la fiara apocalipsei. De asemenea – răspunzându-i la întrebarea: „*Nu cumva îi fi Sfințenia ta îngerul care mă cârmuiește la vindecare?*” – preotul se asociază cu o identitate satanică: „*îngerul ți-ar sta de-a dreapta și te-ar călăuzi de mână, nu ca mine, cocoțat în cârca ta, cum stau numai diavolii.*” O altă formă de a descoperi identitatea preotului o încearcă Zahei prin întrebarea: „*Cum ți-s ochii, părinte?*” Însă, Popa Fulga nu știe ce să-i răspundă, folosind pretextul că i-a uitat. Uitarea să fie semn al îmbătrânirii sau, mai mult, semn al nerecunoașterii propriului suflet? Ambiguitatea se declanșează aici inclusiv în autocunoaștere: a uitat cum îi erau ochii, dar nu știe nici cum îi sunt azi: „*Nu mai știu – se-ncurca popa – i-am uitat.*”

De observat faptul că întrebarea cere un răspuns privitor la momentul prezent iar răspunsul dat de către Popa Fulga trimite la o realitate a momentului trecut. Este soluția imediată pe care cel întrebat o găsește pentru a evita răspunsul cerut. Întrebările îl incomodează pe preot, îl înfioră, îl iau prin surprindere: uneori însă ticlurile orbului îl clătinau. Toate aceste reacții spontane dovedesc o umbră de mister, de tănuire.

Dacă la începutul expunerii mele prezentam un traseu al personajului relativ simplu ca mod de narare, iată că, decodând elementele simbolico-biblice, constat că, dincolo de aparent, se înfățișează o lume a clar-obscurului în care singurul element cu o identitate definită este însuși Zahei. Este singurul care va rămâne până la sfârșit într-o ipostază concretă: cea a unui orb al cărui ideal este vindecarea (atât în plan fizic, cât și spiritual). Nici în cele mai dramatice momente ale evoluției lui în roman, el nu va renunța la speranța unei tămăduiri. El se desparte de roman așteptând „*într-o metanie năruită*” să se scoale la „*trâmbița judecății de apoi*”. Dacă idealul vieții lui nu a putut să se realizeze în viața de pe pământ, în ciuda tuturor loviturilor pe care ea i le dă, el nu renunță la lupta pentru împlinirea lui nici dincolo de moarte. Moartea lui este de fapt un nou episod din aceasta epopee a lui spre Lumină. Faptul că personajul își încheie traseul spre vindecare prin moarte nu înseamnă că destinul lui a fost unul al eșecului, ci o triumfare în lumina vieții de apoi.

Revenind la întrebarea care a rezultat în urma analizei etimologice a numelui Zahei – ce-i lipsește personajului pentru a dobândi vindecarea? – o voi reformula în contextul în care romanul se încheie fără ca vindecarea să se realizeze: Ce-i lipsește personajului pentru a dobândi vindecarea în această viață? Vindecarea lui era imposibilă într-o lume a ambiguității. Nici unul din elementele care-i definesc existența nu este concret. Începând de la nume (care, așa cum am văzut, se explică printr-o amplă antiteză, la randul ei biplană – fizică și socială – cu personajul biblic – personaj cu o identitate definită și cu un destin îndreptat spre mântuire), continuând cu elementul care părea a fi cel mai important pentru existența lui, apa (simbolizată de asemenea bivalent) sau șarpele (martor al presupusei lui vindecări) și terminând cu preotul Fulga (cu care încearcă chiar o completare a handicapurilor prin unire fizică), toate sunt de fapt reprezentări ale obscurului.

Nu se identifică în totalitate nici cu forța divină, nici cu cea demonică. Binele și răul trăiesc în aceste identități în perfectă armonie. Nu există nici un moment în care talerele acestei balanțe să se încline mai mult pe partea unuia dintre cele două elemente. Cele două laturi care explică simbolurile nu se vor trăda, ci se vor camufla una pe alta în momentul în care una dintre ele poate fi descoperită. Nu avem nici o reprezentare pură a luminii și nici un întuneric pur. Așadar, în aceasta lume a clar-obscurului, a bivalenței, vederea este prima funcție care are de suferit.

În acest amalgam de nuanțe, este imposibil să poți descifra ceva cu exactitate. În concluzie, deficiența lui Zahei este una ce vine din exterior. Nu este de mirare că vindecarea lui nu s-a putut împlini aici, într-o lume infestată de impur. Spațiul în care vindecarea este posibilă este cel în care Cristos lumineazăși unde nici o umbră a întunericului nu poate cuprinde această lumină.

Fobia Sociala

- **Gustu Mariana** -

Daca ne intrebam ce sunt fobiile putem spune ca reprezinta teama absurda pe care o simtim fata de obiecte, animale sau anumite situatii. Astfel, stadiul avansat al fricii, care ne impiedica sa ne continuam activitatea sau care ne declanseaza reactii care mai de care mai neplacute, este un fel de afectiune a psihicului cu efecte si asupra organismului nostru. Desi multi ignora manifestarile date de diversele fobii, cu cat vei trece cu vederea mai mult aceste manifestari, cu atat iti va fi mai greu sa le intelegi sau sa le tratezi.

Printre cele mai intalnite fobii sunt acrofobia (teama de inaltime), agorafobia (frica fata de locurile deschise), claustrofobia (teama de spatii inchise). Poate e greu de crezut, dar din topul celor mai intalnite fobii la romani, si nu numai, nu lipseste nici fobia sociala.

Chiar daca pare un termen ciudat pentru o fobie, aceasta este cea mai noua aparuta in randul manifestarilor de mai sus, tocmai pentru ca frica de a relationa cu ceilalti a fost mult timp confundata cu timiditatea.

Cu toate acestea, timiditatea nu trebuie sa mai fie privita ca pe o trasatura de caracter atunci cand depaseste limitele normale sau cand are simptome ingrijoratoare. Pe de alta, cele doua nu se includ nici intr-un sens, nici in celalalt. Si asta pentru ca nu este obligatoriu ca o persoana ce sufera de fobie sociala, sa fie si timida.

Poate fi deschisa pana la un punct cu ceilalti, si doar in cadrul anumitor situatii sa aiba simptomele specifice fobiei sociale. Chiar daca explicatia generala este neputinta si frica de a relationa cu oamenii, fobia sociala dezvolta unele subtipuri cum ar fi : fobia de a nu putea comunica cu ceilalti, fobia de a parea ridicol, fobia de a fi umilit in public, fobia de a privi in ochi pe cineva, fobia de a fi respins etc.

De fapt, care sunt simptomele fobiei sociale?

- Frica de a vorbi in public
- Neputinta de a relationa usor
- Teama de a fi in centrul atentiei altora, simtind privirile lor iscoditoare de nesuportat
- Starea de anxietate atunci cand cel in cauza se afla in preajma unui eveniment in care trebuie sa socializeze
- Acestea sunt, de regula, amplificate de stari fizice:
Tahicardie

- Dureri de stomac, varsaturi, frisoane
- Roseata intensa in obraji si transpiratie
- Probleme de vorbire atunci cand te adresezi mai multor persoane
- Depresie si neincrederea in calitatile proprii

Ce provoaca fobia sociala?

Una dintre cauze poate fi de ordin genetic, studiile aratand faptul ca fobia sociala in cadrul aceleiasi familii fiind mult mai des intalnita.

De altfel, psihologii afirma ca la baza fobiei sociale ar sta un episod neplacut din trecut, petrecut in fata mai multor oameni. Cel in cauza ar putea dezvolta frica exagerata de a relationa tocmai pentru ca isi reaminteste de acea umilire din trecut. Fie ca este vorba de acest motiv, fie ca e o forma mai grava si necontrolata a timiditatii, se pare ca fobia sociala isi are radacinile undeva in copilarie sau adolescenta. Pe de alta parte, se pare ca multe dintre persoanele ce sufera de fobie sociala, sunt de multe ori si depresive sau consumatoare de alcool.

Pe langa factorii genetici si psihologici, mai poate aparea si factorul biologic. S-a constatat ca persoanele cu afectiuni hormonale sunt mai predispuse catre fobia sociala.

Ce efecte negative poate avea netratarea fobiei sociale?

Din pacate, fobia sociala este o manifestare ce afecteaza enorm viata profesionala si cea personala. Si asta pentru ca traim printre oameni si trebuie sa relationam cat mai bine cu acestia. In caz contrar, multi tind sa catalogheze unele persoane fara a dori sa cunoasca cauzele ce au determinat un anumit comportament.

Astfel, fie ca nu iti poti face prieteni si nu ai o viata sociala activa, fie ca la serviciu esti considerat, uneori, incompetent doar pentru ca nu reusesti sa vorbești cursiv in public sau sa faci prezentari fara a te inrosi, desi pe foi totul este perfect, fobia sociala are efecte majore in viata de zi cu zi.

In plus, psihicul ne afecteaza deseori si organismul si pot aparea boli fizice serioase, ce se dezvoltă cu precadere pe fond de stres: Zona Zoster, bolile de inima si cele digestive, afectiunile respiratorii etc. Atentie, insa, pentru ca nu vei gasi rezolvarea acestui tip de efecte la medicul specialist, ci doar la psiholog sau psihiatru. Si asta pentru ca doctorii nu pot da o medicatie contra unei afectiuni a carei cauze se afla la nivel psihic.

Cum te poti trata de fobia sociala?

Principalul mijloc este tratamentul psihoterapeutic, dar in unele cazuri se pot administra si diverse medicamente (atunci cand factorul biologic primeaza).

Psihoterapia comportamental-cognitiva da, in general, rezultate satisfacatoare, pentru ca lucreaza cu psihicul pacientului, incercand, totodata, sa

analizeze și comportamentul acestuia. Stadiile de vindecare diferă de la individ la individ, întrucât unii reușesc mai repede să realizeze faptul că fobia se află doar în mintea lor și fac mai repede coordonarea minte-corp, în timp ce alții nu reușesc să se relaxeze și să comunice bine cu psihoterapeutul.

În cadrul psihoterapiei cognitiv-comportamentale, persoanele fobice își pot depăși problema parcurgând următorii pași:

- renunțarea la comportamentele de evitare (evita să vorbească în public);
- renunțarea la comportamentele de asigurare (ține mâinile la spate ca să nu se observe tremuratură acestora);
- experimente în sfera comportamentală (care să asigure posibilitatea verificării reacțiilor celor din jur);
- învățarea unei tehnici de relaxare (pentru reducerea simptomelor);
- învățarea unor formule sugestive de autoîncurajare (pentru a crește încrederea în forțele proprii și pentru a realiza mai ușor experimente în sfera practică);
- modificarea convingerilor irrationale și înlocuirea acestora cu unele mai adaptative (“este catastrofal” – “este neplăcut, supăraător, rău...înșă nu este cel mai rău lucru posibil”).

Principalele tipuri de fobii sociale sunt (Fensterheim și Baer, 1977):

- Fobia de a privi – subiecții au impresia că ceilalți îi privesc insistent și aceasta le provoacă teama; acest gen de fobie are drept consecință teama de a vorbi în public.
- Teama legată de faptul că ceilalți își vor da seama că individul este nervos - subiectul își exteriorizează nervozitatea prin manifestări neurofiziologice (tremorul mâinilor sau a vocii, paloare ori roșeață) și se teme că cineva să nu observe .
- Teama că subiectul va fi “prins” într-o relație apropiată – reprezintă un fel de extindere a claustrofobiei la relațiile sociale : “dacă mi se întâmplă aceasta nu voi mai putea face ceea ce vreau eu să fac”.
- Fobia de a fi “descoperit” – persoana se teme de faptul că dacă ceilalți își vor da seama de particularitățile personalității sale (“vor vedea cum sunt cu adevărat”) o vor respinge. Acest gen de fobie conduce la evitarea relațiilor apropiate cu ceilalți.
- Fobia de sentimente negative – subiectul se teme să exprime astfel de sentimente sau/si de faptul că alții ar putea exprima asemenea sentimente față de el.
- Fobia de singurătate – teama de a întreprinde o acțiune singur (“decat să ies singur în oraș, prefer să rămân acasă și să mă întristez”).
- Fobia subiectului că nu va putea comunica cu ceilalți – teama că ceilalți nu l-ar putea agreea îl determină pe subiect să fie excesiv de amabil, încercând să mai fie el însuși, renunțând uneori la demnitatea sa; teama de a părea ridicol îl

poate determina pe individ sa-si inhibe orice pornire creativa, transformandu-se intr-un individ plat si plicticos.

Mai jos am dat un exemplu al unor persoane care sufera de fobie sociala :

"Nu eram in stare sa merg la intalniri sau petreceri. O perioada nu am putut merge nici la cursuri. In al doilea an la liceu am fost nevoit sa ma intorc acasa pentru un semestru."

"Teama mea aparea in orice tip de situatie sociala. Eram anxioasa chiar inainte de a iesi din casa si starea se amplifica pe masura ce ma apropiam de clasa, de locul unei petreceri sau ceva asemanator. Simteam stomacul dureros, aproape ca atunci cand am gripa. Inima imi batea cu putere, palmele imi transpirau si aveam senzatia ca sunt detasata de propria persoana si de ceilalti."

"Cand intru intr-o camera plina de oameni ma inrosesc si am impresia ca privirile tuturor sunt asupra mea. Sunt prea stanjenita sa stau izolata intr-un colt, inasa nu gasesc nimic sa spun cuiva. Ma simt neindemanatica si abia astept sa plec."

In concluzie, fobia sociala este teama intensa de a fi umilit in situatii sociale, mai ales de a fi expus celorlalti intr-o situatie penibila. Deseori se intalneste la membrii aceleiasi familii si poate fi insotita de depresie sau alcoolism. Fobia sociala debuteaza la inceputul adolescentei sau chiar mai devreme.

Atunci cand suferi de fobie sociala ai tendinta de a crede despre ceilalti ca sunt foarte abili in public si ca tu nu esti. Micile greseli pe care le faci iti apar mult exagerate. A te imbujora poate fi un motiv de stanjenire si simti ca toate privirile sunt fixate asupra ta. Te poti teme de prezenta unor persoane necunoscute. Sau teama poate fi mai specifica, cum ar fi a te simti anxios la sustinerea unui discurs, cand trebuie sa i te adresezi sefului sau unei alte persoane cu autoritate, sau la intalniri.

Cea mai cunoscuta fobie sociala este teama de a vorbi in public. Uneori fobia sociala implica o teama generala de situatii sociale cum sunt petrecerile. In cazuri mai rare se poate manifesta prin teama de a merge la o toaleta publica, a manca in public, a vorbi la telefon sau a scrie in prezenta altor persoane

Este posibil ca pana acum sa nu fi fost constient pe deplin de aceasta problema. Dar daca, citind randurile de mai sus, ti-ai dat seama ca si tu faci parte din categoria oamenilor cu fobie sociala, nu te ingrijora, solutii sunt destule, totul este sa nu ignori niste fapte reale si sa ceri cat mai repede ajutorul unui psihoterapeut.

